

چیخیش کتابی

موقّدمه

«چیخیش» کتابینین آدی ائسرايیل تاریخین لاب موهوم بئر واقعه‌سی ائله باغلى دیر. بو واقعه‌ده تاري ائسرايیل خالقيني مئصر اوّلكه‌ستشن قوللوغوندان آزاد ادئر و اونلارى بو اوّلكەدن اشئيه چىخاردىر. تاري اۇز جالىنى، صداقتىنى، مرحىتىنى، سچىدىنى خالقا بله آشكار ادئر.

بو كىتاب دۇرد اساس قىسمىتىن عىبارىتدىر: ۱) ائسرايىللەر لەن قوللوقدان آزاد اولماڭلارى ۲) سئنا داغينا گىتمەلرى (۳) تاريىن اونلارلا عهد باغلاماسى و اونلارا شرئعتى عطا اتمەسى ۴) ائسرايیل اوچون عبادتگاهىن قورولماسى و بو حاقدا تارىيدان مخصوص املىر آمالارى.

بو كتابىن اصل قەرمانى موسا پىغمېرىدئى كى، تاري طرفىندن ائسرايیل خالقينin آزاد ادئلمەسى اوچون رهبر سچىلشىر.

كتابين مضمونو:

ائسرايىللەر لەن مئصر قوللوغوندان آزاد اولماسى ۱:۱۵-۱:۱۱

مئصرىدە نۆكۈچىلەنگ ۱:۱ ۲۲-۲۱

موسانيين دوغولماسى و حياتىنин ائلک دۇورو ۱:۲-۱:۴ ۳۱

موسا و هارونون فىرعونا ضىئىچىخمالارى ۱:۱۱-۱:۱۱ ۱۰:۱۱

پاسخا و مئصرىدەن چىخىش ۱:۱۲-۱:۱۵ ۲۱

قىرمىزى دەنەزدەن سئنا داغينا كۈچمە ۱:۱۵ ۲۲-۲۲:۱۸ ۲۷

سئنا داغينا باغانلىمىش عهد و قانونلار ۱:۱۹-۱:۲۴ ۱۸:۲۴

عبادت خىمەسى و عبادت اوچون قايدالار ۱:۲۵-۱:۴۰ ۳۸

ددی: «عیرانی آرودالارینی دوغوزدوراندا، دوغوم صندلشننده باخین: اگر او شاق اوغلان اولسا، او نو اولدورون، آما اگر قیز اولسا، قویون یاشاسین». ^{۱۷} آما مامالاردا تاری قورخوسو وار ائدی. بونا گؤره ده مئصّر پادشاهینین اوNLاردا امر اتدیئی کئمی اتمەدلەر و اوغلان اوشاقلارینی صاغ بوراخدىلار. ^{۱۸} بله جه مئصّر پادشاهی مامالاری چاغىرتىرىپ، اوNLاردا ددی: «ئىئىي بله ادېسېئن؟ ئىئىي اوغلان اوشاقلارینی صاغ بوراخىسىنىز؟» ^{۱۹} مامالار فىرعرۇنا جاواب وردىلەر: «چونكى عیرانى آرودالار، مئصّىلى آرودالار کئمى دىتىلەر، اوNLار داھا گوجلودورلۇر و ماما گلمەدن دوغورلار». ^{۲۰} تاری مامالارا ياخشىليق اتدى و خالق چوخالىپ، داھا قۇوتلىنى. ^{۲۱} تارى بو مامالارا دا عاینله نصّب اتدى.

۲۲ او واخت فىرعرۇن بوتون خالقىنا امر ادېب ددی: «عیرانىلەرن دوغولان هر اوغلان اوشاغى گرک نىتل چايىنا آتىلىسىن! و قىز دوغولان هر اوشاغى گرک دئرى ساخلا ياسىنىز». ^{۲۳}

موسانىن دوغولماسى

۲ لاوى قېبلەستىن بىر كىشى لاۋىلى بىر قىزلا اولنىدى. ^{۲۴} آرود بويلو اولوب، بىر اوغلان دوغدو. آرود اوشاغىن گۈزىل اولدوغونو گۈرددوكدە، او نو اوج آى گىزلىتىدى. ^{۲۵} آما بوندان ارتىق او نو گىزلى ساخلا يا بىلەمە دىيىتىن، قامىشىدان بىر سىبد گۇتۇرۇب قىير و قەرانلا بورودو، كۈرپەنى سىدىن ائچىتە قويوب، نىتل چايىن قىراغىينداكى قامىشلىغىن آراسىينا قويدۇ. ^{۲۶} كۈرپەنى باجىسى او زاقدا دوروب باخىردى كى، او نون باشىينا نه گلەجىننى گۈرسۈن. ^{۲۷} فىرعرۇنون قىزى يوپۇنماق اوچون چايا گىردى. كىنلىرى چايىن قىراغىندا گىزلىتىلەر. فىرعرۇنون قىزى

ائسرايىل اؤولادلارينين مئصّرە كى وضعىتى

ائسرايىل اؤولادلارينين آدلارى كى، عايىنلەلرى ائلە، يعقوبلا بىرلىكده مئصّرە گىلدىلەر، بونلار ائدی: ^{۲۸} رۇعيش، شمعون، لاوى، يهودا، ^{۲۹} يېساكا، زبىلون، بىنامئن، ^{۳۰} دان، نېتالى، جاد، آشىر. ^{۳۱} يعقوبون نىسلەندىن گىلنلر يەمەش نفر ائلەلەر، يوسئف آرتىق مئصّرەدە ائدی. ^{۳۲} يوسئف اولدۇر، قارداشلارى و او نىسلەشىن ھامىسى دا اولدولر. ^{۳۳} لاكىن ائسرايىل اؤولادلارى آرتدىلەر، تۈرەيىپ چوخالدىلار، چوخ قووتلى اولدولار، و اۈلکە اوNLارلا دولوب داشىدى.

۳۴ مئصّرەدە تىزه بىر پادشاھ تختە چىخىدى كى، يوسئفى تانيمىرىدى. ^{۳۵} او، خالقىنا ددی: «باخىن، ائسرايىل خالقى سايىجا بىئىزدىن چوخ و داھا قۇوتلى دىئر. ^{۳۶} گلەن اونلارلا اولان رفتاريمىزدا حىكەمتلى اولاق، مبادا چوخالسىنلار و موحارئەپ واختى دوشمنلەر مئزەلە بئرلە شىپ، بىزە ضېنە ووروشسوNلار و اۈلکەنلى تىرك اتسىنلار». ^{۳۷}

۳۸ بله جه مئصّلى لى ائسرايىل اؤولادلارينين اوستونە اىش نظاراتچىلىرى قويىدۇلار كى، آغىر ائشلەرلە اوNLارى دىلەنلىك دىئنلەر. ائسرايىل اؤولادلارى فىرعرۇن اوچون پېتۇم و رەعەمىسىس آدلانان شهرلەر تىكىدەلەر كى، او نون آنبارشەھەرلى ائدی. ^{۳۹} آما مئصّلى لى ائسرايىل اؤولادلارينى نە قدر اذىتىت وردىلەر، اوNLار او قدر چوخالىب يايىلدىلار. او نا گۈرە ده ائسرايىل اؤولادلاريندان دەشتە دوشوب، ^{۴۰} اوNLار آمانسىزجا چالىشىدىردىلار. ^{۴۱} اوNLارين حىاتلارينى پالچىق و كرىپچە كئمى آغىر ائشلەرلە آجى اتدىلەر و هر جور زمى ائشلەر و آغىر زەھەرلىلە ائسرايىل اؤولادلارينين حىاتلارينى زەر اتدىلەر. ^{۴۲} او زامان مئصّر پادشاهى، شەفرا و پوغا آدلانان عیرانى مامالارلا دانىشىپ، ^{۴۳} اوNLارا

اورهیئنده ددی: «یقئن کی، اتدئیم ائش اوژه چیخیب». ^{۱۵} فثرعون بو ائشدن خبردار اولاند، ائسته‌دی کی، موسانی اولدورتسون. آما موسا فثرعونون الئندن قاچیب، مئدیان تورپاگینا چاتاراق، بشر قویونون یانیندا اوتوندو.

موسـا مئـدیانـدا يـاشـایـر

^{۱۶} مئـدیانـلـی بـشـرـ کـاهـئـنـنـ یـلـیـ قـیـزـیـ وـارـ اـئـدـیـ. اوـنـلـارـ گـلـبـ قـوـیـوـدانـ سـوـ چـکـدـلـرـ. آـتـالـارـینـنـ سـوـرـوـسـوـنـوـ سـوـوـارـمـاـقـ اـوـچـونـ، سـوـ تـکـهـلـئـیـ دـوـلـدـوـرـدـلـارـ. ^{۱۷} آـماـ چـوـبـانـلـارـ گـلـبـ اوـنـلـارـیـ قـوـوـدـلـارـ؛ مـوـسـاـ اوـنـلـارـنـ کـوـمـهـیـئـهـ قـالـخـدـیـ وـ سـوـرـلـئـنـیـ سـوـوـارـدـیـ. ^{۱۸} قـیـلـارـ آـتـالـارـیـ رـعـوـالـشـ یـانـیـنـ گـلـنـدـهـ، رـعـوـالـ سـوـرـوـشـدـوـ؛ «نـجـهـ اـوـلـدـوـ کـیـ، بـوـ گـونـ تـزـ گـلـدـئـنـزـ؟» ^{۱۹} اوـنـلـارـ جـاـوـابـ وـرـدـلـهـ: «بـشـ مـئـشـلـیـ بـئـزـیـ چـوـبـانـلـارـینـ اللـنـدـنـ قـوـرـتـارـدـیـ، بـوـنـدـانـ دـا~ عـلاـوـهـ، حـتـا~ قـوـیـوـدانـ بـئـزـئـمـ اـوـچـونـ سـوـ چـکـبـ سـوـرـوـنـوـ سـوـوـارـدـیـ». ^{۲۰} رـعـوـالـ قـیـلـازـلـارـینـدـانـ سـوـرـوـشـدـوـ؛ «بـسـ اوـ آـدـامـ هـارـادـادـیرـ؟ اوـنـوـ نـیـهـ بـورـاـخـدـینـیـزـ؟ چـاغـیرـیـنـ، گـلـبـ بـشـ شـیـ یـسـئـنـ؟» ^{۲۱} مـوـسـاـ رـاضـیـ اـوـلـدـوـ کـیـ، اوـ آـدـامـینـ اوـئـنـدـهـ قـالـسـیـنـ. اوـ دـاـ قـیـزـیـ صـتـپـورـانـیـ مـوـسـاـ اـنـلـهـ اـوـلـنـدـئـدـیـ. ^{۲۲} صـتـپـورـاـ بـشـ اوـغـلـانـ دـوـغـدـوـ. مـوـسـاـ اوـنـونـ آـدـینـیـ گـرـشـومـ * قـوـیـوـبـ دـدـیـ: «مـنـ بـشـ اـوـلـکـهـدـ قـرـبـ اـوـلـمـوشـامـ.»

تـارـیـ اـئـسـرـایـلـلـیـ لـرـئـنـ فـرـیـادـلـارـینـیـ اـشـئـدـرـ ^{۲۳} چـوـخـ اـلـ کـچـدـیـ. بـوـ آـرـادـاـ مـئـصـرـ پـادـشاـھـیـ اـوـلـدـوـ. اـئـسـرـایـلـ اـوـلـادـلـارـیـ اـسـتـلـکـلـئـنـدـهـ نـالـهـ چـکـبـ فـرـیـادـ اـتـدـلـهـ، وـ بـوـ اـسـتـلـنـکـ اـوـچـونـ اوـنـلـارـینـ کـوـمـکـ اـئـسـتـهـیـنـ بـاـغـیرـتـیـسـیـ تـارـیـنـینـ

قامـیـشـلـارـینـ آـرـاسـینـدـاـ سـبـدـیـ گـئـرـوبـ، کـنـثـئـنـیـ گـئـنـدـارـدـیـ کـیـ، اوـنـوـ گـئـرـشـئـنـ. ^{۱۶} سـدـئـنـ آـخـیـزـنـیـ آـچـدـیـقـداـ گـئـرـپـهـنـیـ گـئـرـدـوـ. اوـشـاقـ آـغـلـاـیـیـرـدـیـ. فـثـرعـونـ قـیـزـیـ اوـنـاـ رـحـمـیـ گـلـدـئـنـدـنـ، دـدـیـ: «بـوـ عـبـرـانـیـ اوـغـلـانـلـارـینـدـانـ بـشـرـدـهـ». ^۷ اوـ واـختـ کـوـرـپـهـنـ باـجـیـسـیـ فـثـرعـونـوـ قـیـزـینـدـانـ سـوـرـوـشـدـوـ؛ «اـئـسـتـهـیـشـتـشـ گـدـئـمـ سـتـرـئـنـ اـوـچـونـ عـبـرـانـیـ آـرـاوـدـلـارـینـدـانـ بـشـ رـاـدـیـهـ چـاـغـیرـیـمـ کـیـ، گـئـرـپـهـنـیـ اـمـئـدـئـشـنـ؟» ^۸ فـثـرعـونـوـنـ قـیـزـیـ اوـنـاـ دـدـیـ: «گـتـ.» ^۹ دـاـ گـدـئـبـ کـوـرـپـهـنـیـ آـنـاسـینـیـ چـاـغـیرـدـیـ. ^۹ فـثـرعـونـوـنـ قـیـزـیـ اوـنـاـ دـدـیـ: «بـوـ گـئـرـپـهـنـیـ گـئـورـوـ وـ مـنـمـ اـوـچـونـ اـمـئـدـئـرـ، سـتـشـ اـوـجـرـشـنـیـ وـرـهـمـ.» ^{۱۰} آـرـاوـدـ کـوـرـپـهـنـیـ گـئـورـوـبـ اـمـئـدـئـرـدـیـ. ^{۱۰} اوـشـاقـ بـئـیـوـدـوـ وـ آـرـاوـدـ اوـنـوـ فـثـرعـونـ قـیـزـینـ بـیـانـیـاـ آـپـارـدـیـ وـ اوـشـاقـ اوـنـوـنـ اوـغـلـوـ اوـلـدـوـ. وـ اوـ، اوـشـاغـینـ آـدـینـیـ مـوـسـاـ * قـوـیـوـبـ دـدـیـ: «چـونـکـیـ اوـنـوـ سـوـدـانـ چـیـخـارـتـدـیـمـ.»

موسـا مـئـشـرـلـئـنـیـ اـوـلـدـورـوـرـ

^{۱۱} مـوـسـاـ بـئـیـوـدـوـکـدـنـ سـوـنـرـاـ، بـشـ دـفـهـ اـفـزـ خـالـقـینـیـنـ یـانـیـنـاـ گـتـدـیـ وـ اوـنـلـارـینـ آـغـیـرـ زـحـمـتـنـیـ گـئـرـدـوـ. وـ بـشـ مـئـشـرـلـئـیـهـ رـاستـ گـلـدـیـ کـیـ، اوـنـوـنـ خـالـقـینـدـانـ اوـلـانـ بـشـ عـبـرـانـنـیـ ڈـیـوـرـدـوـ. ^{۱۲} مـوـسـاـ اـطـرـافـینـاـ باـخـیـبـ هـچـ کـسـنـ اوـلـمـادـیـغـیـنـیـ گـئـرـنـدـهـ، مـئـشـرـلـئـنـیـ اـوـلـدـورـوـبـ قـوـمـداـ گـئـشـتـدـیـ. ^{۱۳} صـابـاحـیـسـیـ گـونـ گـتـدـئـنـدـهـ گـئـرـدـوـ کـیـ، اـئـکـیـ عـبـرـانـیـ بـئـرـ-بـشـرـ اـئـلـهـ سـاـواـشـیـرـ. مـوـسـاـ حـاقـسـیـزـ اـوـلـانـ دـدـیـ: «یـوـلـدـاشـینـیـ نـیـهـ وـوـرـرـسـانـ؟» ^{۱۴} اوـ آـدـامـ دـدـیـ: «سـنـیـ بـئـزـئـمـ اوـسـتـوـمـوزـ کـئـمـ باـشـچـیـ، یـاـ دـاـ حـاـکـمـ قـوـیـوـبـ؟ یـوـخـسـاـ مـئـشـرـلـئـنـیـ اـوـلـدـورـدـیـوـنـ کـئـمـیـ، یـوـ فـنـکـتـرـدـهـسـنـ کـیـ، منـیـ دـهـ اـوـلـدـورـهـسـنـ؟» اوـ زـامـانـ مـوـسـاـ قـورـخـوبـ

۱۰:۲ مـوـسـاـ عـبـرـانـیـ دـلـشـنـدـهـ یـعـنـیـ «چـیـخـارـدـانـ»

۲۲:۴ گـرـشـومـ عـبـرـانـیـ دـلـشـنـدـهـ یـعـنـیـ «اوـرـادـاـ قـرـبـ»

^۹ ائندی باخ، ائسرایل اولوادلارینین فریادی منه چاتیب، مئصترلی لرئن اونلارا اتدنکلری ظلومو د گۈرمۇش. ^{۱۰} اوچون اوچون ائندی گل. سىنى فئرعنون يانينا گۈندەرەجىم كى، خالقىم ائسرایل اولوادلارىنى مئصىردىن چىخارداسان.

^{۱۱} آماً موسا تارىيى ددى: «آخى من كىمم كى، فئرعنون يانينا گىدم، ائسرایل اولوادلارىنى دا مئصىردىن چىخاردا؟» ^{۱۲} تارىيى ددى: «آرخايىين اول كى، من سىنئلە اولاچاگام. مئشىم سىنى گۈندەرىئىمە علامت بى او لاچاق: سىن خالقى مئصىردىن چىخارىدىقدا، بى داغدا تارىيى عىبادت ادەجىكسن.» ^{۱۳} موسا تارىيى ددى: «باخ، ائسرایل اولوادلارىنى يانينزا گىدئىم و اونلارا دىئەجىم: منى سىئىن يانينزا آتالارىنىزىن تارىيسى گۈندەرېب. او واخت مندىن سوروشَا بىتلرلى: «اوچون آدى نەدئىر؟» او واخت نە دىئەجىم؟» ^{۱۴} تارىيى ددى: «من وارام كى، وارام.» گىنئە ددى: «ائسرایل اولوادلارينا بىله دئيرىسن: «وارام» منى سىئىن يانينزا گۈندەرېب.» ^{۱۵} تارىيى دها علاوه اتدى: «ائسرایل اولوادلارينا بىله دئيرىسن: آتالارىنىزىن تارىيسى، اىبراهىمئىن، اىسحاقىن و يعقوبون تارىيسى رب^{*} منى سىئىن يانينزا گۈندەرېب. آدىم ابدى اولاراق بودور. قوى منى سىتلەن-نسىلە بىله خاطىرلاسىنلار.

^{۱۶} گت، ائسرایل آغساقالالارىنى بىر يېغ و اونلارا بىله دە: آتالارىنىزىن تارىيسى، اىبراهىمئىن، اىسحاقىن و يعقوبون تارىيسى رب منه گۈرۇنوب ددى: «حقىقتىن سىئىن قىدىئىزىدەيم و مئصىرده سىئە ادئلن هەرى نظرىمەدەئ.» ^{۱۷} بونا گۈرە دەئىم كى، سىئى مئصىرده چككىئىزى عذاپىدان قورتارىب، سود و بال آخان بىر اولكە كىي يەنى كەنانلى لارىن، خىتللى لرئن، إمورلولارىن، پېزىلى لرئن، خىتللى لرئن و ېبىسلولارىن اولكەستە.

حوضورونا چاتدى. ^{۲۴} تارىيى اونلارىن باغيرتىسينى اشتىدى و اىبراهىم، اىسحاق و يعقوبلا اولان عەدئىنى خاطىرلادى. ^{۲۵} تارىيى ائسرایل اولوادلارىنى گۈردو و اونلارا نظر سالدى.

رب موستانى چاغىرير

۳

موسا قايىناتاسى مىدىانلى كاھىن يئتونون سوروسونو او تارىيردى. بىر دفه او، سورونو صحرانىن او بىرى طرفىنە آپارىب تارىينى داغى خورىبە گىلدى. ^۲ ربىن مەلەيى اونا بىر بوتا دەنلىغان آلوو ائچىنەن گۈرۈندو؛ باخ! بوتا آلوولو، آما يانىب كول اولمۇردو. ^۳ موسا ددى: «گۈرگى ائندى يولداڭ دۈنۈم و بو قىئب جادىتىيە بىر باخىم، گۈرۈم نە اوچون بىر بوتا يانىب كول اولمۇر.» ^۴ رب موستانىن باخىمغا يولداڭ دۈنۈمۈنۈ گۈرۈنە، تارىيى بوتائىن اورتاسىندا ئۇنى چاغىرىب ددى: «موسا، موسا!» او دا ددى: «بويور.» ^۵ تارىيى ددى: «بورا ياخىنلاشما. آياقلارىنداڭ چارىقلارىنى چىخارت، چونكى دوردوغۇن يىر موقدىس تورپاقدىر.» ^۶ سونراسى دا ددى: «من آتائىن تارىيسى، اىبراهىمئىن، اىسحاقىن و يعقوبون تارىيسى يام.» او واخت موسا اوزۇنۇ اورتىدو، چونكى تارىيى باخىمداڭ قورخورىدو. ^۷ رب ددى: «حقىقتىن، من مئصىرە اولان خالقىمەن اذىتىشنى گۈرۈمۈش، نظارتچىلرئىن ئىنەن چككىلەرى فريادلارىنى دا اشتىمئىشم، چونكى اونلارىن عذاپىلارىندا خېرىئ وار. ^۸ بونا گۈرە دە نازىل اولمۇشام كى، اونلارى مئصىرلى لرئن ئىنەن قورتارىب، او اولكەدن ياخشى و گىنىش بىر دئيار، سود و بال آخان بىر يېرە گىتىرئم؛ گەنغانلى لارىن، خىتللى لرئن، إمورلولارىن، پېزىلى لرئن، خىتللى لرئن و ېبىسلولارىن اولكەستە.

اولدو.^۵ سونرا رب ددی: «بۇنو ات کى، ائنناسىنلار آتالارى ائبراھىمئن، ائسحاققىن، و يعقوبىن تارىسى رب سىنە گۇرۇنيدور».»

^۶ رب گىئنە موسايىا ددی: «ائندى ئىشنى قويىنونا قوى». موسا ئىشنى قويىنونا قويىدۇ. اونو قويىنوندان چىخارداشدۇ، باخ، آلى جوڭام^{*} مرضىنە توتولوب، قار كىمى آغاپاڭ اولمۇشىدۇ.^۷ سونرا رب ددی: «ائىشنى گىئنە قويىنونا قوى». موسا گىئنە ئىشنى قويىنونا قويىدۇ؛ ئىشنى قويىنوندان گۇرۇننە، آلى گىئنە دە اولكى كىمى اولدو.^۸ رب داوم وردى: «اگر سىنە ائنناسىلار و اولكى علامتى قبول اتمەسەلر، آخىرىكى علامتى قبول ادەجىكلر». آما اگر بۇ ائكى علامتە دە ائننامىيپ، سۈزۈنە قولاق آسماسالار، نىل چايىنن سوپۇنдан گۇرۇوب، قورۇيا ئۆتك. چايىدان گۇرۇردىوپۇن سو، قورۇدا قانَا دۇئەجك.»

^۹ موسا رېب ددی: «آمان اى پىرورىدئىگار! من ھچ واخت فصىح دانىشان بىرى اولماشىام، نە بۇ ياخىنلاردا، نە كچىمىشىدە، نە دە بۇ ئۆتكۈنلە دانىشىدىغىن زاماندان بىرى. دىلئىم توتولۇر، پلتىك بىر آدامام». ^{۱۰} او واخت رب اونا ددی: «كىم ائنسانا أغىز يارادىپ؟ كىم ائنسانى لال يا دا كار ادەر؟ كىم ائنسانى گۈزلى يا دا كور ادەر؟ بۇنو ادن، مىگر من رب دىلىم؟ ^{۱۱} اىندى گەت، من، بىلى من، سىن ئاغزىنلا دانىشاجاغام و دىئەجىشىن سۈزۈ سىنە ئۆيرىدە جىيم.»

^{۱۲} لاكتىن موسا ددی: «آمان اى پىرورىنگار! نە اولۇر، سۈزۈنۈ آىرى بىر آدامالا گۈندر». ^{۱۳} او زامان رب موسايىا قضىبىلەن شب ددی: «قارداشىن لاؤئلى هارون مىگر يوخىدور؟ بىلئىم كى، دانىشىقىدا فصىح بىر آدامدىر. باخ، سىنئن پېشوازىنلا گلئىر. سىن گۇرۇننە اوركىدىن سوئەجك. ^{۱۴} قارداشىنلا گىرك دانىشاسان. نە دىمك لازىمىدىر، اونا باشا سال. و من، بىلى

خىولىلرئىن و پېرسىلىوارين اولكەسئىنە آپاراجاگام.»

^{۱۵} اونلار سىنە سۈزۈنە قولاق آساجاڭلار. سىن ائسرايىتلەن ئەكساڭاللارى ائلە بىئرلىكىدە مئصىر پادشاھىنин يانينا گەئى دىئەجىكسىن: «عېرىانلىرىن تارىسى رب بىزئىمەلە گۇرۇشوب. اىندى بىزە ئىچاھە ور كى، چۈلدە اوج گۈنلۈك بىئر سفرە چىخاڭ و اورادا تارىمىز رېبە قوربان كىك.» ^{۱۶} آما بىلئىم كى، مئصىر پادشاھى زور آلتىندا قالمادىقجا، سىئىن گەتمەيتىنەر ئىچاھە ورمەيەجك. ^{۱۷} من دە ئىشنى اوزادىپ اورادا هەر جور مۇجۇزەلر ادەرك، مئصىرى ووراجاگام؛ بوندان سونرا مئصىر پادشاھى سىئىز ئازاد بوراخاجاڭ. ^{۱۸} مئصىتلى لرئىن گۇزۇننە بۇ خالق اوچۇن لوطف قازاندىرىجاگام، الله كى، يولا دوشلۇيۇنۇز زامان آلى بوش گەتمەيەستىنەز؛ ^{۱۹} هەر آرۇاد اۇزۇ قۇنشۇسۇندان يا دا ئوقىندا ياشايان آرۇدادان قىيزىل-گوموش شىيلر و پالتالار ئىستىيەجك. اونلارى اوغۇللازىرىنىز و قىزلارىنىز گىدەرە جىكسىتىز؛ بىلەج مئصىرلى لرى سوياجاقسىزىز.»

رېئن موسايىا وردئىي علامتلە

۲ او واخت موسا ددی: «بىلەك اونلار منه ائننامىيپ، سۈزۈمە قولاق آسمایالار؟ موموكۇندور دىئەلر: «رب سىنە گۇرۇنەمە يېش!» او زامان نە!؟!

رب موسادان سوروشىدۇ: «سىن ئىشىدەكى نە دئر؟» او جاواب وردى: «دىئىك.» ^۳ رب ددی: «أونو بىرە آت». موسا اونو يېرە آتدى و دىئىك اىلان اولدو. موسا اونون قاباگىنidan قاچىدى. ^۴ لاكتىن رب موسايىا ددی: «ائىشنى اوزادىپ اوننۇن قويروغۇندان توت». موسا ئىشنى اوزادىپ توتاندا، او گىئنە ئىشىدە دىئىك

کی، سن منه قانلی بئر آرسن». ^{۲۶} بله جه، رب اوندان آل چکدی. او زاماندا صنپورا موسایا ختنە یە گئوره ددى: «سن منه قانلی بئر آرسن».

موسا و هارون ائسراييل آغساقاللارينين يانيندا

^{۲۷} رب هارونا ددى: «موسائين پېشوازى اوچون صحرايا گت». هارون گدئى تارينين داغىندا قارداشىينا راست گلدى و اونو اۋىپىدو. ^{۲۸} موسا هارونا رېتىن اونا دىئىي بوتون سۈزلىرى بىتلەتىرى كى، نجه رب اونو بو سۈزلىرلە گۇندرەئ. ادهجىنە امر اتىئىي مۇرجۇزەرلە گۇندرەئ. ^{۲۹} او واخت موسا و هارون گدئى، ائسراييل اۋولادلارينين بوتون آغساقاللارينى بئر يېرى يېغىدilar. ^{۳۰} هارون رېتىن موسایا دىئىي سۈزلىرئ هامىسىنى اونلارا ددى و خالقىنى موقابىتلەننەدە علامتلەر گۈرستىدى. ^{۳۱} بلە جه خالق ائناندى او زامان كى، اشتەتىر رب نجه ائسراييل اۋولادلارينين قىدئەن قالىپ و بونو دا كى، رب اونلارىن چىكىتىي اذنیتى كۈرۈب، آيتىڭ بېرىتىش اتىلەر.

موسا و هارون فېرعونون سارايىندادا

موسا و هارون گلېڭ فېرعونا دىئىر: **۵** «ائسرايىلشىن تاريسىي رب بلە دېئىر: خالقىمى بوراخ كى، گدئىب صحرادا مىتم اوچون بايرام توتسونلار!» ^۲ آما فېرعون ددى: «رب كەمدىئر كى، اونون سىستەن قولاق آسيب ائسراييل اۋولادلارينى بوراخىم؟ ربى تانيمىرام، ائسرايىل اۋولادلارينى دا بوراخماجاچاگام». ^۳ اونلار دىئىر: «عېنالىلەن تاريسىي بىزئەملە گۈرۈشوب؛ قوى صحرادا اوچ گون سفر ادئب، تارىمىز ربە قوربان تقدىم اذك. يوخسا بىزى وبا يا دا قىلىنجلا محو اىدر». ^۴ لاكتىن مىتىر پادشاھى اونلارا ددى: «اي موسا و هارون، نە اوچون خالقى ائشىتىن سالىرىسىنiz؟ ائشىتىن باشىنا دؤنون». ^۵

من، سىئن و اونون آغزى ائله دانىشا جاگام. سىئە ئويزدە جىيم كى، نە اده سىئىن. ^۶ سىئن عوضىنە خالقلا هارون دانىشا جاڭ. او سىئن اوچون آغىز اولا جاچق، سىن ده اونون اوچون تارى كىمى اولا جاقيسان. ^۷ بو دىئىكى آڭىنە گۇئىرە جىكسن كى، اونونلا علامتلە گۈرۈدەسەن». ^۸

موسائين مىتىرە قايتىماسى

^{۱۸} او واخت موسا اورادان گتدى و قايتىناسىي يېتىرونون يانىنا قايدىيەپ ددى: «انجازە ور قايدىيەپ مىتىرە كى قارداشلاريمىن يانىنا گەئىم، گۈرۈم حله صاغ-. سالاماتدىرلار، يا يوخ؟» يېتىرون موسایا ددى: «سالامات گت». ^{۱۹} مىتىيان تورپاگىندا رب موسایا ددى: «مىتىرە قايتىماسى، چونكى سىئن جانىنىي آلماق ائستەتىنە يىن آداملارين هامىسى اۈلۈپ». ^{۲۰} بلە جه موسا آروادىنى و اوغلولارىنى گۇئىرۇوب اشىشە يە مەنلەتىرى دى ئەنلىكى دە آلتەن ئىلب، مىتىرە قايتىدى.

^{۲۱} رب موسایا ددى: «مىتىرە قايدىاندا، فېرعنون حوضۇروندا اونلارا بوتون او مۇجۇزەلەرلى گۈرۈدە كى، اونلارين قوردىتىنى سەنە ورمىشەم. گۈرۈدە ئەمە من اونون اورەيشنى عىنادىكار ادەجىيم، الله كى، او دا خالقى بوراخماجاچق. ^{۲۲} فېرعنونا دىئە جىكسن: «رب بلە دىئىر: ائسرايىل مىتىم اوغلۇمۇم، مىتىم ائلكلەتىمەئ. ^{۲۳} سەنە دىئىم كى، قوى اوغلۇم منه عىبادت اتمك اوچون گىتسىن! آما سىن اونا بۇ ائجازانى ورمەدەن. باخ، من سىئن اوغلۇنۇ، سىئن ائلک اوغلۇنۇ اولدورەجىم». ^{۲۴}

يولدا اوتراق اىتەتكىلىرى واخت، رب موسایا راست گلدى و ائستەدە كى، اونو ائلدورۇسون. ^{۲۵} او زامان صنپورا بئر چاخماق داشى گۇئىرۇوب، اوغلۇنۇ ختنە اتدى و ختنە آئىنى موسائين آياقلارىنا آتىپ ددى: «حەققىتىن

سامان ورمئرلر، آنچاق «کرپیچ دورزدئن» دیشلر. باخ، قولالارین دؤیولور. آنچاق بو سئن اوز خالقینین تقىصىرى دئر». ^{۱۷} آما فېرعنون ددى: «سئز تىبلىسىتىز، چوخ تىبلى، بونا گۈرە دە دىئرىشىتىز: «گىدك، رېبە قوربان تقدىم ادك.» ^{۱۸} ائندى گەدىن اىشلەيەن. سىزە سامان ورئىلمە يە جك، آما گەننە دە همن سايىدا كرپىچ دوزلۇتقلۇ سئتىز». ^{۱۹} ائسرايىل اولوادلارينىن گۈزەتچىلرى پىش وضعىتىه دوشدوكلەنى گۈرددولر، چونكى اونلارا دىئىلدى كى، «سئزىن اوچون موعىيەن اولۇنۇمۇش گۇنداشك كى كرپىچ سايىسى آزالما ياجاق». ^{۲۰} فېرعنون يانىندان چىخاندا، اونلارا مونتەظىر اولان موسا و هارونلا راستلاشدىلار. ^{۲۱} اونلارا دەئىلر: «قوى رب سئزىن نە اتدىشىتىزى گۈرسۈن و جازىيى ۋىرىشىن! سئز بىزى فېرعنون و اونون ئۆزكىلىرى گۈزۈنده رەذىل اتدىشىز و اللەنە قىلىنج وردىشىز كى، بىزى اولدورسوئلر.» ^{۲۲}

او واخت موسا رېتىن حوضۇرۇنا قايىدىب ددى: «اي پىروردىڭار، نە اوچون بۇ خالقى بله بلايا سالدىن؟ منى ئىھىي گۇنداشىن؟ ^{۲۳} سىنن آدىندا فېرعنونلا دانىشماق اوچون گىلندن بىرى او، بۇ خالقى بلايا سالىپ، سىن آما خالقىنى ھىچ قورتا راما يېبسان.»

۶

رب موسا ياد ددى: «گۈرە جىكسن كى، فېرعنونا نە ادھەجىم؛ زورلا اونلارى بوراخاجاق، بىش دە زورلا اونلارى اولكەمن قوواجاق». ^{۲۴}

سونرا تارى موسايىدا ددى: «من رېم. ^{۲۵} من اىبراهىئەم، ائسحاقا و يعقوبا قادىئى موطلاق تارى اولاراق گۈرۈندۈم، آما اونلارا اۆزۈمۈ رېب آدى ئىلە تانىتىماديم. ^۴ اونلارلا عەهد دە باغ拉丁ىم كى، قىئىب ياشادىقىلارى اولكەمنى، يىعنى كىغان اولكەمنى اونلارا ورئم. ^{۲۶} بوندان علاوه مەتصىرلى رئىن اسارتىدە ساخالدىغى ائسرايىل اولوادلارينىن باغىرىتىسىنى اشىتمەشىم و اۆزى عەھەتنى خاطىرلەميشام. ^۶ بونا گۈرە

فېرعنون گەننە ددى: «يانىن، اولكەمن خالقىن ائندى چوخىدور، سىز، اونلارا، اتىئىي اشىلنىندا مانع اولورسوئز». ^{۲۷}

فېرعنون ائسرايىل خالقىنین ضىنەتىنە قىدارلىغى

^۹ بىلەجە إلە همن گون فېرعنون خالقىن ناظارتىچىلەنە و گۈزەتچىلەنە امر ادئب ددى: ^۷ «خالقا كرپىچ دوزلىتمك اوچون بىش داها سامان ورمه يېشىن. قوى اۆزلىرى گەدىب سامان يېغىسىنلار. ^۸ آما اونلاردان ائستەيەن كى، قاباقكى همن سايىدا كرپىچ دوزلىتسىنلار. كرپىچ سايىسىنى آزالما يېشىن. چونكى اونلار تىبلىشىلر، بونا گۈرە دە باغىرىرلار كى، «كىدك تارىمىزا قوربان تقدىم ادك.» ^۹ قوى زەھىتلەر داها آغىر اولۇسۇن، قوى اشىلەنە مشغۇل اولۇسۇنلار كى، يالان سۆزلىرى قولاق آسماسىنلار.» ^{۱۰}

^{۱۰} خالقىن گۈزەتچىلرى و ناظارتىچىلر، خالقىن يانىندا گىلېب اونلارا دەئىلر: «فېرعنون بىلە دېئر: «أرتىق سىزە سامان ورمه يە جىم، گەدىن، اۆزۈنۈز ھارادان تاپا بىتلەشىتىز، سامان يېغىنىن، لاكىن اشىشىزدىن ھەچ بىرى آزالما ياجاق». ^{۱۱} بىلەجە خالق بوتون مەئىش تورپاگىندا سېپەلەنتىب، سامان عوضىتىنە كۆلىش يېغىماغا باشلادىلار. ^{۱۲} ناظارتىچىلر اونلارى زورلا يېب دېئىدلىر: «گۇنداشك اشىشىزى يېرئەن يېتىرئىن، الە همن قدر كى، سامان ورئىلەن و اخت ادىئەتىز». ^{۱۳} بوندان علاوه، ائسرايىل اولوادلارينىن گۈزەتچىلەنە كى، فېرعنون ناظارتىچىلرى اونلارى اىش باشىنا قويىمشىدۇلار، دؤيولوب سوروشۇلدۇلار: «ئىبىھ دۆئىن و بو گون، داها قاباكى سايىدا اولان كىئى كرپىچ دوزلىتمە يېشىشىز؟» ^{۱۴}

^{۱۵} او واخت ائسرايىل اولوادلاريندان اولان گۈزەتچىلر، فېرعنون يانىندا گىلېب باغىرىدىلار: «قولالارىنلا ئىلە بىلە رفتار ادىئىسىن؟ ^{۱۶} قولالارىندا

لاؤئشن اوغوللارى بونلاردىر: گىرشون، قوحات و مِرارى. لاوى يوز اوتوز يدّى ائل ئۇمۇر سوردموشدور.^{۱۷} عاينلەئىنە گۇرۇھ گېڭىشۈن اوغوللارى: ئىشنى و شىمعى.^{۱۸} قوحاتىن اوغوللارى: آمرام، يىصهار، خېرىون و اوزىلى؛ قوحات يوز اوتوز اوج ائل ئۇمۇر سوردموشدور.^{۱۹} مِرارىشىن اوغوللارى: مَخلِى و موشى؛ نىستىلرلىنە گۇرە لاؤئلى لەئىن عاينلەلرى بونلاردان عتبارتىدۇر.^{۲۰} آمرام بېشىسى يوکىدەلە اولىنىدى؛ يوکىدە هارون و موسانى دوغدو. آمرام يوز اوتوز يدّى ائل ئۇمۇر سوردو.^{۲۱} يىصهارىن اوغوللارى: قورخ، يېڭى و ذئتكىرى.^{۲۲} اوزىلىنى اوغوللارى: مِشاشىل، إِصادان و سَتْنَرِى.^{۲۳} هارون ئَخْشُونُون باجىسى عَمَّتَنَادِيْن قىزى لِشَبَعَلِه اولىنىدى؛ لِشَبَعَ اونا ناداب، أَبَنَهُو، إِلَازَار و اثِنَامَارِى دوغدو.^{۲۴} قورَخَشَن اوغوللارى: آسَثَر، إِقَانَا و آبى آسَاف؛ قورَخَشَن عاينلەلرى بونلاردان عتبارتىدۇر.^{۲۵} هارونون اوغلو إِلَازَار پوتىلەن قىزلاپىندان بىرئىنى آرَوَاد آلدى؛ او اونا پېنځاسى دوغدو. عاينلەلرەن گۇرە لاؤئلى لەئىن نىستى باشچىيلارى بونلاردىر.^{۲۶}

بوالى همن هارون و موسا ائدى كى، رب اونلار ددى: «ائسرايىل اۇولادلارينى لىشكىرلە حاليىدا مئصىر تورپاگىنidan چىخاردىن.^{۲۷} اونلار همن آداملا رايدىلە كى، مئصىر پادشاھى فشرعنونا، ائسرايىل اۇولادلارينى مئصىر تورپاگىنidan چىخارتماق اوچون دانىشدىيلار؛ اونلار همن موسا و هارون ائدىلە.

تارىين موسا يوا و هارونا بويوردوغو املى
رب مئصىر تورپاگىندا موسا ائله دانىشاندا
رب موسا ائله دانىشىپ ددى: «من رىءى!^{۲۸}
سنه دەئىم بوتون سۆزلىرى مئصىر پادشاھى فشرعنونا دە.^{۲۹}

ائسرايىل اۇولادلارينا دە: من رىءى. سىزى مئصىرلى لرئىن ظولمۇنۇن چىخارداجاغام، اونلارين اسارىتىنىن سىزى قورتاراجاغام و قودرتلى ئىللەلە، بۇيوك جزا لارلا سىزى خىلاص دا ادەجىم.^{۳۰} واخت سىزى اۆزۈمە خالق ادەجىم و سىزىن تارىينىز اولا جاغام. او واخت بىلە جىكىشتىز كى، سىزى مئصىرلى لرئىن ظولمۇنۇن قورتاران رب تارىينىز منم.^{۳۱} سىزى او اولكە يە گىتەرچىم كى، او نو ائبراهىئەم، ائسحاقا و يعقوبا و رەھجىئەم آندىچىدەم. او نو سىزە مولك و رەھجىم؛ رب منم.^{۳۲} موسا ائسرايىل اۇولادلارىنا الله ددى. آما اونلار روخدان دوشدوكلەئىنە و آغىر اسارت چىكتىلرلەنە گۇرە موسا يوا قولاق آسمادىلار.

رب موسا ائله دانىشىپ ددى:^{۳۳} «مئصىر پادشاھى فشرعنون يانىتا گەڭىپ دە: «ائسرايىل اۇولادلارينى اولكەدن بوراخ!»^{۳۴} آما موسا رېئىن حوضورۇندا ددى: «ائسرايىل اۇولادلارى منه قولاق آسمادى؛ فشرعون منه نىجه قولاق آساجاق؟ چونكى من دانىشماقدا فصىح بىئر آدام دىئەم.^{۳۵} رب موسا و هارونلا دانىشىپ، اونلارا ائسرايىل اۇولادلارى و مئصىر پادشاھى فشرعنون اوچون املىر و ردى كى، ائسرايىل اۇولادلارينى مئصىر تورپاگىنidan چىخارتسىنلار.

موسانىن و هارونون نىستى شجرەسى
ائسرايىل اۇولادلارينىن عاينلە باشچىلارى بونلاردىر: ائسرايىل ئىلك اوغلو رِعوبىشىن اوغوللارى: خنخ، پائۇ، خىصرون و گرمى؛ رِعوبىشىن عاينلەسى بونلاردان عتبارتىدۇر.^{۳۶} شەمعونون اوغوللارى: بِموال، يامئن، اوخَد، ياكىن، سوخَر و گَئَانلى بىئر آرَوَادِين اوغلو شاول؛ شەمعونون عاينلەسى بونلارдан عتبارتىدۇر.^{۳۷} نىستىلرلەنە گۇرە

دا اوز سیحرلری ائله بله اتدئلر. ^{۱۲} هر بئری اوز دَيَنَكْتَنِي يره آتیب ائلانا دُونَدَرَدِي، آما هارونون دَيَنَكْتِکِی، اونلارین دَيَنَكْلَرَتَنِي اوْدَو. ^{۱۳} لَاکَنْ رېن دَيَنِي كَمِي فَثَرَعُونُون اوْرَهِي عَنَادَكَار اولدو و اونلارا قولاق آسمادى.

بئرئنجى جزا: سوپيون قانا دئۇمەسى

^{۱۴} رب موسايىا ددى: «فَثَرَعُونُون عَنَادَكَار اوْرَهِي وار، خالقى بوراخماقدان بويون قاچيردىر. ^{۱۵} سِن صَابَاح سَحْر او زَامَان كَى، فَثَرَعُون سُوْيَا طَرْف گَدَّر، اوْنون مَوْقَابَلَتَه چىخ. اونو نُلْ چاينىن ساھاتلَتَنَدَه گُؤَزْلَه يَبَ، ائلانا دُونَن دَيَنَكْتِکِي الشَّهَه گُؤَتُور. ^{۱۶} سُونَرَا فَثَرَعُونَا دَيَرِسِن: "عَبَرَانَلَرَنْ تَارِىَسِى رب منى سِنَن يَانِيَنْ گُؤَنَدَرَدِي كَى، سِنَه دِينَمْ خالقىمى آزاد بوراخ كَى، صَحْرَادَا منه عَيَادَت اتىشَن! باخ، سِن اَنْدَهِي قَدَر قولاق آسمادىن، ^{۱۷} بُونَا گُؤَرَه دَه رب بَلَه دِيَرِسِ: بُونَدَان بَلَه جَكْسَن كَى، رب من. باخ، من اَللَّهَمَه كَى دَيَنَكْتِکِي نُلْ چاينىن سُوپيونا ووراجاغام، اوندا سو قانا دُونَه جَك. ^{۱۸} چَايدَا اولان باليقلار اُولَه جَك و چَاهِي قوخُوْيَا جَاق، مَصْتَرَلِي لَر چَايدَا سو اِنْجَيَه ائِيرَه نَه جَكْلَر. » ^{۱۹} رب موسايىا ددى: «هاروننا بَلَه دَه: "دَيَنَكْتِکِي گُؤَتُور و آلتَنِي مَصْتَر سُولَارِي، چَايدَلَرِي، آرخالَرِي، حُوَوْضَلَارِي و بُوتُون گُولْمَجَلَرِي اوْستَونَه اوْزَات، الَّه كَى، اونلار قانا دُؤْسُونَلَر، بُوتُون مَصْتَر تورپاگىيندا هَم تاختا قابلاَرَدَا، هَم دَه داش قابلاَرَا قان اوْلاجَاق. » ^{۲۰}

رب موسا و هارون نجه امر اتمىشىدى، اونلار دا إله اتدئلر: فَثَرَعُونُون و اوْنون اعيانلارينىن مَوْقَابَلَتَنَدَه هارون دَيَنَكْتِکِنى قالدىرىدى و چَايدَاكى سُوْيَا چاتدىرىدى. نُلْ چاينىاكى بُوتُون سو قانا دُونَدَو؛ ^{۲۱} چَايدَاكى باليقلار اولدو و چَاهِي قوخُولَادِي. مَصْتَرَلِي لَر بورادان سو اِنْجَه بَلَمَه دَئَلر. بُوتُون مَصْتَر تورپاگى قان اِنْجَنَتَه اَندَى. ^{۲۲} آما مَصْتَر

آنَا مُوسَا رِبَّنْ حَوْضُورُونَدَا دَدِى: «مَنْ دَانِيَشْمَاقَدا فَصَحْنَ بَشَرَ آدَمَ دِيَتَلَمْ، فَثَرَعُونَ مَنْ نَجَّه قولاق آساجَاق؟ »

^{۲۳} رب موسايىا ددى: «سِنَى فَثَرَعُون اوجون تارى كَمِي قَوِيدَوم، قَارَداشَين هارون دا سِنَن يَغْبَرَيْن اولاجَاق. ^{۲۴} بُوتُون سِنَه امر اتىدَكْلَرَتَنِي دَيَه جَكْسَن، قَارَداشَين هارون دا فَثَرَعُونَا دَيَه جَكْ كَى، اِسْرَائِيل اُولَادَلَارِيَنْ اُولَكَه دَنَ آزاد بوراخسِين! ^{۲۵} لَاکَنْ من فَثَرَعُونُون اوْرَهِيَنَى عَنَادَكَار اده جَمْ كَى، مَئَصِّر تورپاگىيندا گُورَسَدَه جَيَم عَالَمَتَلَر و مَؤْجَزَه لَرِي چو خالَدَيِيم. ^{۲۶} او سَيَّزَه قولاق آسمايَاجَاق. او واخت من الشَّمِي مَئَصِّر تورپاگىينا اوْزَادِيب، بُؤَيُوك جَرَالَار گُؤَنَدَرَه رَك، قَوشُونَوْمَو، خالَقِيم اولان اِسْرَائِيل اُولَادَلَارِيَنْ مَئَصِّر اُولَكَه سِنَنَدَن چِيخَارَداجَاغَام. ^{۲۷} آلتَمِي مَئَصِّر اُولَكَه سِنَنَه اوْزَادِيب اِسْرَائِيل اُولَادَلَارِيَنْ اونلارين آراسِينَدان چِيخَارَتِيَغَيِيم واخت مَئَصِّرَلى لَر بَلَه جَكْلَر كَى، رب منم! » ^{۲۸} رب موسا و هارون نجه امر اتمىشىدى، اونلار دا الله اتدئلر. ^{۲۹} فَثَرَعُونَلا دَانِيَشْدِيقَلَارِي واخت، موسانين هشتاد، هارونون دا هشتاد اوچ ياشى وار ائىدى.

هارونون دَيَنَكْتِکِى

^{۳۰} رب موسايىا و هارون ددى: «فَثَرَعُون سَيَّزَه دَيَنَيَنَدَه كَى، "بَشَرَ مَؤْجَزَه گُورَسَه دَنَ." موسا هارونا دَسَنَ: "اوز دَيَنَكْتِکِى گُؤَتُورَوب فَثَرَعُونُون قاباگىيندا يَرَه آتَ كَى، ائلانا دُؤْسُونَن. »

^{۳۱} موسا و هارون فَثَرَعُونُون يَانِيَنْ گلَنَب، رب نجه امر اتمىشىدى، الله دَه اتدئلر. هارون اوز دَيَنَكْتِکِى فَثَرَعُونُون و اوْنون اعيانلارينىن مَوْقَابَلَتَنَدَه يَرَه آتَدى و دَيَنَكَ ائلانا دُونَدَو. ^{۳۲} لَاکَنْ فَثَرَعُونَ مُودَرَئَكَ آدَمَلَارِي و جادوگَرَلَرِي چاگىرِىدى. مَصْتَر سِحْرَبازَلَارِي

ددی: «دانیش، نه واخت سنتن، اعیانلارین و خالقين اوچون يالواريم کى، قورباغالار سندن و اولرئىندن يوخ اولسونلار و آنجاق چايدا قالسىنلار؟»^{۱۰} فترعون ددى: «صاباح». موسا ددى: «سن دىئىش كىمى اولسون؛ بوندان بىلە جىكىن کى، تارىمىز رېھ بېزەر هچ تارى يوخدۇر!»^{۱۱} قورباغالار سندن، اولرئىندان، اعیانلاريندان و خالقىندان رەد اولوب آنجاق چايدا قالاچاقلار». موسا و هارون فترعونون يانىندان چىخدىلار.

موسا فىرئونون اوستونه گۈندىردئىي قورباغالارا گۇرۇھ رېھ يالواردى. ^{۱۲} رب دە موسانىن سۆزۈنە عمل اتدى. اولىرىدە، حىطىرلەدە، زەمنلىرەدە اولان قورباغالار اۇلدۇلور. ^{۱۳} اونلارى قلاق-قلاق يىغىدىلار و تورپاق قوخوماغا باشلادى. ^{۱۴} آنجاق فترعون گۈرەندە کى، وضعىتىت يونگوللىشتىب، رېشىن دىئىي كىمى اورەيئىنى عىنادكار اتدى و اونلارا قولاق آسمادى.

اوچونجو جزا: مىغمىغانلار

^{۱۵} رب موسا يدا ددى: «هارونا بىلە دە: دېئىكتىنى اوزادىب يېئىن توزونا وور كى، او بوتون مىتصىر اۇلکەمەستىندە مىغمىغانلارا دؤنسۇن.» ^{۱۶} اونلار بىلە دە اتدىل. هارون ئىشىدە كى دېئىكتىنى اوزادىب يېئىن توزونا ووردو و انسانلارىن دا، حيوانلارين دا اوستونه مىغمىغانلار قوندو. ^{۱۷} بىلە دە: دېئىكتىنى گۈئور و آلتىن چايilarin، آرخalarin و گۈلمەچەلرئىن اوستونه اوزات. قوى مىتصىر تورپاغى قورباغالارلا دولسۇن.» ^{۱۸} هارون آلتىن مىتصىر سولارى اوستونه اوزاتدى و اورادان قورباغالار چىخىب مىتصىر تورپاغىنى بورودولر. ^{۱۹} سىحرىزلاڭ دا اۋىز سىحرىزلى ئىتىردىل. تارىينى آلى وار. لاكتىن رېشىن دىئىي كىمى، فترعونون اورەيى عىنادكار اولدو و فترعون اونلارا قولاق آسمادى.

سىحرىزلاڭ دا اۋىز سىحرىزلى ئىلە بىلە اتدىل. رېشىن دىئىي كىمى فترعونون اورەيى عىنادكار اولدو و اونلارا قولاق آسمادى. ^{۲۰} فترعون قايدىب اۋىز سارايينا گىلدى: بىلە دە آهمىيەت ورمەدى. ^{۲۱} بوتون مىتصىرلى لر نىل چايدى ساخىلەندە بىر قازماغا باشلادىلار كى، ائچەمەلى سو تاپسىنلار. چونكى چايبىن سوبىوندان ائىچە بىلەمەدىلر. ^{۲۲} رب چايدا بلا گۈندىزىندان سونرا يىدى گون كىچدى.

ائكتىنجى جزا: قورباغالار

^{۲۳} رب موسا يدا ددى: «فترعونون يانىنا گىدئب اونا دە: «رب بىلە دېئىر: خالقىمى آزاد بوراخ كى، منه عىبادت اتىش!» ^{۲۴} اگر خالقىمى بوراخماقادان ائمتنان ادھىن، من سنتن بوتون تورپاغىنى قورباغالارلا دولدوروب بىلەي سالاجاڭام. ^{۲۵} چايدى قورباغالارلا قابىناشا جاق و اورادان ياتاغىنин اوستوندە گۈزە جىكلەر. اعیانلارىن و خالقىنinin اولرىنى، تىنەرلىرىنى و خمىز تكەنەلرئىنى گۈزە جىكلەر. ^{۲۶} سنتن اوستونه، خالقىنinin اوستونه، و بوتون اعیانلارين اوستونه قورباغالار چىخاچاڭلار.»

^{۲۷} رب موسا يدا ددى: «هارونا بىلە دە: دېئىكتىنى گۈئور و آلتىن چايilarin، آرخalarin و گۈلمەچەلرئىن اوستونه اوزات. قوى مىتصىر تورپاغى قورباغالارلا دولسۇن.» ^{۲۸} هارون آلتىن مىتصىر سولارى اوستونه اوزاتدى و اورادان قورباغالار چىخىب مىتصىر تورپاغىنى بورودولر. ^{۲۹} سىحرىزلاڭ دا اۋىز سىحرىزلى ئىلە بىلە اتدىلر و مىتصىر تورپاغىنى قورباغالار يىتىردىل.

^{۳۰} فترعون موسانى و هارونو چاگىرىپ ددى: «ربە يالوارىن كى، قورباغالارى مندن و خالقىمداڭ رەتىش، اوندا خالقى بوراخارام كى، رېھ قوربان تقدىم اتىش!» ^{۳۱} موسا فترعونا

حالقی بوراخماسین کی، ربے قوریان تقدیم اتسنن». ۳۰ موسا فرعونون یانیندان گدئب ربے یالواردی. ۳۱ رب موسانین سؤزونه عمل اتدی. فرعونو، اعیانلارینی و خالقینی چېښتلردن قورتاردی؛ بشري ده قالمادی. ۳۲ آماً بو دفه ده فرعون اورهیئنی عئنادکار اتدی و حالقی آزاد بوراخمامدی.

بیشنجی جزا؛ قیرغین

رب موسایا ددی: «فرعونون یانینا گدئب اونا ده: «عیانلارئن تاریسی رب بله دیشن: خالقیمی آزاد بوراخ کی، منه عئبادت اتسنن! ۲۱ اگر اونلاری بوراخماقдан امثنتاع ادهمن، سنهن، اعیانلارینین و خالقینین اوستونه و اولرئشن ائچنهن چېښن یېغینلاری گئندره جم. ۲۰ زامان کی، فرعون طرف گدئر، اونون موقبېتلننے گدئب بله ده: «رب بله دیشن: خالقیمی آزاد بوراخ کی، منه عئبادت اتسنن! ۲۲ اگر اونلاری بوراخماقدان امثنتاع ادهمن، سنهن، اعیانلارینین و خالقینین اوستونه و اولرئشن ائچنهن چېښن یېغینلاری گئندره جم. ۲۳ مئصیرلی لرئن اولری، یاشادیقلاری توپیاق چېښتلرله دولاجاق. ۲۴ لاکن او گون خالقیمین یاشادیغی گوشن و ئلایتنى آییرا جاغام کی، اورادا چېښتلر اولماسین؛ بوندان بئله جکسن کی، بو اولکه ده رب منم. ۲۵ سنهن خالقینلا اوز خالقیم آراسیندا فرق قوبیا جاغام. بو علامت صباح اولا جاق.» ۲۴ رب بله ده اتدی. فرعونون سارابینی، اعیانلارینین اولرئشن، بوتون مقصیر تورا غینی، آغیر چېښن یېغینی باسدي. چېښتلرلن الشنان اوکله وئران اولدو.

۲۵ فرعون موسانی و هارونو چاغیریب ددی: «گدئن، بو اولکه ده اوز تارینیزا قوریان تقدیم ادئن.» ۲۶ آماً موسا ددی: «بله اتمک اولماز، چونکى بئژئم تاریمیز ربے قوریان کسمه يئمئز مئصیرلی لرى ائیرندرە جك. اگر مئصیرلی لرئن قاباغیندا بىز ائیرەندئرن قوربانلار گسَك، مگر اونلار بشري داشا باسمازلا؟» ۲۷ بىز ائستەيئرئك کی، صحرادا اوج گون يول گدک و تاریمیز رېئن بىزە امر اتدیئى كىمی قوریان تقدیم ادک.» ۲۸ فرعون ددی: «من سئزى آزاد بوراخiram کی، صحرادا تارینیز ربے قوریان گىشەمسەنن، آماً چوخ اوزاغا گىمە يەجكىشتىن. مئم اوچون ده يالوارين.»

۲۹ موسا ددی: «باخ، من سنهن یانیندان گدئرم. ربے يالوارا جاغام کی، صباح چېښن یېغینلاری فرعونو، اعیانلارینی و خالقینی ترك اتسنن؛ آماً مبادا فرعون گىشە ده بىزى آلداتىسین و

دئردونجو جزا؛ چېښتلر

آلینجی جزا؛ چېبان بلاسى

۳۰ رب موسایا و هارونا ددی: «کوره دن ائکى او ووج دولوسو كول گئۇرۇن. قوي موسا اونو فرعونون گۆزو قاباغیندا گۈچە سېسلىن. ۳۱ بونون مئصیر تورا غینىدا تۇز قالخاجاق،

تَلْسِئَكَ اُولَرْئِنَه گَتْرَدَئِلَرِ، ٢١ رَبَّن سَوْزُونَه اعْتَنَا سِيزِلِيقَ ادْنَلَرِ، اُوزْ قُولَلَارِينَى و حِيَوانَلَارِينَى زَمَنَه قُويَدَوْلَارِ. ٢٢ رب مُوسَى يَا دَدِى: «الشَّنِى گُؤْبِه اوْزَاتِ، قَوْيِ بُوتُون مَصْتَرْ تُورِپَاغِيْنَا و اوْرَادَا اولَان ائْنسَانَلَارِينَ، حِيَوانَلَارِينَ و بُوتُون زَمِى بِتَكْتِلَشِيشَن اُوْسَتُونَه دُولُو يَاغِسِينِ». ٢٣ مُوسَى دَيَنَكَشِنى گُؤْبِه اوْزَاتِى. رب ائْلَدِيرِيمَلا دُولُو گُؤْنَدَرَدى و يِرَه اوْد دُوشَدَوِ؛ رب مَصْتَرْ تُورِپَاغِيْ اوْسَتُونَه دُولُو يَاغِدِيرِى. ٢٤ بَلَهْ جَهِ، چُوخ گُوجُلو بَئْر دُولُو يَاغِدِى. دُولُو ائْجَنَتِه اوْد آلِيَشِيرِىدِى؛ مَصْتَرْ مَثَلَتِيشَن قُورَلُوشُونَدَان بَرِى، بُورَادَا بَلَه بَئْر دُولُو اولَما مِيشِىدِى. ٢٥ دُولُو بُوتُون مَصْتَرْ تُورِپَاغِيْنَا قَدِرْ وورَدُو زَمَنَه اولَان هَر بِتَكْتِشِنى مَحُوا اتَّدِى و هَر آغَاجِى قَيْرِيب تُوكَدَوِ. ٢٦ آمَا ائْسَرا يَائِلَ اُولَادَلَارِينَ يَا شَادِيْغِي گُوشِين و ئَلَيْتَتِه دُولُو يَاغِمَادِى. ٢٧ فَتَرْعُون مُوسَانِى و هَارَونُو چَاغِيرِتِدِيرِىب اونَلَارَا دَدِى: «بَوْ دَفَه گُونَاه اتَّدِمِ. رب صَالَحَدَرِ، شَرَنْ اولَان منِ، و مَثْمَ خَالِقِيْمِي. ٢٨ ربَّه يَا الْوَارِينَ، چُونَكِي كَثَافَتِيْجَه ائْلَدِيرِيمِ و دُولُو باشْ وَرَبِّ. مَن دَه سَتْرِي آزاد بُورا خَارِام و بُورَادَا دَاهَا قالْما زَيْنِيْزِ». ٢٩ مُوسَى اونَا دَدِى: «شَهَرَدَن چِيْخَانَدا الشَّمِي ربَّه طَرَف اوزادا جَاغَامِ، ائْلَدِيرِيمِ دَايَانَاجَاقِ و دَاهَا دُولُو يَاغِمَا يَا جَاقِ. بُونَدَان بِتلَه جَكَسِنَ كِى، دُونِيَا رَبِّنَكَنَدِئِرِ. ٣٠ لَا كَثِنَ مَن بِتلَشِمَ كِى، سَن و اعْيَانَلَارِينَ گَنَه دَه تَارِيدَان قُورْخَمُورْسُونُوزِ». ٣١ بو واختَ كَتَانِ و آرِپَا مَحَصُولَو مَحُوا اولَدو، چُونَكِي آرِپَا دَن گَتْرَمَشِ، كَتَان دَا پِتَّشَمَشِىدِى. ٣٢ آمَا بُوغَدا و قِيرَمِيزِي بُوغَدا مَحَصُولَو مَحُوا اولَما دَى؛ چُونَكِي اونَلَار گِيج پِتَّشَرِلِرِ. ٣٣ مُوسَى فَتَرْعُونَون يَانِيدَان شَهَرَدَن چِيْخِيْبَالىنى دَنْشِىنى بَلَهْ جَهِ، ائْلَدِيرِيمِ و دُولُو دَايَانَدِى و يِرَه يَا غِيشِ يَا غَمَادِى. ٣٤ فَتَرْعُونَ يَا غِيشِينَ، دُولُونَون و ائْلَدِيرِيمِين دَايَانَدِيْغِيْنِي

ائْنسَانَلَارِينَ و حِيَوانَلَارِينَ بَدَنِي گُؤْبِه يِنْ چَبَانَلَار تُورَه دَه جَكِ». ١٠

اوْنَلَار كَورَه كَولُونَو گُؤْتُرُوب فَتَرْعُونَون حَوْضُورُونَدا دَايَانَدِيلَارِ. مُوسَى اونَو گُؤْبِه سَپِدِى، ائْنسَانَلَارِينَ و حِيَوانَلَارِينَ بَدَنِه گُؤْبِه يِنْ چَبَانَلَار چِيْخَدِى. ١١ سِحرَبَازَلَار دَا بَو چَبَانَلَارا گُؤْرَه مُوسَانِين قَابَاغِينَدا دَايَانَا بَئَلَمَه دَئِلَرِ؛ چُونَكِي چَبَانَلَار سِحرَبَازَلَارِينَ دَا بَدَنَلَرْشِ، بُوتُون مَصْتَرِلى لِر كَثِمِي چِيْخِمِيشِىدِى. ١٢ رَبَّن مُوسَى دَدِئِي كَمِي اولَدو؛ رب فَتَرْعُونَون اورَه يِتَّى عَيْنَادَكَار اتَّدِى و فَتَرْعُونَ اونَلَارا قَوْلَاق آسَمَادِى.

يَدِئَنجِى جَزا؛ دُولِه

١٣ رب مُوسَى دَدِى: «صَابَاح سَحْر تَزَدَنْ قَالَخ و فَتَرْعُونَون قَابَاغِينَدا دَايَانِيب اونَا بَلَه دَه» «عَبَرَانَلَرْشِ تَارِيسِى رب بَلَه دَيْشِ: خَالِقِيْمِي آزاد بُورا خَكِى، مَنْه عَيْبَادَت اتَّسِنِ! ١٤ چُونَكِي مَن بَوْ دَفَه سَنَنْ، اعْيَانَلَارِينَين و خَالِقِينَين اُوْسَتُونَه بُوتُون بِلَلَارِيمِي گُؤْنَدَرَه حِيمِ. بُونَدَان بِتلَه جَكَسِنَ كِى، بُوتُون دُونِيَا دَاهِ بَنَزَهِ يُوكَدُورِ. ١٥ اَكَرْ اَندَى اللَّهِمَى اوْزَادِيْب سَنَنِ و خَالِقِينَى و بَا ائَلَهِ جَزا لَانِدِيرِسَادِيْمِ، يِر اوزونَدَن سَلَتِشِب گَسَلَرْدَئِشِ. ١٦ اونَا گُؤْرَه سَنَى قُورُو يِوب سَاخَالَادِيْمِ كِى، اَوْزِ گُوجُومَو سَنَه گُؤْرِسَدِئِم و آدِيم بُوتُون دُونِيَا يَا اعلَان ادَلَسِشِن. ١٧ سَن حَلَه دَه مَثْمَ خَالِقِيْمَا آغَالِيْقِي اَدِئِب، اونَلَارِي بُورا خَمِيرِسانِ. ١٨ يَا خَ، مَن صَابَاح بَوْ واختَ چُوخ گُوجُلو بَئْر دُولُو گُؤْنَدَرَئِم: الله بَئْر دُولُو كِى، مَصْتَرِئِن قُورُولما سِينَدَان بَرِى اورَادَا اولَما يِيبِ. ١٩ اَندَى حِيَوانَلَارِينَى و چَوْلَدَه اولَان هَر شِيئَنِي اَمَنِ-آمانِليغَا آپَار، چُونَكِي زَمَنَه قَالَان بُوتُون ائْنسَانَلَار و حِيَوانَلَار اوه گَتْرَنَمَسِه، اونَلَارِين اُوْسَتُونَه دُولُو يَا غَانَدا اَوْلَه جَكَلَرِ». ٢٠ فَتَرْعُونَون اعْيَانَلَارِينَدان بَعْضَلَارِي رَبَّن سَوْزُونَدَن قُورْخَمُورْسُونُوزِ

^۸ موسانی و هارونو گئنه فثرعونون یانینا چاغیردیلار؛ فثرعون اونلارا ددى: «گدشن، تارینیز ربّه عبادت ادئن. لاکئن کشمبلر گدھجک؟»^۹ موسا ددى: «اوشاقلاریمیز و قوجالاریمیزلا بېرىشكىدە، قويون-كچىلئىتىز و قىزلارمىزلا بېرىشكىدە گدھجىشك، مال-حیوانلارىمىزلا بېرىشكىدە چىڭىشك، چونكى ربّه بايرام اتمەلەي يېشك.»^{۱۰} فثرعون اونلارا ددى: «اگر من سىزى آرواد- اوشاقلارىنىزلا بېرىشكىدە آزاد بوراخسما، او زامان رب سىزە كۆمك اولسىون! يقىن سىزىن پىش نېتىتىز وار.»^{۱۱} بله اولماز، سىز كىشىلر گدشن و ربّه عبادت ادئن. مگر بونو ائستەمەرىنىز؟ سونرا فثرعون اونلارى اۇز حوضوروندان قوودو.

^{۱۲} او واخت رب موسا يىا ددى: «الثنى مئصىر تورپاغىنinin اوستونه اوزات. قوى مئصىر تورپاغىنina چىئرتىكەلر هوچوم اتسېنلىر و اولكەنەن بوتون بىتكىلەرنى، دولو ياغاندان سونرا قالان هر شىي يىشتىلر.»^{۱۳} موسا دېتىكىنى مئصىر تورپاغىنinin اوستونه اوزاتدى؛ رب اولكەنە بوتون او گون و گجه داوام ادن شرق كولەبى گۈندىرىدى. سحر آچىلاندا شرق كولەبى اۇزو اتلە چىئرتىكەلر كىتىرىدى. ^{۱۴} چىئرتىكەلر بوتون مئصىر اولكەنەسەنە هوچوم اتىئىر و بوتون مئصىر تورپاغىنina يايىلىدىلار؛ بله آغىر چىئرتىكەل بوتون يەر اوزونو دە اولاچاق.^{۱۵} چىئرتىكەلر بوتون يەر اوزونو الە اۋرىتدولر كى، تورپاق گۈرۈنموردو؛ اونلار، اولكەنەن بوتون بىتكىلەرنى و دولو ياغىدىقىدان سونرا قالان بوتون أغاجلارىنى مىيولەرنى يىدىئىر؛ بوتون مئصىر تورپاغىنinda نە أغاجلاراردا، نە دە چەئەلەكىلدە هەچ بېر ياشىلىق قالىمادى.^{۱۶} فثرعون تىلسىك موسانى و هارونو چاغىرىپ اونلارا ددى: «تارينيز ربّه، سىزىن حاقيقىزدا دا گوناه اتىئىم،»^{۱۷} اشىدى آنجاق بى دە بېر داها گوناھىمى باغشىلاين و تارينيز

گۈرۈب گئنە دە گوناه اتمەبە باشلادى، اۇزو و اعيانلارى اوزىكىلەرنى عىننادكار اتىئىلر.^{۱۸} رېتىن موسا واسطەسى اتلە دەئىي كىمى، فثرعونون اورەيى عىننادكار اولدو و او، ائسرايىل اۋوولادلارينى آزاد بوراخمادى.

سەكتئنجى جزا؛ چىئرتىكە

^{۱۹} رب موسا يىا ددى: «فثرعونون يانىنا گەت. من فثرعونون و اعيانلارىنىن اورەيىنى اونا گۈرە عىننادكار اتىئىم كى، اونلارين آراسىندا اۇز عالمتلىرىمى گۈرسىدئىم.»^{۲۰} الە كى، سىن دە اوغلۇنا و نۇوه دانىشسارسان كى، مئصىرلى لرى نىجه ائستەھزا اتىئىم و اونلارا عالمتلىر گۈرسىدئىم. اونلار بوندان بىلە جىكلەر كى، رب منم؟

^{۲۱} موسا و هارون فثرعونون يانىنا گلېب اونا ددىئىلر: «عېبرانىلەرن تارىسى رب بىلە دېيش: «نە واختا قدر حوضورومدان بويون قاچىرىدىب منه تابع اولمايا جاقسان؟ خالقىمى آزاد بوراخ كى، منه عبادت اتسىن!»^{۲۲} اگر سىن مەتم خالقىمى آزاد اتمىكىن بويون قاچىرىداسان، باخ، من صاباح سىن اولكەنە چىئرتىكەلر گۈنۈرە جىيم.^{۲۳} چىئرتىكەلر بىر اوزونو الە اۋرەتە جىكلەر كى، تورپاغى گۈرمك اولمايا جاق. دولو ياغاندان سونرا سىزە قىلان شىلىرى دە اونلار يىشە جىكلەر؛ زەمئە كى آغا جلارارىنىزىن وردئىي زوغىلارى دا يىشە جىكلەر.^{۲۴} اونلار سىن، اعيانلارىنىن و بوتون مئصىرلى لرئىن اولرئىي دولدوراجاقلار. بله شىي نە آتالارىن، نە دە بابالارين بىر تورپاقدا مسكن سالىدېغى گوندىن ائندىئى كىمى گۈرۈب!» موسا دۇنوب فثرعونون يانىندان چىخدى.

^{۲۵} فثرعونون اعيانلارى اونا ددىئىلر: «نە واختا قدر بىر آدام بىزى تىلە يە سالاچاق؟ بىو آداملارى آزاد بوراخ، قوى اونلار اۇز تاريلارى ربّه عبادت اتسىلر. مگر سىن حله بىلمىرسىن كى، مئصىر مەحو اولىور؟»

موسما فرعونون یانیندان چیخیر

سونرا فرعون موسایا ددی: «رَدَ اول،^{۲۸} اؤزونو گُوزله و بئر ده منئم گُوزومه گُورونمه؛
بئر داماها گُوزومه گُوروندویون گون اؤله حکسن». ^{۲۹}
موسما ددی: «دوز دیرسن؛ بئر داماها گُوزونه
گُورونمه رم».

آخر جزا اعلان ادئلر

سونرا رب موسایا ددی: «فرعونون
و مئصیرئن اوستونه داماها بئر

جزا گُوندره جیم؛ بوندان سونرا او، سئزی
آزاد بوراخاجاق، سئزی بوراخاندا، بورادان
سئزی تامامن قوواجاق. ۲ خالقا چاتدیر
کی، هر کشی اؤز قونشوسوندان و هر
آرواد اؤز دوستوندان قیزیل-گوموش شیلر
ائسته شن». ^۳ رب اؤز خالقینا مئصیرلی لرئن
گُوزونده لوطف قازاندیردی. موسا اؤزو ده
مئصیر اؤلکه سئنداه فرعونون اعیانلارینین
و خالقین گُوزونده چوخ بؤیوک آدام ائدی.

موسما ددی: «رب بله دیش؛ «گجه یاریسى
من مئصیرئن آراسیندان كچه جیم؛ ^۵ مئصیر
تورپاغیندا تختنه او توران فرعونون اوغلوندان
توتوموش، ذیژمان آرحاسیدا اولان کنتر
اوغلونا قدر، هامینین ائلک او شاغى اؤله جك.
حتا بوتون حیوانلارین دا ائلک بالالارى
اؤله جك. ^۶ بوتون مئصیر تورپاغیندا الله بؤیوک
بئر فغان قوپاچاق کی، ائندىھە جك بله سى
اولمايىب و بوندان سونرا دا اولمايىچاق.
۷ لakin ائسرايىل اۇولادلارينين هچ بئرئىن
ضىئىئەنە حتا بئر ائت ده هورمە جك، نە بئر
آداما، نە ده بئر حیوانا. بوندان بئلە جىكىسىتىز
کى، رب ائسرايىل اۇولادلارى ائلە مئصیرلى لر
آراسىندا نجه فرق قويور. ^۸ سونرا بوتون
بو قوللارين يانىما گلە جىكلەر و منه تعظىم

ربە يالوارىن کى، بو اولومو آنجاق مندن رە
اتىشىن». ^{۱۸} موسما فرعونون یانيندان چىخىب
ربە يالواردى. ^{۱۹} رب كولەيى دۇندرېب چوخ
گوجلو قرب كولەيى گۇنىدرەدە و كولك
چىئرتەكەلرى آپارىب، قىرمىزى دەنەزه * آتدى؛
بوتون مئصير اؤلکە سئنداه بئر چىئرتەكە بله
قالمادى. ^{۲۰} آما رب فرعونون اورەيىنى
عئنادكار اتدى و او، ائسرايىل اۇولادلارينى
بوراخىمادى.

دوغۇزونجو جزا: قارانلىق

سونرا رب موسایا ددی: «الثنى گۇيە
طرف اوزات کى، مئصير تورپاغيندا ظولمت،
آغىر قارانلىق اولسون». ^{۲۲} موسا الثنى گۇيە
طرف او زاتىدى. بوتون مئصير تورپاغيندا
اوج گون آغىر قارانلىق اولدو. ^{۲۳} اوج گون
هچ كىس بشرېشىنى گۈرمەدى و هچ كىس
يرىشىن ترىپەن بىلەمەدى؛ آما بوتون ائسرايىل
اۇولادلارينين ياشادىقلارى يىرلىر، اشىقلىق
ائدى.

فرعون موسانى چاغىريپ ددی:
«گەئىن رې عتابىت ادئن. قوي اوشاقلارينيز
دا سېزئنلە گىتىش، لاكىن قويون-كىچىشىز
و مال-حیوانىنiz بورادا قالسىن». ^{۲۵} آما
موسما ددی: «سن بئزە قوربانلار و ياندېرىما
قوربانلارى دا ورمەلى سن کى، تاريمىز
رې قوربان تقدىم ادك. ^{۲۶} حیوانلارىمىز
دا بئرئىملە گىتمەلى دېرلىر: بئر دېرناق بله
قالمامالى دىر، چونكى تاريمىز رې قوربان
گىتىرمك اوچون اونلارى گۇتۇرمەلى يېشك.
لاكىن اورايىا گەدىپ چاتمايمىش، رې نە بىي
قوربان گىتىرە جىئىمىزى بىلەمەتكى. ^{۲۷} رب
فرعونون اورەيىنى عئنادكار اتدى و او
ائستەمەدى کى، ائسرايىل اۇولادلارينى
بوراخىسىن.

^٨ همئن گجه اوونون آتنى يىستانلر؛ آتى اوددا قىزاردىب، مايسىز چۈرك و آجى گۇيرىتى ائلە يىستانلر.^٩ اوونو چئى، و يا سودا قاييادىلىمىش حالدا يىمه يىش. كەلسى، پاچاسى و ائچ آلاتى ائلە بىتلەتكەدە اوددا قىزاردىلىميش حالدا يىش.^{١٠} اووندان سحرە قدر بىر شى ساخلامايىن و سحر قالانلارينى ياندىرىن.^{١١} اوونو بله يىش: بىلتىز قورشانمىش، چارىقلارينىز آياغىنىزدا، و دىئە يىشنىڭ ئاشتىزدە اولسون، اوونو تىلسەك يىش.^{*} بو، رېئن پاسخاسى دىر.^{١٢} لاكتىن من او گجه مىصىر تورپاغىنidan كچە جىم، مىصىر تورپاغىنida اولان ھم ائنسانلارين بوتون ائلەك اوشاقلارينى، ھم دە حيونالارين بوتون ائلەك بالالارينى اولدوره جىم. بوتون مىصىر ئاللاھلارينا دا جزا ورەجىم. رب منم.^{١٣} اولدوغۇنۇز اولرئىن اوستۇنده کى قان، سىزئىن اوچون عالمات اولجاق. قانى گئوروب يانىنىزدان كچە جەمم و مىصىر اولكەستىنى جازلاندىرىدىغىم زامان، سىزە محو إِئەنجى بلا گلمىھەجك.

پاسخا بايرامىنин تعىش اولونماسى

^{١٤} بو گون سىزئىن اوچون خاطىرە گونو اولجاق. اوونو رب اوچون بايرام ادئن. نىتلەر بويو ابدى قايدا اولاراق، اوونو بايرام ادئن.^{١٥} يىدى گون مايسىز چۈرك يىش. آما بىرئىنجى گون اولرئىزىن مايانى يىعىشىرىن. چونكى بىرئىنجى گوندىن يىدئىنجى گونە قدر مايالى چۈرك يىشىن ھر كىئن آياغى ائسرايىللە لرئى آراسىنidan كىتلەملى دئر.^{١٦} سىزئىن اوچون بىرئىنجى و يىدئىنجى گونلەرde موقىسى يىغىن اولجاق. بو گونلەر ھر كىس اۋۇزونە يىمك حاضىرلاماقدان باشقا ھەج بىر ائش گۈرمەسئىن.

ادىب دئىھەجكلەر: سن و دالىنجا گلن بوتون خالق بورادان چىخىن! بوندان سونرا من چىخاجاڭام.» سونرا موسا قىزغىن قىبلى فىرعنون يانىندان چىخدى.

^٩ رب موسا يادى: «فېرعنون سىزە قولاق آسماباچاڭ كى، مىصىر دىيارىندا منىم مۇجۇزەرئىم چوخالسىن.»^{١٠} موسا و هارون بو مۇجۇزەلرى فېرعنون حوضوروندا گۈرسىتىلە. لاكتىن رب فېرعنون اورەيەنى عىندادكار اتدى او، ائسرايىشل ئوللادارىنى اۆز تورپاغىنidan آزاد بوراخىمادى.

پاسخا گجهسى اوچون تعلمەمات

١٢ مىصىر تورپاغىنida رب موسا و هاروندا ددى:^٢ «بو آى سىزئىن اوچون ائلەك آى، سىزئىن اوچون ائلەن ائلەك آيى اولاچاق.^٣ بوتون ائسرايىش جاماعاتىنا دىئەن: «قوى بو آيىن اوونجۇ گونوندا، اونلارдан ھر بىرلى اوچون بىر قوزو، آتالارىنinin اولرئىنە گۈرە، ھر او بىر قوزو گۈرتۈرسون.^٤ اڭىر بىر آدامىن عايتەسى بىر قوزو اوچون سايىجا آزىدىر، قوى او آدام، اۋىنە ياخىن قونشۇسو ائلە بىتلەتكەدە، بىر حيوان گۈئوروب آداملارين سايىينا، ھر كىئن يىئەجىشەنە گۈرە بىلسون.^٥ قوزۇنۇز بىر ائلەك قوصۇرسوز ارگىك قوزو اولسون. اوونو قويونلارдан يا دا كېچتىردىن گۈئورە بىلەشتىز.^٦ اوونو آيىن اون دئۈرددۈنچو گونونە قدر ساخلايىن. قوى آخشامچاگى ائسرايىش جاماعاتىنidan ھر كىس اوونو كىسىن.^٧ قوربايىن قانىنidan گۈئوروب، اوونو يىئەجكلەرى اۋەن قاپىسىنinin ھر ائكى يان تاختاسىنina و اوست دئەرىئەنە سورتسونلار.

^{١١:١٢} پاسخا عىبرانى دىلتەنە يىعنى «كىجمك». او گجه رېئن مەلەبى مىصىر اولكەستىنە ائلەك اوغلۇلارى اولدورمك اوچون گىلدەتكەدە، ائسرايىشلى لرئى ائلەك اوغلۇلارينا ال دىيمە يېب اونلاردان كچىدى. چونكى قوزو قوربايىن قانىنى قاپى چىرچۇنەرئىندە گۈردو.

اُولوادلارینین اولرئندن کچدی و بئزئم اولرئمنىزى حفظى اتدى.» خالق آيتىڭ سجده اتدى.^{۲۸} رب موسا و هارونا نجه امر اتىشىدى، ائسرايىل اُولوادلارى دا گىدئب الـ اتىتلەر.

اونونجو جزا_ائلك اُولوادلارين اوللۇمو^{۲۹} گىچە يارىسى رب مىصىر تورپاگىنيدان اولان بوتون اىلك اُولوادلارى ووردو؛ تختاده اوتوزان فېرۇنۇن اىلك اُولوادىنidan توتموش، رېندا ئاندا اولان اسۋىرىنىڭ اىلك اوشاغىينا قدر؛ حيوانلارين اىلك بالاسىنى دا ووردو.^{۳۰} گىچە واختى فېرۇن، اونون اعيانلارى و بوتون مىصىرلى لر قالخدىلار. مىصىردىن بئويوك بىر فغان قوپىدو، چونكى الله بىر او يوخ ائدى كى، اورادا اۆلن اولماسىن.^{۳۱} فېرۇن گىچە موسا و هارونو چاغىرىپ ددى: «چىخىن گىدئن! هم اۆزۈنۈز، هم ده ائسرايىللى لر خالقىمىن آراسىنidan چىخىن گىدئن، اىستەدئىشىز كىمى ربە عبادت اتدىن.^{۳۲} نجه كى دىيىشىشىز، قوييون_كچىنىرى و مال_حىيوانىنىزى دا گۇئىتىرۇپ گىدئن، منه ده بىرکت ورئىن.»^{۳۳} مىصىرلى لر خالقى زور آلتىنا قويدىلولار كى، اوللەكىنى تىلسەك تىرك اتسىتلەر، چونكى دىيىددەللىر: «يۇخسا ھامىمىز اولەجىئىك.»^{۳۴} خالق خەمئىرلەن مایاسى آجىمامىش حالدا، پالتارلارينا بۇروننمۇش خەمئى طاباقلارينى چىيئىتلەننە آپاردى.^{۳۵} ائسرايىل اُولوادلارى موسانىن سۈزۈنە عمل اتىتلەر. مىصىرلى لردىن قىيزىل_گوموش و پالتارلار اىستەدئىلر.^{۳۶} رب خالقا مىصىرلى لرئىن گۈزۈنەدە لوطىف قازاندىرىدى و اونلارا اىستەدئىكلەرنى وردىلەر. بله جە اونلار مىصىرلى لرى سوپىدۇلار.

ائسرايىل اُولوادلارينىن مىصىردىن چىخىشى^{۳۷} ائسرايىل اُولوادلارى رەعمىسىدەن سوگۇتا يولا دوشىدولر. آرواد_اوشاقدان باشقان، آلتى

۱۷ بو ماياسىز چۈرك بايرامىنى اونا گۆزە رئعايت اتىن كى، محض هەمئىن گون سىئىن دىستەلرئىزى مىصىر تورپاگىنidan چىخارتىدىم. بو گۇنو نىسئل بويو ابىدى قايىدا اولاراق رئعايت اتىن.^{۱۸} بىرئىنجى آيىن اون دۇردونجو گۇنۇن ئاخشامىنidan، آيىن ائىشىمى بىرئىنجى گۇنۇن ئاخشامىندا قدر، ماياسىز چۈرك يىشن.^{۱۹} يىدى گون اوئىشىزدە مايا اولماسىن. چونكى مايالى بىر شى يىشىن ھر كىس اىستەر اۇلكلەدە قرئب اوللسون، اىستىر يىلى، آياغى ائسرايىل ائجماعىسىن آراسىنidan كىستەلمىلى دئر.^{۲۰} هچ بىر مايالى شى يىمەيىن، ياشادىغىنېز ھر بىر يىرده ماياسىز چۈرك يىشىن.»

پاسخا گىچەسى

۲۱ موسا ائسرايىلنىن يوتون أغساقااللارىنى چاغىرىپ ددى: «غايتەلرئىزە گۆزە اۆزۈنۈز اوچون قوزۇ گۆئىرۇن و پاسخا قورباتىنى كىشىن.

۲۲ بىر دىستە مرجانكؤشك گۆئىرۇب لىتىنە اولان قاتا بايتىرىن و اورادا كى قاندان قاپىنин اوست دئرەيىنە و يان تاختالارىندا سورتون. سحرە قدر هچ كىس اوئىشىن قاپىسىنidan چىخىماسىن.^{۲۳} رب مىصىرلى لرى بلايا سالماق اوچون گىلندە، قاپىنин اوست دئرک و يان تاختالارىننىن اوستوندە اولان قاتى گۇئىرۇب، او قاپىنinin يانىنidan كچەجك. قويمىا ياجاق كى، محو ادئمچى بلا اوئىشىزە كىرىشىن.^{۲۴} بونو ابىدى قايىدا اولاراق اۆزۈنۈز و اُولوادلارىنىن اوچون رئعايت اتىن.^{۲۵} ربىن دىئىبى كىمى سىئە وردىئى تورپاغا گىلېت بى عبادتى يېرئىنە يېتىشىن.^{۲۶} اگر اُولوادلارىنىز سىئىن سوروشالار كى، «بو عبادتىن معناسىنى سىئىن اوچون نەدئىر؟»^{۲۷} اوناڭدا جاواب ورئىن:

«بو، رب اوچون پاسخا قورباتى دىر، او خىلاص ادن رب كى، مىصىرلى لرى بلايا سالدىيغى زامان، مىصىرە كى ائسرايىل

امئشدى، ائسرایېل اۇولادلارى دا بله اتىدلىر.
۵۱ رب او گون ائسرایېل اۇولادلارينى مئشىر تورپاغىندان دسته-دسته چىخارتدى.

چیخیش خاطرهسى

۱۳ رب موسا يىدا ددى: ^۲ «ائسرایېل اۇولادلارى آراسىندا ھر بەطىدن ائلک دوغولان بوتون اوغلانلارى و بوتون حيوانلارين بالالارينى منه تقدىس ات. اونلار مئتمىدئر».

^۳ موسا خالقا ددى: «مئشىردن، نۆكىرىچىلىك اوئىندان چىخىدىغىنىز گونو خاتىپلارىين. چونكى رب سئزى قووقتلىي آللە اورادان چىخارتدى و بونا گۈرە دە مىالي چۈركىرى گۈركى يىتلەمەشىن. ^۴ آبىب آيىندا اولان بى گون چىخىرسىنىز. ^۵ رب آتالارينىزا آند ائچمىشىدى كى، گەغانلى لارين، خەتىلى لرئىن، امورلولارين، خەنۋىلى لرئىن، و پېسەلولارين اۇلكلەسىنى سئزە ورەجك. سئزى سود و بال آخان بىش تورپاغا گىڭىرىچىي واخت، بو عىبادتى هەمئىن آيدا بىرئە يېتىرىن. ^۶ يىدى گون مايسىز چۈركى يېشىن، يەدىنجى گون رىيە بايرام اولىسون. ^۷ او يىدى گون عرضىشىدا، آنچاق مايسىز چۈركى يىتلەمەلەتىرى. آرانيزدا بوتون اۇلكلەدە نە مىالي چۈركى گۈروننسون، نە دە مایا. ^۸ او گونو اوغلۇنۇزا بىئەتلىرىب دىشىن: «مئشىردن چىخىدىغىم واخت، رب مىشم اوچون نەلر اتدىئىتەن گۈرە بىلە ادئم». ^۹ قوى بو ئاشنۇزدا نىشانە و گۈزلىنىزىن قاباگىندان خاطره اولىسون كى، رېئىن قانۇنۇ آغزىنىزىدان دوشىمەشىن، چونكى رب سئزى قووقتلىي الە مئشىردن چىخارتدى. ^{۱۰} ائلدىن ائلە بى قايدايى تعىئىن اولۇنان واخت عمل ادەجىكسىن.

^{۱۱} او زاماندان كى، رب، سئزە و آتالارينىزا آند اىچدىيى كىمى، سئزى گەغانلى لارين اۇلكلەسىنە گىڭىرىچىي، اورانى سئزە وردىيى زامان، ^{۱۲} آنا بەطىشىن ائلک دوغولان بوتون

يوز مئنه قدر پېيادا گەن كىشى وار ائدى. ^{۱۳} قارىشىق بىش ائردىحام، چوخلۇ قويون-كچى، مال-حىيان و آيرى حيوانلار دا اونلارلا بېرىشكەدە يولا دوشدو. ^{۱۴} مئشىردن چىخارتىدىقلارى خەمئىردن مايسىسى آجىمادىغى اوچون مايسىز فەنەرلەر پېشىردىلەر. چونكى مئشىردن قوولۇمۇشىدۇلار. نە يوبىادا بېردىلەر، نە دە اۋىزلىئەنە آذوقە حاضىرلەمىشىدிலار. ^{۱۵} ائسرایېل اۇولادلارينىن مئشىرەدە ياشادىغى موەت دۇرد يوز اوتوز ائل اوللمۇشدو. ^{۱۶} محض بى دۇرد يوز اوتوز ائل قورتارىدىغى گوندە، رېئىن بوتون دىستەلەرى مئشىر تورپاغىندان چىخدى. ^{۱۷} بى او گەجهدئى كى، گىرگى رب اوچون ساخلانسىن. چونكى مئشىر دئيارىندان اونلارلى قورتاردى. بى الە او گەجهدئى كى، بوتون ائسرایېل خالقى نىئىلر بويو او گەجهنە ساخلامالى دىرلار.

پاسخا يەيمەيئىن قايداسى

^{۱۸} رب موسا و هارونا ددى: «پاسخا بايرامىنин قايداسى بىلەدئىر: ھەچ بىش قىرچىب اوندان يەمەسەن؛ ^{۱۹} آنچاق ھەر كىشىن گوموشلە ساتىن آلىيەنمىش قولۇو، خەتنە اولۇندوقدان سونرا اونو يېئە بىلەر. ^{۲۰} قوناق و موزىلۇ ائشچى اوندان يەمەسەن. ^{۲۱} قۇوي بو يىمك بىش اودە يېئىسىن؛ آتى اودن اشىيە چىخاردىلماسىن و اونون ھەچ بىش سومۇيۇنۇ دە سىيندىرمايا جاقسىنىز. ^{۲۲} بوتون ائسرایېل ائچىماعسى بونو جىشن توتسون. ^{۲۳} سەنن يانىندا قوناق اولان قرئىب، اگر رب اوچون پاسخا كچىرتمك ائستەسە، قوى عايىلەسەننە اولان بوتون كېشىلەر خەتنە اولۇنسون؛ آنچاق بى زامان اونو كچىرەدە بىلەر و او دا سئزىنەن هەمطايفانىز كىمى سايىلار. خەتنە اولۇنمايان ھەچ بىش كىشى اوندان يەمەسەن. ^{۲۴} او قرئىب اوچون دە كى، يانىنiza يېلىلەر كىمى ياشايىر، قانۇن ھەمندىش. ^{۲۵} رب موسا و هارونا نىجه امر

اوچون، بولود دئرەيىندا، گچە دە، اونلارا ائشيق ورمك اوچون، اود دئرەيىندا گڭىرىدى كى، گوندوز دە، گچە دە گەنلىشىلر. ۲۲ گوندوزلر بولود دئرەيى، گچەلر دە اود دئرەيى خالقين قاباغىنidan آيرىلمادى.

۱۴ رب موسا يادى: ^۲ «اىسراييل اوولا دلا رينا بلە دە: "دۇنوب بى حخثىروت قاباغىندا، مېڭدۇللا دەنئىن آراسىندا دوشىركە سالىن. بىل صىفون موقابىلنىندا دەنئىن ساحنلىنى دوشىركە نىز اولسون.^۳ فىرعون دوشونە جك كى، اىسراييل اوولا دلا راي آما جىسىز سرگىرداندىر، صحراء يوللارينى كىشىدئر. ^۴ آما من فىرعنون اورەيىنى عىننادكار ادھىجيم كى، او سىزى تعقىب اتسىن. سونرا فىرعنون و اونون بوتون قوشۇنۇ واسطەسى ائلە غىزىتلەجيم. مئصىرلى لر بىلە جىكلە كى، رب منم."» اىسراييللى لر بلە دە اتدىلر.

مئصىرلى لر اىسراييل اوولا دلا رينى تعقىب اتدىلر

^۵ مئصىر پادشاھينا اىسراييل خالقينىن قاچدىغىنى خبر ورنىدە، فىرعنون و مأمورلارينىن ئىتكىرى دېشىشىلدى. اونلار دەتلىر: «بىز نە اوچون بلە اتدىك؟ اىسراييل اوولا دلا رينى نىتىه قوللوغۇمۇ زان بوراخدىق؟^۶» فىرعنون دؤيوش عارابالارينى حاضىرلاب، آدامالارينى اۆزو ائلە گۇتوردۇ. ^۷ او، آلتى يوز سىچىمە دؤيوش عارابا، و مئصىرلىن بوتون باشقا عارابالارينى گۇتوردۇ. هر عارابيانى اۆز مأمورو وار اتدى. ^۸ رب مئصىر پادشاھى فىرعنون اورەيىنى عىننادكار اتدى و او، اىسراييل اوولا دلا رينى تعقىب اتدى. آما اىسراييل اوولا دلا راي جورعتلە گىدئردىلر. ^۹ مئصىرلى لر، فىرعنون بوتون آتالارى، عارابالارى، سورتلىرىنى و قوشۇنۇ اونلارى تعقىب اتىپ، فى حخثىروت يانىندا، بىل صىفون

اوغلانلارىنىزى رې تقدىم اتمەلئىستىنىز: ائلک دوغولان بوتون حيوان بالالارى دا رېئىن اولسون.^{۱۳} هر ائلک دوغولان اشىڭىك بالاسى عوضىنى، بىر قوزو ورهە جىكىشىر. اگر عوضىنى ورمە يە سەنتىز، گىرك اونون بويىنۇنى سىندىرسىنىز، اوغلانلارىنىزىن آراسىندا هر آدامىن ائلک دوغولاننىن عوضىنى ورمە لئىستىز.^{۱۴} اوغلولارىنىزى سەزىدۇن "بو نە دئر؟"^{۱۵} سوروشاندا دېشىن: «رب بىزى مئصىردىن، نۆكىرچىلىك ئىنندىن قووقۇلى ئالە چىخارتدى. ^{۱۶} فىرعنون بىزى آزاد بوراخماماغا عىناد ادنىدە، رب مئصىر تورپاگىندا اولان هم ائنسانلارин هم دە حيوانلارين بوتون ائلک اوشاغىنى اۋلدۇردو. بونا كۇرۇن من بوتون ائلک دوغولان حيوان بالالارىنى رې تورپايان ورئم، بوتون ائلک اوغلولارىمىن دا عوضىنى ورئم. قوى بو آشىنلىدە نىشانە و گۈزلىرىنىزنى قاباغىندا خاطىرە علامتى اولسون، پۇنكى رې بىزى قووقۇلى ئالە مئصىردىن چىخارتدى.^{۱۷}»

تارى اىسراييل اوولا دلا رينا يول گۇرسىدەر
^{۱۷} فىرعنون خالقى آزاد بوراخدىغى زامان، تارى اونلارى فىلەسٹلى لرئىن بىلگە سەنندىن، حتا يولون قىسا اولدوغو حالدا آپارمادى. چونكى ددى: «خالق موحاربە ئۆزىنە بلەكە پىشمان اولوب مئصىرە قايدىار». ^{۱۸} تارى خالقى قىرمىزى دەنizه طرف، صحرى يولو ائلە آپاردى. اىسراييل اوولا دلا راي مئصىر تورپاگىندا نەظامالا چىخىدilar. ^{۱۹} موسا يو سەنەن سوموكلىرىنى اۆزو ائلە آپاردى، چونكى يو سەنە اىسراييل اوولا دلا رينا بىر كى آند ورئب دەمىشىدى: «تارى حىتمىن سىزە نظر سالاجاق. گەن زامان اۆزۈنلە سوموكلىرىمى دە بورادان چىخاردىن.^{۲۰}» اىسراييل اوولا دلا راي سوگۇتدان يولا دوشوب، سەھانىن قىراغىندا اولان إتامدا خىمە قوردولار. ^{۲۱} رب اونلارين قاباغى ائلە، گوندوز اونلارا يول گۇرسىدەكى

کچب، ۲۰ مئصیرلی لرئن دوشرگه سی و ائسراینللى لرئن دوشرگه سی آراسینا گلدی. بولود بئر طرفه ئولمەت، لاکىن او بئرى طرفه گجه اشىق وردى. بوتون گجه بو خالقلار بىشىرنە ياخينلاشمادىلار.

۲۱ موسا آڭنى دهنز اوستونه اوزاتدى. رب بوتون گجه آسن قۇوتلى شرق كولەبى ائلە دهنزئن سويونو قوووب، دهنزى قوروپا چۈرۈدى. سولار يارىلدى ۲۲ و ائسرايىل اۇولادلارى قورولوق يىردىن، دهنزئن اورتاسىيندان كېچدەلر. سولار اونلار اوچون صاغ و سول طرفدن دووار اولدو. ۲۳ مئصيرلى لر اونلارى تعقىب اتدى؛ فېرعنون بوتون آتلارى، دؤيوش عارابالارى و اونلارى سورئل ائسرايىل اۇولادلارين دالىنجا دهنزىن اورتاسىينا كېردىلر. ۲۴ سحر نۇوبەتنىنە رب اود و بولود دئرەيىندىن مئصيرلى لرئن قوشۇنۇنا باخىب قوشۇنلارين آراسىنا قارىشىق سالدى. ۲۵ او عارابالارين تكىرلەنى إله لىكىتىدى كى، عارابالار گوجلە حرکت اتدىلر. مئصيرلى لر دەللىر: «گلشن ائسرايىل اۇولادلاريندان قاچاق، چونكى رب اونلارين طرفتىنە اولوب بىزئىم ضىئىتمىز دۇيوشور».

۲۶ رب موسا يىا بلە ددى: «آڭنى دهنزئن اوستونه اوزات كى، سولار مئصيرلى لرئن، دؤيوش عارابالارين و اونلارى سورئلئىن اوستونه قايتىسىن». ۲۷ موسا آڭنى دهنزئن اوستونه اوزاتدى. سحرە ياخين دهنز اۆلکى حالينا قايتىدى. مئصيرلى لر سولاردان قاچماق اىستەيندە، رب اونلارى ائتهە يېب دهنزئن اورتاسىنا آتدى. ۲۸ يېئە قايدان سولار دؤيوش عارابالارىنى، اونلارى سورئلر، فېرعنون بوتون قوشۇنۇ كى، ائسرايىل اۇولادلارينىن دالىنجا دهنز گەدەردىلر، اۇرتوب اوّدۇ. اونلاردان بئر نفر ده اولسۇن، صاغ قالمادى.

موقاپىلەندە دهنزئن ساحىلئىنە قوردوقلارى دوشرگە يە چاتىدilar.

۱۰ فېرعنون ياخينلاشاندا ائسرايىل اۇولادلارى باخىب گۈردولر كى، مئصيرلى لر اونلارين دالىنجا گلىشلر. بونا گۈرە دە چوخ قورخوب، رېه فرياد اتدىلر. ۱۱ اونلار موسا يىا دەللىر: «مەگر مئصىرە قېرىئستانلىق يوخدور كى، سەن بئىرى صحرادا اۇلمە كە آپاردىن؟ بئىرى مئصىرەن چىخاردىپ باشىمىزىا نە گىتىرىدئن؟ ۱۲ مئصىرە مەگر سەنە دەئرەتكى: بئىزىن آل چىك، مئصىرلى لرە قوللوق ادك؟ صحرادا اۇلمەكدىن مئصىرلى لرە قوللوق اتىك بىزئىم اوچون ياخشىدىر».

۱۳ آما موسا خالقا بلە ددى: «قورخمايىن! دورون، گۈرون رب بى گون نەجە سەنرى خىلاس ادەجىك! بو گون گۈردو يۇنۇز مئصىرلى لرى داها ھېچ واخت گۈرمە يە جىكىشتىز. ۱۴ ساكتى اولون، رب سەنئىن اوچون دؤيوشە جىك!»

قىرمىزى دهنزىن كېچش

۱۵ رب موسا يىا ددى: «نه اوچون منه فرياد ادەرسىن؟ ائسرايىل اۇولادلارينا دە كى، يولا دوشۇنلر». ۱۶ آما سەن دىتەكىنى قالدىرىپ، ائنلى دهنزئن اوستونه اوزات، سولارىنى يار كى، ائسرايىل اۇولادلارى قورولوق يىردىن دهنزئن اورتاسىيندان كېجىشتىلر.

۱۷ من مئصىرلى لرئن اۆزكىلەننى عئنادىكار ادەجىم كى، سەنرى تعقىب اتسىنلر. سونرا فېرعنون، اونون بوتون قوشۇنۇن، دؤيوش عارابالارين و سورئلئىن واسىطەسى ائلە عئەتلەنلە جىم. ۱۸ فېرعنون دؤيوش عارابالارين و سورئلرئىن واسىطەسى ائلە عئەتلەنلەن زامان، مئصىرلى لر بىلە جىكلە كى، رب منم.

۱۹ ائسرايىل خالقىينين قاباغىندا گىن تارىنин ملەبى، اونلارين آرخاسىنا كېچدى. بولود دئرە يىي قاباقلارىندان آرخالارينا

- ٧ سنه ضئندَ چیخانلارى، عظمتىشن
بئيوپوكلوبوندە، ييره ييخدىن
گۈندىرىدىئىن ياندىرىپ ياخان
قضب، اونلارى سامان چۈپپو
كىمى كول ادئر.
- ٨ بورنۇنون نفسى ائله سولار بىر ييره
يېغىلىدى!
- ٩ يېغىلىيلار بىر ييره او آخان سولار!
دوندو او دهنىز قويونىداكى
درئىڭلەرن سولارى!
- ١٠ دوشمن ددى:
”اونلارين دالىنجا گىدەجىم، اونلارا
چاتىب، قىئتمت پايلايا جاگام:
بوندان دويجاچاق جانىم؛
قىلىنجىمى چىكەجىم، و آئىم
اونلارى محو ادەجك.“
- ١١ يىلشى اوفوردون، دهنىز اونلارى بورودو.
قورغۇشون كىمى، اونلار هېيتلى سولاردا
باتىدىلار.
- ١٢ يارب، آللەھلار آراسىيندا سىتن كىمى
كىم وار؟
سىتن كىمى موقاسىلەتكەدە عظمتىلى،
حىملەرە زەھمىلى، و عجايىب
يارادان مىگر وار؟
- ١٣ ساغ ئىنى اوزاتىدين، و تورپاق اونلارى
اوڏو.
- ١٤ اشىدن خالقلار آسەجىكلە،
فىئاشىط بولگەسەئىن ساكىنلىنى قورخو
باسيب.
- ١٥ او آن إدوم باشچىلارىنى دەشت بورودو.
موآب رىشىلەنە لىزە دوشور؛

- ٢٩ آماً ائسرايىل اۋوولادلارى دەھنەزىن
اورتا سىينىدان، قورولوقدا بىرئىھەرگ كىچىب
گىمىشىدلەر. سولار اونلار اوچۇن صاغ و سول
طرفەدە دووار اولمۇشدو.
- ٣٠ بىلەجە رب او گون ائسرايىلى مئصىرلى لرئىن
الىندىن خىلاص اتدى. ائسرايىل خالقى
مئصىرلى لرى دەھنەزىن ساھىلشىنە ئۇلو گۈردولر.
- ٣١ ائسرايىل خالقى رېئن مئصىرلى لرى بئۇ يۈك
قووتتە نە اتلىيئىنى گۈرنىدە، رېدان قورخىدۇلار؛
اونا و قولو موسىيا ائناندىلار.

موسانىن خىلاص نۇمەسى

- ١ او واخت موسا ائله ائسرايىل
اۋوولادلارى رېكە بو نۇمەنى
- ٢ او خەنمەلر اوخۇيا جاگام، چۈنكى
اوجالدىقجا اوجالدى
آتى و آتلىنى دەھنەز توللادى.
- ٣ رب مىئم قۇۋۇشم، مىئم نۇمم دىئر.*
- ٤ او، مىئم نىچاتىم اولوب،
بو مىئم تارىمدىر،
أونا حمد ادەجىم.
أتامىن تارىسى دىر،
رېئى اوجالدا جاگام.
- ٥ فىرۇنۇن دۇيوش عارابالارىنى و
قوشۇنۇ دەھنەز آتىب.
سېچمە افسىرلى دە قىرمىزى دەھنەز
بوغولۇپلار.
- ٦ درئىن سولارا بورونوب، داش كىمى
درئىڭلەرە قرق اوللۇلار.
يارب! سىتن صاغ ئىن قودرتىدە
شۇوكىتلى دىئر.
- ٧ يارب! سىتن صاغ ئىن، دوشمنى آزىنдей.

آجى ائدى. بونا گئوره ده او پر مارا^{*} آدلانىر.
 ۲۴ خالق موسادان گىلىلەنگ ادئب دەتلىر: «نه اىچك؟»^{۲۵} موسا ربه فرياد اتدى و رب اونا بىر آغاچ گۈرسىتى. موسا اونو سويا اتدى و سو شىرئۇن اولدو. رب اورادا، ائسرايىل اۋۇلادىلارينى ائمماحاناتا چىكىئى يىرده، اونلار اوچون قايدا-قانۇن قويوب، ددى: «اگر سېئ تارىيىز رېئن سىستەن دەتتەلە قولاق آسيب اونون گۈزلىرى قايانىدا صادقاتلى اولا سىيىز، اونون امرلەئىنى اشىدئپ بوتون قايدالارينى رئىعایت ادھەستىز، مئصىرلى لەر و رەئىسم ناخوشلۇقلارين ھەچ بىرئىنى سىزە ورمە يەجييم. چونكى سىزە شفا ورن رب، منم.»
 ۲۷ سونرا ائسرايىل اۋۇلادىلارى ائلئەم گەلدەن. اورادا اون ائكى سو قاياناغى و يەتمەش خورما آغاچى وار ائدى. ائسرايىل خالقى اورادا سولار اطرافىندا دوشىرگە قوردو.

تارى مانا و بىللەرچىتلەر گۈندەرئەر

بوتون ائسرايىل جاماعاتى
 ۱۶ ائلەمدەن يولا دوشدو. اونلار مئصىر اوللەكە سەئىدنەن چىخىدىقىدان سونرا، ائكىنجى آيىن اون بىشىنجى گۇنو سېئ صحراسينا چاتادىلار كى، ائلەم و سەنا داغى آراسىندا دىرىز. ۲ صىحرادا بوتون ائسرايىل جاماعاتى موسا و هارونونڭ ائىشىن گىلىلەنگ اتدىلر. ۳ ائسرايىل اۋۇلادىلارى اونلار دەتلىر: «كاشكى مئصىر اوللەكە سەئىنە اولاندا رېئن ائىشىن اۋىلەئىك، ھەچ اولماسا آت قازانلارينى باشىندا اوتسوروب دويونجا چۈرك ېيىردىك! آما سىئە بىزى بىر سو صحرايابا بونا گئوره گىشتىزىش كى، بوتون جاماعاتى آجىلىقىدان قىراسىنیز.» ۴ رب موسا يادى: «باخ، من سېئن اوچون گۈيىدىن چۈرك ياغدىراجا جام. خالق ھەكتون

بوتون گەغان ساکىتلەرى أرىشىبلەر.
 ۱۹ اونلارىن اوستونە قورخۇ دوشدو، دەشت گەلدى. قولونون عظمتى ائلە اونلار داش كەمى قورويوب قالىبىلار. او واحتاجاچ كى، خالقىن كچىشىن، يارب، او واحتاجاچ كى، قورتاردىغىن^{*} خالق كچىشىن، يارب!
 ۱۷ خالقىنى گىتىرېب، مئراشىن اولان داغدا آكەجىكسىن، اولان داغدا اوزون اوچون مىسكن اتدىشىن يەر، يارب! موقدس مەكانىنا، اى پىروردىڭار، آل لەئىش قوردوغۇ يەر. ۱۸ رب ابدىن ابىدە جىك سلطنت ادە جىكدىر. ۱۹ فېرعون آتالارى، دؤپۈش عارابالارى، اونلارا مەتئىلرلە بىرلەتكە دەتىزە گىشىنە، رب دەتىزەن سولارىنى اونلارىن اوستونە گرى قايتارمىشىدى. لاكىن ائسرايىل اۋۇلادىلارى دەتىزەن اورتاسىندا قورولۇق يەردىن كچىمىشىلەر. ۲۰ هارونون باجىسى پىغمېر مريم، الثنة دەپ الدى؛ بوتون آروادىلار دەپ و رقىصلە اونون دالىنجا چىخىدىلار. ۲۱ مريم اونلارىن موقابىلتىنده بو نۇغمەنى اوخودۇ: (ربە اوخويون، چونكى اوجالدىقجا اوجالىب آتى و آتلىنى دەتىزە توللادى!)

آجى سو

۲۲ موسا ائسرايىل خالقىنى قىرمىزى دەتىزەن گىشتىدى. اونلار شور صحراسينا چىخىپ اورادا اوچ گون يول گىتىلەر، آما سو تاپمادىلار. ۲۳ مارايىا چاتادىلار، لاكىن اورانىن سوپىونو ائچە بىلمەدەلەر، چونكى

ورئیب. ^{۱۶} رین امری بودور: هر آدام یمک اوچون اوژونه احتیاجی قدر اوندان بیغسین. اوژ چادیرینزدا اولان آدامارین سایینا گؤره آدامباشی بئر عمر ^{*} گۇتۇرون».

^{۱۷} ائسرايىل اۇولادلارى بله ده اتدىلر. بعضىلرى چوخ، بعضىلرى ده آز يېغىدى. ^{۱۸} اونلار عومرلە ئۈلچەدوكلىرى زامان، چوخ يېغانلارين آرتىغى، آز يېغانلارين دا آسكىنى اولمادى. هر کس اوژونه يېھىجى قدر يمك يېغىدى.

^{۱۹} موسا ائسرايىل اۇولادلارينا ددى: «قوى سحره قدر هچ كىمده بو يمكىن قالماسىن». ^{۲۰} لاكتۇن بعضىلر موسانىن سۆزونه باخمايىپ، بوندان سحره قدر ساخلادىلار. ساخلادىقلارى يمك قوردلابىپ ائىلنىدى. موسا اونلارا قضىلنىدى.

^{۲۱} ائسرايىل اۇولادلاريندان هر کس اوژونه يېھىجى قدر هر سحر اوندان بېغىردى. آما گونش قىزاندا او آرىشىرىدى. ^{۲۲} ائسرايىل اۇولادلارى آلتىنجى گون بو يمكىن ائىكى قات آرتىق، آدام باشى ائىكى عومر يېغىدىلار. جاماعاتىن بوتون باشچىلارى گلائىش بونو موسايابىلدىردىلر.

^{۲۳} موسا اونلارا ددى: «رب بله دىئر: "صاباح رب اوچون موقدس سَبَّتْ، ائستىراحت گونودور. پىشىرىتىشىز هر شىنى پېشىرىئن، قايناتىدىغىنiz هر شىنى قاينادىن، آرتىغىنى دا اوژونۇز اوچون سحره قويوب ساخلاپىن".» ^{۲۴} ائسرايىل اۇولادلارى، موسا اونلارا امر ائدىيى كىمى، پىمەيى سحره ساخلادىلار. نه ائىلنىدى، نه ده ائچىندە قورد اولدو. ^{۲۵} موسا ددى: «بو گون او پىمە بىيىش، چونكى بو گون رب اوچون سَبَّتْ گونودور. بو گون چۈلە يمك تاپمايا جاقسىزىنiz. ^{۲۶} سئر اونو آلتى گون عرضىنده بېغىن؛ يدئنجى گون،

چىخىب، گونلوك چۈرەيشنى بىيغاچاق. آما من اونلارى، وردئىم تعلماتلارا عمل ادېت اتىمەكلىئى ائمباھان ادەجىم. ^۵ آتىنجى گون، يېغىدىقلارىندان ائىكى قات آرتىق اولاچاق». ^۶ موسا و هارون بوتون ائسرايىللى لە دەئلىز: «آخشام بىتلە جىكىشتىز كى، سىزى مىڭىز اولكەستىن چىخاردان ريدىر. ^۷ سحر رین عئىتنى گۈرە جىكىشتىز. چونكى رب اوندان ائدىيىتىز گىنلىكلىرى اشتىدى. بىز كەنمك كى، سئر بىزدىن گىنلىك داڭرىستىز؟» ^۸ موسا ددى: «بو ريدىر كى، سىزە آخشام ېمە يەأت، سحر دە دويونجا چۈرك ورئى؛ چونكى رب سئىن اونا ضىئد اولان دىئىمەلرئىنى اشتىدى. بىز كەنمك؟ دىئىمەلرئىنر بىزە ضىئد دېنل، رېب ضىئدەر». ^۹ موسا هاروندا ددى: «بوتون ائسرايىل جاماعاتىنا بەلە دە: "رېن حوضورونا ياخىنلاشىن، چونكى او سئىن دىئىمەلرئىنى اشتىدب".»

^{۱۰} هارون ائسرايىل اۇولادلارينين بوتون جاماعاتىنا دانىشدىغى واخت، اونلار صحرايا باخدىيلار. باخ، رېن عظمتى بولوددا گۈرۈندو. ^{۱۱} رب موسايابى ددى: «من ائسرايىل اۇولادلارينين دىئىمەلرئىنى اشتىدىم. اونلاردا دە: "آخشامچاغى أت يېھىجىكىشتىز، سحر دە چۈركلە دوياجاڭسىزىنiz. او واخت بىتلە جىكىشتىز كى، تارىيىز رب، من".»

^{۱۲} آخشام بىتلەرچىنلار اوچوب، دوشىرگەنئىن بىرئى اۇرتىدولر. سحر دوشىرگەنئىن اطرافينا شىح دوشىدۇ. ^{۱۳} شىح بۇخارلاندا، صحرادا، تورپاق اوستوندە پولكە بنزەر نازىك پولچوقلار گۈرۈندو. ^{۱۴} ائسرايىللى لە بونو گۈرۈدوكدە بىرېشلىرى دەئلىز: «بو نەدئىر؟» چونكى اونون نه اولدوغۇن بىللەمەدئلر. موسا اونلارا ددى: «بو او چۈركدەن بىللەمەدئلر. سئر بىزىن پىمە يېشىز اوچون

دوشدولر و رئن بويوردوغونا گئره کۈچوردولر. اونلار رېنىڭىمەدە دوشىرىگە سالدىلار. اورادا خالقا ائچمەلى سو يوخ ائدى. ^۲ اونا گۈرە دە خالق موسا ائله داعوا ادئب بله دىللەر: «بىزە ئىچمەي سو ور». موسا اونلاردا ددى: «نىئە مىتمەلە داعوا ادئرىشىنىز؟ نە اوچون رېي ائمتحاننا چىكتىرىشىنىز؟ ^۳ آما اوچون اىچمەلى سو سوز اولموشىدۇ. اونا گۈرە دە موسائىن ئىندىن دېئىش بىللەر: «نىئە، بىزى، مئصىردىن چىخارتىدىن كى، بىزى، اوغوللاريمىزى و حيوانلاريمىزى دا سو سوزلوقدان اولدورھىن؟ ^۴ اوندا موسا رې فرياد ادئب ددى: «من بىر خالقلا نە ادئم؟ بىز آز دا كچسە، منى داشا باساجاقلار». ^۵ رې موسايىدا ددى: «خالقىن موقاپىلەنە چىخ. اوزونلە بىز نىچە ائسرايىل آغساقائىلى گۆتۈر. نىل چايىنا ووردوغون دېئىكى آشىنە آلىپ ائرەللى گەت. ^۶ اورادا، خورىدەكى قاييانىن اوستوندە، من سىئەن قاباغىندا دايىانجاڭام. ضربە ائله قايىيا وور و اورادان خالق اوچون ائچمەلى سو چىخاچاق.» موسا دا ائسرايىل آغساقلالارينىن گۈزو قاباغىندا بونو اتدى. ^۷ موسا او يە مىتا * و مىرتىبا * آدىنى وردى، چونكى اورادا ائسرايىل اوولاڭلارى داعوا اتمىشىلەر و «گۈرەسەن رب آرامىزدادىر، يا يوخ؟ دېئىب، رېي ائمتحان اتمىشىلەر.

عماقلقىتلەرلە دؤيوش

بۇندان سونرا سۇنرا عماقلقىتلەر گلائىب، رېنىڭىمەدە ائسرايىل اوولاڭلارى ائله دؤيوشىلەر. ^۸ موسا يوشۇھ ددى: «بىزەم اوچون آدام سىچ، گەت عماقلقىتلەرلە دؤيوش. صباح من ئىتمەدە تارىينىن دېئىكى ائله تېپەنئىن باشىندا

سېت گۇنو او يمك يوخ اولاچاق». ^۹ خالقىن بعضىلىرى يەئىنجى گون يمك يېغىماغا چىخىدىلار، آما تاپمادىلار. ^{۱۰} رې موسايىدا ددى: «نە واختا قدر امرلىئىمە و تعلمىتالار يېما ئاطاعت اتىكىن بويون قاچىرىدا جاقسىزىنىز؟ ^{۱۱} باتىن، رې سىزە سېت گۇنو وردى؛ بونا گۈرە دە او سىزە هە آتىنجى گون انىكى گۇنلوك يمك ورئى. قوى هە كى اۋۇز اوشىنە قالسىن و يەئىنجى گون ھە يەر چىخماسىن». ^{۱۲} بىلەجە خالق يەئىنجى گون ائستىراحت اتدى.

^{۱۳} ائسرايىل خالقى بىر يەمەيىن آدىنى «ماڭا» * قويido. او، گۈرۈنۈشجە كىشتىش توخومو كىمى ئىلدى، رىنگى آغىميتىل، آما دادى باللى كولچە يە بىزەپىرىدى. ^{۱۴} موسا ددى: «رېشىن امرى بودور: قوى ماڭادان بىز عمر نىتىلدن-نىتىلە ساخلانسىن؛ إلە كى، مئصىر اوللەكە سىئىن سىزى چىخارتىدىغىم زامان، سەحرادا سىزە يەئىرتىئىم چۈرەيى گۈرسۈنلر». ^{۱۵} موسا هارون ددى: «بىر قاب گۆتۈر، اونا عومر دولو ماڭا قوى و قابى رېشىن حوضۇرۇنا قوى كى، نىتىلدن-نىتىلە ساخلانسىن.» ^{۱۶} رې موسايىدا امر اتدىنى كىمى، هارون اونو شەhadat لۇوچەلر ئىتىن قاباغىندا قويido كى، ساخلانسىن. ^{۱۷} ائسرايىل اوولاڭلارى قىرخ اىل ماڭا يەئىلەر، او زاماندا قدر كى، آباد بىز اوللەكە يە يېتىشىلەر؛ اونلار كەغان ئىلەكە سىئىن سەرحدىنە گلنە قدر، ماڭا يەئىلەر. ^{۱۸} بىز عومر إفانىن اوندا بىز قىسمىتى دىئر.

قایادان چىخان سو

ائسرايىللەرلەن بوتون جاماعاتى سئىن سەحراسىندا يولا

۱۷

۳۱:۱۶ «ماڭا عېبرانى دىلىنىدە يەنى «نەدئىر؟»

۷:۱۷ عېبرانى دىلىنىدە يەنى «ائمتحان اتىك»

۷:۱۷ مىرتىبا - عېبرانى دىلىنىدە يەنى «داعوا»

او بئرئىشىن آدىنىڭ ئىلەزىر^{*} قويوب دېمىشدى: «أتامىن تارىسى كۆمەيىم يىتم اولىدو و منى فئرۇونون قىلىنجىدان قورتاردى.»^۵ موسانىن قايىناتاسى يېتىرون، موسانىن اوغوللارى و آروادى ائله، موسانىن صحرادا، تارى داغىندا دوෂىرىگە سالدىرغى يېرە گىلدى.^۶ يېتىرون بو خبرى موسايىا گۈنۈردى: «من، سىشنى قايىناتان يېتىرون، آروادىن و ائكى اوغلۇنلا يانبىنا گڭىرمىم.»^۷ موسا قايىناتاسىنىن پېشوازىنا چىخدى، تعظىم ادئب اونۇنلا أپىپوشدۇ؛ اونلار بئرئىلرلىنىن حال-آحوال توتوب چادىرا گىردىلر.^۸ موسا قايىناتاسىنى نقل اتدى كى، رب ائسرايىلنىن خاطىرئە فئرۇون و منصىرلى لەرە نە اتدى، يولدا باشلارىنى گلن بوتون زەختلىرى، و رېشىن اونلارى نجه قورتارىدىغىنى دا ددى.^۹ يېتىرون رېشىن ائسرايىلە اتدىيى بوتون ياخشىلېقلارا و مئصىرلى لەرەنىڭىنى اونلارلىرى قورتارىدىغىينا گۈرە سۈۋىنىدى.^{۱۰} يېتىرون ددى: «سېزى مئصىرلى لەرەن و فئرۇونون آلتىن قورتاران رېش شوکور اولسۇن! خالقى مئصىرلى لەرەن ئىشىن آلتىندا قورتاران اودور.»^{۱۱} ائندى بىلدىم كى، رب بوتون آلاھلارдан بئۈيوكدۇر، چونكى اونلارين فخر اتدىكىلرلىنى ده اوستۇن اولدو.^{۱۲} سونرا موسانىن قايىناتاسى يېتىرون، تارىيا ياندیرما و باشقا قوربانلارى گىردى. هارونلا ائسرايىلنى بوتون آغساقىللارى موسانىن قايىناتاسى ائله تارىينىن حوضوروندا يىمك يىمە گىلدەلر.

يېتىرونون نصەحتى

^{۱۳} صاباھىسى گون موسا اوتوروپ خالقا قاپىليق ادئردى. خالق دا سەحرىن آخىشاما جاق موسانىن اطرافيىندا دايامىشىدى.^{۱۴} قايىناتاسى

دايانا جاگام.»^{۱۰} يوشۇع ده موسانىن دەئىيى كىمى اتدى و گەڭىب ئەمەللىقلەرلە دۈيۈشىدۇ. آما موسا، هارون و خور تېھنىن باشىنا چىخدىلار.^{۱۱} موسا ئىنلىق قالىنچىلەرلەنەن ئەندەنەدە ئەمەللىق قالىب گىلەرى. لەكتىن موسانىن ئەللىرى يورولور دو. اونا گۈرە دە بىش داش گۇئىرۇب اونون آلتىندا قويدىلار. موسا داشىن اوستۇندا اوستۇردى. ئىشىن بئىشىندىن هارون، او بئىشىنىندىن دە خور يايپىشىدى. بىلەجە موسانىن ئەللىرى گون ئەنلىق قالىقىنى قىلىنجىدان كچىردىب قىرىدى.^{۱۲}

^{۱۳} رب موسايىا ددى: «بۇنۇ خاطىرە اولاراق كىتابا ياز، يوشۇعنى قولغاڭىنا چاتا دىرى كى، من ئەمەللىقنى ئەندىنى كامىل بىش ڭىتىلەدە يەر اوزوندىن سىلەجىم.»^{۱۴}

^{۱۵} موسا بىش قوربانگاھ دوزلەتىب آدىنى يېھۇنەتىسى^{*} قويدى.^{۱۶} و ددى: «اللى رېشىن تختتىنە طرف قالدىرىيلدى. رب نىشىلەن نىشىلە ئەمەللىقلەر ئەندەن دە دۈيۈشە جىكەتىر.»

يېتىرونون موسايىا باش چىكمەسى

مئدىانلىلى كاھىن يېتىرون كى، موسانىن قايىناتاسى ائدى، تارىين موسا و خالقى ائسرايىل حاقيىندا اتدىيى بوتون اىشلىرى، و رېشىن ائسرايىلى مئصىردىن نجه چىخارتىدىغىنى اشتىدى.^{۱۷} موسانىن قايىناتاسى يېتىرون، موسانىن آروادى سەپۇرانى ئائىكى اوغلو ائله بېرىشكەدە گىرى گىتىرىدى، موسا اولجەدن آروادى اونون يانبىنا گۈنۈردىمىشىدى.^{۱۸} موسا اوغلانلارين بئىشىن آدىنى گېڭىشوم^{*} قويوب دېمىشدى: «من ياد بىش اوللەكەدە قىرئ اولدۇم.»^{۱۹} موسا

۱۵:۱۷ عىبرانى دىلنىندا دىلنىندا بىر ئەنلىقىدىرىر»

۳:۱۸ گېڭىشوم عىبرانى دىلنىندا يەنىن «أورادا قىرئ»

۴:۱۸ ئىلەزىر عىبرانى دىلنىندا يەنىن «تارىيم كۆمكىلەر»

اتدی. ^{۲۶} اونلار دائم خالق آراسیندا قضاوت ادئردىلر؛ چىئن اىشلىرى موسانىين يانىنا گىتىئب، آما هر كېچىك ائشە اوزىزلىرى قاضىي اولوردولار. ^{۲۷} سونرا موسا، قاپىياناتاسىنى يولا سالدى، او دا اوز اولكەستىنە گىتدى.

ائسرايىل اۇولادلارى سىنَا داغىنيدا

۱۹ ائسرايىل اۇولادلارى مىتصىر تورپاگىينىدان چىخدىقدان اوج آى سونرا، تزه آى گۇنو سىنَا صحراسىنىا گىلدىلر. ^{۲۸} ائسرايىللى لر رفتىتمىن كۈچوب، سىنَا صحراسىنىا گىلدىلر. او صحرادا ائسرايىل اۇولادلارى داغىن موقابىلئىندە دوشىركە سالدىلار.

^۳ موسا داغا، تارىينىن حوضورونا چىخدى. رب اونو داغدان چاگىرىپ ددى: «يعقوب نىلتنە، ائسرايىل اۇولادلارينا بله دە: ^۴ "سىز اۆزۈنۈز گۈرۈنۈز كى، مىتصىرلى لەر نەلر اتدىم و سىئىمى گىتىئم. ^۵ ائندى اگر سۈزۈمە دەتتىلە يانىما گىتىئم، قارتال قانادلاريندا نىجە داشى يىب قولاق آسيب، عەدئىمى ساخالىياسىيىز، سىئ بوتون خالقلار آراسىندا منە عايىيد خالق اولا جاقيسىنىز. بوتون يە اوزو مىتمىدئر؛ ^۶ سىئ مىتم اوچۇن كاهىئنلەر سلطنتى و موقىدسى مىلت اولا جاقيسىنىز." بو سۈزلىرى ائسرايىل اۇولادلارينا دەمەلى سىن».

^۷ موسا گلېش خالقىن آغساقاللارينى چاگىرىدى و رىتىن اونا امر اتدىئى بوتون بو سۈزلىرى اونلارين موقابىلئىنە قويىدو. ^۸ بوتون خالق بىرلەتكەدە بله جاواب وردى: «رېتىن بوتون دەتكىلرئەنە عمل ادھىجيئك». موسا خالقىن جاوابىنى رېھ چاتدىيردى.

^۹ رب موسا يىا ددى: «باخ، من سىئ يانىما آغير بولوددا كېلىرم، قوى خالق سىئىلە دانىشىدېغىمى اشىتىئب، سىنے دائم اثانسىنيلار». موسا خالقىن سۈزلىرىنى رېھ چاتدىيردى. ^{۱۰} رب موسا يىا ددى: «خالقىن يانىما گت. بو

موسانىين خالق اوچۇن نە اتدىئىنە باخىب ددى: «نە اوچۇن بۇ خالقا بله ادئرسىن؟ نىئىن سىن ئىك اوتورورسان و بوتون خالق سىحردن آخشاماجاق اطرافيىندا دايانيپ كۈزلەيشىر؟» ^{۱۵} موسا قاپىياناتاسىنا ددى: «أونا گۈرە كى، خالق تاريدان سوروشماق اوچۇن مىتم يانىما گلەش. ^{۱۶} آرالاريندا داعوا چىخاندا، مەسئلە مىتم يانىما گلەش. من ده اونلارين قايدا-قانونلارينى قضاوت ادب، تارىينىن قايدا-قانونلارينى اونلارا بىلدۈرئم».

^{۱۷} موسانىين قاپىياناتاسى اونا ددى: «گۈردو يۇن ائش ياخشى دېتىل. ^{۱۸} البتە، هم سىن، هم دە سىئىلەنە اولان خالق اوزولرسىئىز. بۇ ائش سىئىن اوچۇن آغىرىدىر، اونو تكباشىنا اده بىتلەمسىن. ^{۱۹} ائندى سۈزۈمە قولاق آس، سىنە بئر مصلحت ورئىم: قوى تارى سىنە يار اولسۇن! سىن بۇ خالقا گۈرە، تارىينىن حوضوروندا دايىان و اىشلىرىنى ده اونا چاتدىير. ^{۲۰} اونلارى قايدا-قانونلار بارەستىنە خېردار ادەجىكسىن؛ گەجىكلەرى يۈلو و گۈرەجىكلەرى ائشى گۈرسەجىكسىن. ^{۲۱} بوتون خالق آراسىندا باجاريقلى، تاريدان قورخان، حقىقت آختاران، حاقيزىز قازانچىدان نەفترت ادن آدامالارى سىچ. اونلارى مېنىشى، يوزباشى، آلى باشى و اونباشى تعىين ات كى، ^{۲۲} خالق بئيوىك ائشى سىن يانىما گىتىشىنلەر، آما هر كېچىك ائشە اوزىزلىرى قاضى اولسۇنلار. بله جە اۆز يوکونو يونگوللەشدىئر. قوى بۇ يوکو او آدامالار سىئىلە داشىسىنيلار. ^{۲۳} اگر بله ادھىن، تارى دا سىن بله امر اتسە، دۈزە بىتلەسىن. بوتون خالق دا راضىي اولوب اۆز يرئەنە گىدر».

^{۲۴} موسا قاپىياناتاسى دېتىن بوتون سۈزلىرى قولاق آسيب عمل اتدى. ^{۲۵} موسا بوتون ائسرايىل آراسىندا باجاريقلى آدامالار سەجدى و اونلارдан خالقا باشچى؛ مېنىشى لار، يوزباشىلار، آلى باشىلار، و اونباشىلار تعىين

چیخماسین». ^{۲۳} موسا ربئ ددی: «خالق سئنا داغینا چیخا بئلمن، چونکى سن بئرە ائخطار ورئب دئىن: "داغا سرحد چك و اورانى تقدىسىت".» ^{۲۴} رب اونا ددی: «دوش گت. سن و سىنتىلە برابر هارون بوراپا چىخىن. قويىما كاھىتلەر خالق رئىش يانينا چىخماق اوچون سرحدى كچىتلەر؛ يوخسا او، خالقا ضىندى چىخار.» ^{۲۵} موسا خالقىن يانينا ئىنب بونو اونلارا ددی.

تارىينىن اون فرمانى

٢٠ تارىي بوتون بو سۈزلىرى دانىشىپ، بلە ددی: ^۲ «سېزى مئصىر تورپاگىندا، نۆكىرچىڭىڭ اۋئىندىن چىخاردىن تارىينىز رب، من. ^۳ مىندن باشقۇ آلاھالارين اولمايما جاق.

^۴ اۋزو زون اوچون هېچ بىر بوت ؟ نه يوخارىدا، كۇيىدەر و يا آشاغىدا، يېردى، نه دە بېرىن ئەلبىندا يېغىلان سولارداكى شىلرئىن هېچ بىرئىنىن صورتىنى دوزاتىلمىھە جىكسن. ^۵ بلە شىلرئىن قاباگىندا سىجىدە بە دوشوب عبادت اتمە. چونكى من، سىنتىن تارىين رب، قىرتلىيەم. مىندن نىفترت ادن آتالارين جزايسىنى، اوچونجو دۇرۇنچو نىستەلە قدر اۋۇلادالارينا چىكىدەرم. ^۶ آما منى سۈۋەت امرلىرىمە عمل ادنلەرە، مئلەر نىستەلە قدر مەختىئە كۈرسەدەرم.

^۷ رب تارىينىن آدىنى بوش يېرە آغزىنىن گىڭىرمە، چونكى رب اونون آدىنى بوش يېرە آغزىنىن آلانى جزايسىز قويىماز.

^۸ سېت گۇنۇن ياددا ساخالا يىپ، موقۇس گون كىمى ساي. ^۹ الىتى گون چالىشىپ بوتون ائشلەرنى كۈر. ^{۱۰} لاڭشىن يەتتىنجى گون، تارى رىئىن سېت گۇنودور. بو گون سن، اوغلۇن، قىيىزىن، قولۇن، كىنئىن، حيوانىن، يانىندا ياشايان يادالىن، هېچ بىر ائش كۈرمە سەشن. ^{۱۱} چونكى الىتى گون عرضىندە رب كۈبىلەر و يىرى، دەھنرى و كائنانداكى ھەرىشىي ياراتدى،

گون و صاباح اونلارى تقدىسىت. قوى پالتارلارىنى دا يوسونلار. ^{۱۱} اوچونجو گونە حاضىر اولىسو نالار، چونكى اوچونجو گون بوتون خالقىن گۈزۈ قاباگىندا، رب سئنا داغى اوسىتو نە ئەنچىك. ^{۱۲} خالقىن اطرافيна سرحد چكىب دە: «اۋزو نۇزو داغا چىخماقدان، اونون آتە يىشە توخونماقدان گۈزەلەيشن. داغا توخونان ھەر كىس اۋلۇدورلەمەلى دئر. ^{۱۳} اونا آل دىمەجىك. بونو ادن ائستەر حيوان، ائستەر ائنسان اولىسو ن، داشا باسيلىمالى دىر، يَا دا اوخونان وورولەمەلى دىر. قوچ بويىنۇزوندان اولان گەنەنای اوزون چالىنادا اونلار داغا چىخا جاقلار.» ^{۱۴} موسا داغدان خالقىن يانىنا ئىندى. او، خالقى تقدىسى اتدى. اونلار پالتارلارىنى يودولار. ^{۱۵} سۇزرا موسا خالقا ددی: «اوچونجو گونە حاضىر اولون، آرۇدالارلا ياخىنلىق ئاتمە يىشن» ^{۱۶}

اوچونجو گونون سحرى آچىلاتىدا، كۇيى گورولتوسو، شئمىشكىلر، داغ اوسىتو نە ئەغىر بىر بولود و چوخ اوجا گەنەنای سىسى اولىدۇ. دوشىرىگەدە اولان بوتون خالق تىئىرەدى. ^{۱۷} تارىينىن پىشوازى اوچون، موسا خالقى دوشىرىگەدەن آپاردى و اونلار داغىن ئەتىشىن دور دولار. ^{۱۸} بوتون سئنا داغى توستۇ ئىچىن دە ئىدى، چونكى رب اونون اوسىتو نە آلوو ئىچەرە ئىشىنە ئەنمىشىدى. توستوسو كورەن شىن وردە ئىتىپ توستۇ كىمى چىخىدى. بوتون داغ تىئىرەدى. ^{۱۹} گەنەنای سىسى گت-گەدە او جالدى. موسا دانىشىردى و تارى اونا سىسلە جاواب ورئىدى. ^{۲۰} رب سئنا داغى اوسىتو نە داغىن باشىندا ئىندى و موسانى داغىن باشىندا چاغىرىدى. موسا اوراپا قالخىدى. ^{۲۱} رب موسا ياسا ددى: «دوش، خالقا تاپشىر كى، مبادا ربى كۈرمك اوچون اونون طرفىندە اولان سرحدى كچىتلەر، يوخسا چوخ خالارى محو اولارلار. ^{۲۲} ربى ياخىنلاشان كاھىتلەر دە اۋزرلەرنى تقدىسى ئىشىنە كى، رب اونلارا ضىندى

قوربانلارینیز اولاراق اۆز قوييون-كچى و مال-حيوانینىزى اونون اوستوندە قوربان ادەجىكىشتىز. آدىمىي يادئگار اوچون قويىدۇغۇم هر يره گلېش، سنه بىرگەت ورەجىم.^{۲۵} اگر منىم اوچون داشدان قوربانگاھ دوزىلدىسىن، يۇنما داشدان تىكمىھىجىكسىن، چونكى اونون اوستوندە اگر آلتىلە ائشلىيەسىن، اونو نجنس ادرسىن.^{۲۶} عايىيەن آچىلىماماق اوچون، منىم قوربانگاھىما پائىلە ائلە چىخمايا جاقسان:»

عىبرانى ئۆزكىرلە

۱۲ «سن اونلارين موقابىلئىنە بىر ئۆزكىرلىرى قويىمالى سان:

۲ سىزىن بىرى عىبرانى قول الاندە، او قول آلتى ائل قوللۇق ادئب يىدئنجى ائل پولۇ قايتارمادان آزاد اولۇنسۇن.^{۱۳} اگر قولون تكى گلېش، قوى تك دە گىتسىن؛ اگر آروادى وارسا، قوى آروادى اونونلا گىتسىن.^{۱۴} اگر قول صاحىھى قولوننا آرواد ورئىب و قولون آروادى اوغلان و يا قىز دوغوب، آروادلا اوشاقلارى آخاسى اوچون قالسىن. آما قول تك گىتسىن.^{۱۵} لاكىن اگر قول تاڭىدله دىسە: «آغامى، آروادىملا اوشاقلارىمى سوئرم و آزاد اولىماق ائستەمترم»،^{۱۶} اوندا قوى قولون آخاسى اونو تارىيەن^{*} حوضورونا گىتىرسىن؛ قولونو قاپىي يىا و يا قاپىنин يان تاختاسىنى سۈيکەيىش قولاغىننى بىزلە دىشىسىن. بو قول آخاسىنا ئۇمۇرلۇك قوللۇق اتىسىن.

۱۷ اگر بىر آدام قىزىنى كىتىلىيە ساتىر، قىز، كىتىنى ئۆزكىرلىرىنى آزاد اولماسىن.^{۱۸} اگر او قىز، اونو اۇزو اوچون تعىين ادن آخاسىنин گۈزۈنده پىش گۈزۈنور، آخاسى قىزىن گرى ورئىلمە پولۇنۇ قبول ادئب، اونو آزاد اتىسىن؛ او آغانىن ئاختىيارى يوخىدور كى، قىزى ياد إللەرە ساتىسىن. چونكى او قىزى خيانات

لاكىن يىدئنجى گون ائستىراحت اتدى. بونۇن اوچون رې سېتىت گونونه بركت ورئىب، اونو موقادىن سايدى.

۱۲ آتا و آنانا حؤرمەت ات كى، تارىين ربىن سنه ورەجىي تورپاقدا ئۇمۇن اوزون اولۇسۇن.

۱۳ قتل اتمە.

۱۴ زىتا اتمە.

۱۵ اوگۇرلۇق اتمە.

۱۶ كىمسەنن ضىدائىنە يالان شاهىدىك اتمە.

۱۷ كىمسەنن اۋەنە، آروادىنا، قولونا، كىنۋەنە، اوكۇزۇنە، إشىشەيىنە، اونون ھەچ نەيىنە طاماح سالما».

حالقىن قورخوسو

۱۸ بوتون حالق گۆئى گورولتوسونو، شىئىشىكلىرى، گەرنىي سىسىنى اشىدئب، داغىن توستولىنەمەسىنى گۈرنەدە تىتەرەدئلر و اوزاقدا دوردولار.^{۱۹} موساپا دەدىلر: «سن دانىشىش، بىر دە اشىدك. قوى تارىي بىزئىملە دانىشىماسىن، مبادا اۋلۇك». ^{۲۰} موسا خالقا دىدى: «قورخامىيەن، تارىي اونا گۈرە گلېش كى، سېزى ائمتاھانا چكىشىن و اونون قورخوسو گۈزۈنۈزۈن قاباگىندا اولۇسۇن كى، گوناھ اتيمىھىستەر».^{۲۱} حالق اوزاقدا دوراندا، موسا اورادا تارىينىن اولدوغو آغىر قارانلىغا ياخىنلاشدى.

قوربانلار بارەدە قانۇنلار

۲۲ رب موساپا دىدى: «ائسرايىل اۇولاڭلارينا بىلە دئىيەجىكسىن: «سېز گۈرەدونۇز كى، من سېزىنلەنە گۈپىلەرن دانىشىدىم.^{۲۳} مندىن ساوايى، باشقۇا آلالەلەر دوزىلتىمەيىن؛ اۇزۇنۇز اوچون نە قىزىيلىدان، نە دە گوموشىن آلالەلەر دوزىلتىمەيىن.^{۲۴} منىم اوچون تورپاقدان قوربانگاھ دوزىلت. ياندىرما و بارىش

ادئب.^۹ اگر آغا کنترئنی اوغلو اوچون تعین
ادئب، اونونلا عادته گئرە، اۇز قىزى كىمى
رفتار اتمەلى دئر.^{۱۰} اگر او آدام ائكىنجى
آرواد آلير، بىرنىجى آروادىنى يىمك و پاتار
تامئاتىندان و آروادلىق حقوقىندان محروم
اتمەشىن.^{۱۱} اگر آرى بى اوچ حاجى آروادا
ورمۇر، قوى بى آرواد ھېچ پول قايىتارمادان آزاد
ادئشىن.

اولوم جزايسىنى چىكتىر

^{۱۲} آدام ووروب اۇلدورون شخص
اۇلدورولىمەلى دئر.^{۱۳} لاكتىن اگر او شخص
اۇلدورمك قىصدىدە اولىمسا و اولوم مىتم
ائجازملە اولسا، او زامان بىر يىر تعین ادەرم
كى، اورايىا پناه گىتىشىن.^{۱۴} بىر آدام، آپرى
آدامى قىصدەن خىليلە ائلە اۇلدورسە، او آدامى
حتى مىتم قوربانگا ھىمدان گۈزۈر كى، اولومە
ورئىشىن.^{۱۵} آناسىنى، و يا آناسىنى دۇقىن آدام
اۇلدورولىمەلى دئر.

^{۱۶} ائنسان اوغۇرلايىپ ساتان، و يا ساخلايان
آدام اۇلدورولىمەلى دئر.^{۱۷} آتا-آناسىنا لىعنت ادن آدام
اۇلدورولىمەلى دئر.

بىن خسارتى

^{۱۸} آداملار موناقشە ادىنە، اگر كىتمسە
آپرى آدامىن داشلا ووردوغو يا دا يومروغو
اىلە ووردوغو بىر آدام اۇلمە يېئب ياتاغا
دوشىسە،^{۱۹} او سونرا ياتاقدان قالخىب آل
آجاجى ائلە اشئىكىدە گىزسە، اونو ووران آدام
جزاسىز سايىلىسىن و آنجاق ياتىيغى مودىتن
عوضىنى ورسئىن، كامئل صاغالانا قدر اونون
قىيدىنە قالسىن.^{۲۰}

^{۲۱} بىر آدامىن دىئىكلە ووردوغو قولو، و
يا كىنلىنى ضىئىنەن اۇلدۇيو حالدا، او آدام
جزالاندىرىيەلمالى دىر. اگر قول و يا

حیوان صاحبىتىن مىعولىتى

^{۲۲} اگر بىر اۇكوز بىر كىتشى يا دا بىر
آروادى بويىنزا لا ووروب اۇلدورسە، اۇكوز
گىرك داشا باسىلىسىن؛ اونون آتى
پىئالمەمەلى، آما اۇكوز صاحبىي گوناھىزى
ساىيلىسىن.^{۲۳} لاكىن اگر اۇكوز او واختا
قدىر ووراغان ائمىش و صاحبىتىن دە
بۇندان خېرى وار ائمىش، آما اونون
قاپاگىنىي آلمايىب، نىتىجەدە دە حیوان بىر
كىتشى و يا آروادى اۇلدوروب، اۇكوز داشا
باسىلىسىن، صاحبىي دە اۇلدورولىسون.^{۲۴}

^{۲۵} اگر حیوانين صاحبىتىن، گىرى ورئىمە
پولو ائستەنئىلەر، او، ائستەنئىلەن پولون
مبىلغىنى گرى ورئىب، جانىنин عوضىنى
ورە بىتلار.^{۲۶} همن حۆكم اوغلاندا و يا قىزا
بويىنزا وورانين ضىئىنە دە اتشلەنلىشىن.^{۲۷} اگر
اۇكوز قولو يا دا كىنلى بويىنزا ائلە وورسا،

اوتلاماغا بوراخىدىغى حالدا، او آدام اۇز زمىشىنىن و يا اوزوم باغيتىن لاب ياخشى بارىندان ضررى ورسئن.

^٦ آلىشان اود بوتالارا دوشوب دَرَز، آكىن و يا زمئىنى محو اتىدئى حالدا اودو ياندىريان آدام ضررى ورمەللى دئر.

^٧ بئر آداما ساخلاماغا ورئىن گوموش و يا اشيا اونون اوئىندىن اوغورلانىدىغى حالدا، اگر اوغرو تاپىلسا، ضررى ائكى قات ورسئن.^٨ اگر اوغرو تاپىلساسا، اوئىن صاحبىنى قاضى لار^{*} حوضوروندا حاضير اولسون كى، آيرى آدامين اماقىتتى خيانات ادب اتمەممەسى بىللى اولسون.

^٩ اگر كىمسە هر هانسى اتىمئش بئر اشيانىن حاقىقىدا، اوكوز، إشىشك، قويون، و پالتار حاقىقىدا "مئمەنلەر" دسە، ائكى طرفىن موباختەلى ائشى، قاضى لارين حاكسىز چىخارتىدىغى آدام، او قاضى لارين حاكسىز چىخارتىدىغى آدام، او بئرئىستەن ضررى ائكى قات ورمەللى دئر.

^{١٠} اگر بئر آداما اامتىت ورئىن آيرى آدامين ايشىھىي، اوكوزو، قويونو و يا آيرى بئر حيوانى هچ كىس گۈرمەدىن اولسە، يارالنسا، يا دا آپارىلسا،^{١١} بو آداملار آراسىندا رېتىن آدينا اىچىللىك آند اىچىلتىشىن كى، بئرى او بئرئىستەن اماقىتتى خيانات اتمەيىش. قوى حيوانىن صاحبىنى بونو قبول اتسىن، اونا ضررى ورئىلمەشىن.^{١٢} اگر حيوان همئىن آدامدان دوغرودان اوغورلانىب، اونو ساخلايان آدام ضررى صاحبىته ورسئن.^{١٣} اگر حيوانى وحشى حيوان پارچالايب، اونو ساخلايان آدام، پارچالانان حيوانى ثوبوت كىنى صاحبىته گىتىرىشىن، آما پارچالانان حيوان اوچون ضرر ورئىلمەشىن.

^{١٤} بئر آدامىن بورج آلدىغى حيوان صاحبىتىن يانىندا اولماياندا يارالادىغى، و

اوكوز صاحبىي، آغاسينا اوتوز شىكىل^{*} گوموش ورسئن، آما اوكوز داشلانىسىن.

^{٣٣} بئر آدام چوخور قازايب، اوستونو اورتىمهسى و اوراپا بئر اوكوز و يا إشىشك دوشىسى،^{٣٤} چوخور قازان آدام ضرئىن بىدلىنى ورسئن؛ حوانىن دىرىئىنى صاحبىته ورسئن، آما اولن حيوان او آداما قالسىن.

^{٣٥} اگر بئر آدامىن اوكوزو آيريسىنин اوكوزونو ووروب اولدورسە، صاحبىلەر هم صاغ قالان اوكوزو ساتىب دىرىئىنى يارى بولەمللى دئرلەر، هم ده اۇلۇ اوكوزو.^{٣٦} آما اوكوزون او واختا قدر ووراغان اولدوغو معلوم اولاندا، اونون قاباغىنىي آلمايان صاحبىي اوكوزون عوضىتىن اوكوز ورسئن؛ آما اولن اوكوز اونا قالمالى دىر».

املاك حاقيقىدا حوكىملر

٢٢ «اگر بئر آدام بئر اوكوز، يا دا بئر قويون اوغورلايب كىسىه و يا اونو ساتسا، قوى او آدام، اوكوز عوضىتىن بش اوكوز، قويون عوضىتىن دۇرد قويون ورسئن.^{١٢} اگر اوغرو گجه بئرئىشىن اوئىنه گىررگەن ياخالانىب اولدورولسە، اولدورون آدام تقىصىركار سايىلماسىن.^{١٣} اگر حادىثە گون دوغاندان سونرا باش ورسە، اوندا قوى تقىصىركار سايىلماسىن. اوغرو ضررى او يىشىستەن ورمەللى دئر. اگر اوغرونون ضررى ورمەلە يە گوجو چاتميرسا، قوى اوغورلۇغونا گۈرە اۆزۈ ساتىلىسىن.^{١٤} اگر اوغورلانان مال اوغرۇنون الشىنە دئرى تاپىلسا، ائستىر بئر اوكوز، اوغرو ضررى ائكى قات ورمەللى دئر.

^٥ بئر آدام اۆز زمىشىنە و يا اوزوم باغيتىدا اوتاردىغى حيوانلارى، آيرى آدامىن زمىشىنە

گیچکدئرمیه جکسن؛ ائلک اوغوللارینی منه تقدیم اده جکسن. ۳۰ اوکوز و قویونون ائلک بالالاری ائله د بله اده جکسن؛ يدی گون اونلاری آنلاری ائله قویوب، سگئرئنجی گون منه تقدیم اده جکسن. ۳۱ مىتم اوچون موقادس خالق اولاجا قاسىيىز. بونا گۈرە دە چۈلدە پارچالاندىغى حيوانين آتشنى ييمىه جكىشىز، اوно ائتلەرە آتاباقسىيىز.

صالحىك و ئىجдан

۲۳

يالان خېر گىزدئرمە يېن. يالانچى شاهىند اولماق اوچون، حاقسىز آداملا آلىئر اولمايىن. ۲ شر ائش گۈرن قالابالىغا قوشولمايىن. محكمەدە چوخلارى ائله بىرلەشەرگى عدالتىن قاباغىنىي آلماق اوچون يالانچى شاهىند اولمايىن. ۳ كاسىپا دا محكمەدە طرفدارلىق اتمە.

۴ اگر دوشمىئىتن آزېشىش اوکوزونە و يا إشىشە يىشە راست گىلەسەن، صاحبئىنه قايتارمالى سان. ۵ سىدن نىفترت ادن آدامىن إشىشە يىشى، يوكو آلتىندا بىخىلەميش حالدا گۈرنىدە، اونو ترک اتمە؛ اونا كۆمك ات كى، بو يوكلەن آزاد اولسۇن. ۶ مۇحتاج اولان آدامىن محكمە ئىشىنە، اوئون ضىئىنە عدالتى تحرئف اتمە. ۷ يالان ائشدن اوزاق اول. معصوم و يا صالح آدامى دا اۇلۇمە ورمە. چونكى من خاطاكار آداما بىرات قازاندىرىمما ياجاغام. ۸ روшوت آلما، چونكى روшوت گۈزو آجىقلارى كور ادر، صالحلىقنى سۈزلەرنى دە تحرىف ادر. ۹ قرئب آداما ئۇلۇم اتمە، سىز اۇزۇنۇز قرئب آدامىن نە حىئى ئاتدىئىنى بىتلەرسىئىز، چونكى سىز اۇزۇنۇز دە مئصىر اۇلکەسەننە قرئب ائدىئىز.

ائستىراحت واختىلارى و بايراملار

۱۰ آلتى ائل تورىياغىنېزى اكىن و مەھىسىلۇنۇ يېغىن؛ ۱۱ يىتىنجى ائل اونا آل دىيمە يېن كى،

يا اۇلدويو حالدا عوضى كامىئل ورئىلمە لىدئر. ۱۵ اگر حيوانىن صاحبىي يانىندا دىير، ضرر ورئىلمە مەلەدئر. اگر حيوان اوچىرتە توتولوب، اوچىرت ضرره دە شامل اولور.

اخلاقى و دئنى املىر

۱۶ اگر بىر آدام نىشانلى اولمايان باكتىرى قىزى توولايىپ اونونلا ياخىنلىق اتسە، قىيزا گۈرە باشلىق ورئب، اونو اۇزۇنە آرواد اتەملى دئر. ۱۷ اگر قىزىن آتاسى اوون او آداما ارە ورمە يە اصلا راضى دىيەل، او اداما قىزىلارىن باشلىغىنا موافقىت مېلغەدە پول ورسىئەن.

۱۸ سىحرى باز آرواد صاغ قالماسىن.

۱۹ حيوانلارلا جىئسى رابطە يە كېرنەر كىن اۇلدورلۇسۇن.

۲۰ ربىن ساوايى، باشقۇا بىر آلالاها قوربان كېرن آدام تامامن محو اولۇنسۇن.

۲۱ قرئب آداما نە حاقسىزلىق ادىن، نە دە ئۇلۇم. چونكى سىز اۇزۇنۇز دە مئصىر اۇلکەسەننە قرئب ائدىئىز. ۲۲ هېچ بىر دول آروادا و يىتمە ئاذىتت ورمە يېن. ۲۳ اگر بۇنلاردان بىرئەن ئاذىتت ورمەسەن ئەن، من قطعن فريادىنىنى اشىدە جىيم ۲۴ و قىضىلەنېت سىزى قىلينجىدان كېچىرە جىيم. آروادالارىنىز دول، اوشاقلارىنىز دا يىتەن قالا جاقلاڭلار.

۲۵ اگر يانىندا ياشايان خالقىمەن كاسىپىينا پول بورج ورەسەننەز، اونونلا سەلمىچى كىمەمى رفتار اتمىيە جكىشىز، اوستۇنە سەلم قويمىا ياجاقسىيىز. ۲۶ اگر آيرى بىر آدامىن پالتارىنى گىرۇو آليرسان، گون باتىمايسىش اونا گىرۇوو قايتار. ۷ چونكى بو پالتار اونون يىگانە اۇرتۇيۇو و آيىشىن پالتاردىر. بىس او آدام ياتاندا نە ائلە اوستۇنۇ اۇرتى؟ او منه فرياد ائندە سىستەنى اشىدە جىيم، چونكى من كرئەم.

۲۸ تارىينى سۈييمىيە جکسن و خالقىن باشچىسىينا لەعن اتمىيە جکسن. ۲۹ اۇز مەھىسىلۇنۇ و شىرىھ تقدىملەرنى منە گىشەمە يېنى

منثم آدیم اونون اوستوندەدئ. ۲۲ اگر اونون سىئىنە حققىن قولاق آسىب ددىئىمە عمل ادەسەئىز، اوندا من سىئىن دوشىنلىرىنىز دوشىمن، خىصىلەتتەز دە، خىص اولا جاغام. ۲۳ منم مەلە يېش قابا غىينىزدا گەدەجك و سىزى امىورلولارىن، خىتلەلىرئىن، پېرئىزلىرئىن، گەنغانلىلىرائىن، خىتولىرئىن و بېرسولولارىن تورپا غىينا گىتىرەجك؛ من اونلارى تامامن محو ادەجىم. ۲۴ اونلارىن آلا لەلارىنا سىجەدە اتمەيىن، اونلارا عبادت اتمەيىن و اونلار ادن عمل لەرە، عمل اتمەيىن؛ او آلا لەلارى داغىدېب يوخ ادئن، اونلارىن موقىسىس سوتۇنلارى تىشكە-تىشكە اتمەلى سىئىن. ۲۵ لاكتىن سئىن تارىينيز رېبە خەندىمت ادئن، او دا چۈرۈپ يېتىزە و سوپۇنۇزا بىر كەتكە ئەجىم، سىئىن آرا نىزدان ناخوشلۇغۇ اوزاقلاشىرىجا جاغام. ۲۶ اۇلەكە نىزىدە نە او شاق سالان اولا جاق، نە دە سونسوز آرواد. ئۇرمۇنۇزو دە او زون ادەجىم. ۲۷ اۇز دەھىشىمى سىئىزدىن قاباق گۈندۈرئە؛ آرا لارىنا پىتشىش ئەتتەن بۇتون خالقالارا قارىشىقلىق سالاجاغام و بۇتون دوشىنلىرىنىز دۇنوب سىئىزدىن قاچما سىينا باعث اولا جاغام. ۲۸ اىشىشىك چىيىشنى دە سىئىزدىن قاباق گۈندۈرەجىم كى، خىتولى لرى، گەنغانلى لارى و خىتلەلىرى قابا غىينىزدان قووسون. ۲۹ لاكتىن بىر ائل عرضىتىدە اونلارى قابا غىينىزدان قۇوما ياجاغام كى، اۇلەكە و ئارانە قالما سىين و وحشى حيوانلار چوخالىب، سىئىن اوستونۇزە داراشما سىين. ۳۰ يواش-يواش اونلارى قابا غىينىزدان او خاتىجاق قووا جاغام كى، سىئىن نىسئل گەتىرەب چوخالاراق، اۇلەكە نىن صاحبىي اولا سىينىز. ۳۱ قىرمىزى دەنلىز دەنلىز ئەللىرى دەنلىزنى قدر، صحرادان فرات چايىنا قدر سرحدلەر ئەتتەزى چكە جىم، اۇلەكە نىن ساكنلىرىنى سىئىن ئەتتەزه تسلىم ادەجىم، آما سىئىن اونلارى

خالقىنېزدان اولان مۇحتاجلار اورادان يىشىلەر. اونلاردان آرتىق قالانى دا وحشى حيوانلار يىشىلەر. اوزوم و زىتون باغلارىنىزدا دا بىلە ادئن. ۱۲ آلتى گون ائشلەتتىزى گۇرۇن، آما يەتىنجى گوندە ائستىراحت ادئن كى، اۆكۈزونۇز و إشىشە يېتىز راحاتلارنىسىن، كىتىنەن اوغلو، ئۆكۈرلەر و قىرئىلەر دەئنچىلەتنەن. ۱۳ منم سئىرە ددىئىمەن ادەجىم، هەر شىي رەعایت ادئن. آىرى آلا لەلارىن ئەدەجىم، چىكمەيىن، قوى او آدلار سىئىن آغزىنېزدان اشتىئەلمەسىن.

۱۴ منه ائلەدە اوج دەفە بايرام ادئن: ۱۵ ماياسىز چۈرك بايرامىنى توتون. من سىزە امر اتدىئىم كىئىمى، آئىش آيىندا تعىيەن اولونان واخت يىدى گون ماياسىز چۈرك يېش. چونكى مەتصىردىن او آيدا چىخىدىنiz. هەچ كىس حوضۇرۇما آلى بوش گلەمەسىن. ۱۶ زەندە كى أكتىن انشتىزىن نوبارى ائله بېنچىن بايرامىنى توتون. ائلئىن آخرى يىرىندا انشتىزىن بوتون مەحصلۇنۇ زەندەن يېغىب، يېغىم بايرامىنى توتون. ۱۷ ائلەدە اوج دەفە سىئىن بوتون إرگك آداملارىيىز بىپور دەئگارىن حوضۇرۇنا گلەستىلەر.

۱۸ منه گەتىردىئىش قوربانىن قانىنى مايالى چۈركلەمە تقدىم اتمەيىن. بايرام قوربانىمۇن پېشى سەحرە قدر قالما سىين. ۱۹ تورپا غىين نوبارىنىن ائلکە حەنچە سەنلى تارىينيز رېشىن مەبعىتىنە گەتىرەن. كېچى بالاسىنى، آناسىنىن سودوندە پېشىرمە يېش.

وعده و نصائح

۲۰ باخ، من يولدا، سىئىن قابا غىينىدا بىئ مەلک گۈندۈرئەم كى، سىنى حەفظ ادئب، حاضىرلا دېغىم يەرە سىنى گەتىرەن. ۲۱ اونون حوضۇرۇندا احتىاطلىلى اول و سىئىن قولاق آس. اونون ضىئىنە عوصىيان قالدىرما، او سىئىن عوصىيانىنى باغيشلا ماز، چونكى

بئرلەکدە چىخدى ^{۱۰} و ائسرايىلنىن تاريسىنى گۇرۇدولر. اونون آياقلارى ئۆتىندا لاجورد داشىندا دۇشىمە كىمى، سماينىن اۇزونه بىزىر آيدىن بىر شى وار ائدى. ^{۱۱} تارى ائسرايىلنى باشچىلارينا ئىشنى اوزاتىمادى؛ اونلار تارىنى گۇرۇدولر و يېئىپ-اچىدلەر.

^{۱۲} رب موسا يادى: «مئمۇن يانىما داغا چىخ و اورادا دور؛ سنه او داش لۇوحەلرى وەرم كى، اونلارىن اۋىرىنەمىسى اوچۇن اوستۇنە قانون و امرلىرى يازمىشام». ^{۱۳} موسا خىتمەتچىسى يوشىلە قالخدى و موسا تارىينىن داغىينا چىخدى. ^{۱۴} آما آغساقاللاردا ددى: «بىز سۈرئىن يانىنزا گرى قايىداناجاق بورادا گۈزىلەيشن. باخ، هارون و خور يانىنېزىدادرىر؛ كىمئۇن نە چىتن ئىشى وار، اونلارىن يانىنا گەد بىلار». ^{۱۵} سونرا موسا داغا چىخدى. بولود داغى بورودو. ^{۱۶} رېئىن عئرّتى سىئىن داغىنىن اوستۇنە ساڭىن اولىدو. بولود اونو آلتى گون بورودو. يەنچىجى گوندە رب موسانى بولودون ائچىتىن چاگىرىدى. ^{۱۷} ائسرايىل ئۇولادلارىنىن گۈزۈنەدە رېئىن بوتون سۈزۈلەنى يازدى. او سحر إرىگىن دۈنۈرن اود كىمى ائدى. ^{۱۸} موسا داغا چىخاركىن بولودون ائچىنە گىئىرىدى و قىرخ گون-قىرخ گىچە داغدا قالدى.

خيمە اوچۇن ھەدىئەلر

^{۲۵} سونرا رب موسا ائله دانىشىپ ددى: ^۲ «ائسرايىل ئۇولادلارينا دە كى، منه بىر ھەدىئە كىشىشىنار. گۈپىلو ائستەيەن هر بىر آدامدان، مئمۇن ھەدىئەمى قبول ائدىن. ^۳ اونلاردان قبول ادەجىشىر ھەدىئەلر بودور؛ قىزىل، گوموش، بورونج، ^۴ لاجورد، ارغوانى و قىرمىزى پارچا، نازئك كىنان، كچى توکو، ^۵ قىرمىزى بويانمىش قوچ ڈرەلىرى، سو انتى ڈرەلىرى، آقاقيشا آغاچى، ^۶ چىراق اوچۇن ياغ، مسح ياغى اوچۇن ادۇئىھەلر و عطىرلى بوخور اوچۇن عطرئىتالار، ^۷ إفودلا دۇشلۇвиون

يانىنېزىدان قۇوارسىنىز. ^{۳۲} نە اونلارلا عەد باغلاپىن، نە دە آللاھلارى ائلە؛ ^{۳۳} قويىماين اونلار اولكەنئىزدە ياشاسىنلار كى، باعث اولسۇنلار سىئىن مىئمۇن ھەدىئەمە گوناه ادئب، اونلارىن آللاھلارينا عېباتت ادەستېنلىز. بو سىزە تەلە اولاچاق.»

تارى ائلە ائسرايىل آراسىندا عەدەن باغلانىماسى

^{۲۶} رب موسا يادى: «سەن، هارون، ناداب، ابئھو و ائسرايىل آغساقاللاريندا يەممىش نفر رېئىن يانىنا چىخىن. اوزاقدان سىجىدە ادئن. ^۲ سونرا آنچاق سەن، اى موسا، رېئىن حوضۇرۇنا ياخىنلاش؛ او بئرلەرى ياخىنلاشماسىلار؛ خالق دا بورا ياخىنلاشماسىن». ^۳

موسا گلېش رېئىن بوتون سۈزۈلەنى و حۆكمىلەنى خالقا نقل اتدى. بوتون خالق بئر سىسلە جاواب ورئب دەئىرلەر: «رېئىن دەدىي سۈزۈلەنى ھامىسىنا عمل ادەجىشىك.» ^۴ موسا رېئىن بوتون سۈزۈلەنى يازدى. او سحر إرىگىن دۈرۈب داغىن آتە يېتىنە قوربانگاھ و ائسرايىلنى تىشكىدى. ^۵ سونرا موسا ائسرايىلنىن جاوانلارىنى گۈندىرىدى و اونلار رېھ ياندېرما قوربانلارى و بارىش قوربانلارى اولاراق گامىشىلار گىسىلەر. ^۶ موسا حيوانلارين قانىنин يارىسىنى گۆئۈرۈب لېينلەر تۈكۈدۇ. قانىن او بئرى يارىسىنى دا قوربانگاھىن اوستۇنە سېپىدى. ^۷ او، عەد كىتابىنى ئىنە ئالىپ خالقا اوجادان اوخودو و اونلار دەئىرلەر: «رېئىن دەدىي بوتون سۈزۈلە عمل ادئب قولاق آساجاچىقىق.» ^۸ سونرا موسا قانى گۆئۈرۈب خالقىن اوستۇنە سېپەرك ددى: «بوتون يو سۈزۈلە گۈرە، بودور رېئىن سىزئىنلە گىسىدىي عەدەن قانى!»

^۹ سونرا موسا هارون، ناداب، ابئھو و ائسرايىل آغساقاللاريندا يەممىش نفرلە

اوسلون. ^{٢١} كىفاره قاپاگىنى ساندىغىن اوستونه قوى؛ سنه ورەجىئم شەhadت لۇوھەلرئى ساندىغىن اىچىنە قوى. ^{٢٢} اورادا كىفاره قاپاگىنى اوستوندە، شەhadت ساندىغىنلىرى اوستوندەكى اىكى گىرۆب آراسىندا سىتلەنگ گۈروشەجىم و ائسراپىل ئۇولادلارى اوچون سنه امر ادەجىم هەر شىي دئىيەجىم.

اوستونه تاخىلان دامارلى عقىق و ساغاناق داشلارى.

^٨ مىش اوچون موقىسى مکان دوزلىستىنلە كى، آرالاريندا ساكنى اولوم. ^٩ موقىسى مکانى و اوپۇن بوتون لوازىتماتىنى گۈرستىدىم نومونەلە گۈزە دوزلدىن.

عهد ساندىغى

تقدىس چۈركىلرى اوچون مىزئىن قورولوشو ^{٢٣} آفاقىيا آغا جىندان بىر ساندىق دوزلىت: اوزونلوغۇ اىكى قول آچ ^{*}، إنى بىر قول آچ، بويو دا قول آچ يارىم اوسلون. ^{٢٤} اونو خالىص قىزىللا ئورت، اطرافينا قىزىل قالىش قوى. ^{٢٥} اطرافىندا، بىر او ووج اىشتىدە، يان لۇوھەلر دوزلىت. يان لۇوھەلر ئين اطرافينا دا قىزىل حاشىيە قوى. ^{٢٦} مىز اوچون دۈرد قىزىل حالقا دوزلىت، حالقالارى اونون دۈرد آياغىنداكى دۈرد كونجۇنە بېرىشتى. ^{٢٧} حالقالار يان لۇوھەلر ياخىن او لوب مىزى آپاران دېركلەرن كىچىئى يىرل اوسلونلار. ^{٢٨} دېركلرى آفاقىيا آغا جىندان دوزلىت و اونلارى قىزىللا ئورت؛ مىز او نىلارىن واسىنطەسى ائلە آپارىلىسىن. ^{٢٩} مىز اوچون خالىص قىزىلداش سىنى لەر و نىمچەلر، مايىق تقدىملىرى اوچون دە سەنگ و قابلارى دوزلىت. ^{٣٠} هەمنىشە مىم حوضۇرۇمدا مىزئىن اوستونه تقدىس چۈركىلرى قوى.

دوزلىستىنلە: اوزونلوغۇ اىكى قول آچ يارىم ^{*}، إنى قول آچ يارىم، بويو قول آچ يارىم اوسلون. ^{١١} اونو اىچەرەن دەن و چۈلەن خالىص قىزىللا ئورت؛ پەرچەئەسەنە قىزىل قالىش قوى. ^{١٢} ساندىق اوچون دۈرد تۆكمە قىزىل حالقا دوزلىت و اونلارى اوپۇن دۈرد آياغىنا قوى. اىكى حالقانى بىر يانىدا، اىكى حالقانى دا او بىرى يانىدا بېرىشتى. ^{١٣} آفاقىيا آغا جىندان دېركلە دوزلىت. اوستونو ائرەت. ^{١٤} ساندىغى داشىمىماق اوچون دېركلرى ساندىغىن يانلارىنداكى حالقالارا كچىرت. ^{١٥} دېركلەر ساندىغىن حالقالاريندا قالىب اورادان آيرىلىمسىنلار؛ ^{١٦} سنه ورەجىئم شەhadت لۇوھەلرئى ساندىغىن اىچىنە قوى. ^{١٧} خالىص قىزىلداش كىفاره قاپاگىنى دوزلىت.

قوى او زونلوغۇ اىكى قول آچ يارىم، إنى دە قول آچ يارىم اوسلون. ^{١٨} كىفاره قاپاگىنلىرىن اىكى او جو اوچون، ياستىلاتىمىش قىزىلداش كى گىرۆب دوزلىت. ^{١٩} بىر گىرۆب قاپاگىن بىر او جوندا دوزلىت، او بېرىشىنى دە او بىرى او جوندا؛ كىفاره قاپاگىنلىرىن اىكى او جوندا اولان گىرۆبلار اونونلا بىر حئىصە حالىندا اوسلون. ^{٢٠} گىرۆبلار يوخارى طرف آچىلىميش قاتا دلارى ائلە كىفاره قاپاگىنى ئورتسونلار. گىرۆبلارىن اوزلرى بىر بىرئىشىن موقابىلىتىدە قاپاغا طرف

قىزىل چىراقدان

^{٣١} خالىص قىزىلداش بىر چىراقدان دوزلىت. بو چىراقدان، اونون پايدا و مئلەسى ياستىلاتىمىش قىزىلداش اولمالي دىر؛ پىشىلالارى، قۇنچەلرى، و گوللارى اونونلا بىر حئىصە دەن اوسلون. ^{٣٢} چىراقدانين يانلارىندا ئاتى شاخە، اونون بىر يانىندان اوچ شاخە، او بىرى يانىندان

دؤرد قول آچ اولسون؛ قوى بوتون پرده‌لر بئر اولچوده اولسون. ^۳ پرده‌لردن بىشى بىئرىشىن بىئرىشىن؛ او بىئرى بىشى ده بىئرىشىن بىئرىشىن. ^۴ بئر بىئرىشىن اوجوندا اولان پرده‌نىن قيراغيندا لاجورد ائلمەر دوزلىت؛ او بىئرى بىئرىشىمەدەكى پرده‌نىن قيراغيندا دا كى، ايشىيە طرفدىر، هىمن شەكتىلدە ائلمەر دوزلىت. ^۵ بئر پرده‌دەيىھە ئالى ئالىمە، او بىئرى بىئرىشىمەدەكى پرده‌نىن قيراغيندا دا ئالى ئالىمە بىئرىشىنىن موقابىلىتىن دوزلىت. ^۶ قىزىلداڭ ئالى گىرە دوزلىت. گىرەلرە پرده‌لرى بىئرىشىدەر كى، خيمە بوتۇو اولسون.

^۷ خيمەنىن اوستۇنو اورتەمک اوچۇن كچى يۇنۇندان اون بئر اورتوك دوزلىت. ^۸ هر اورتوبون اوزونلۇغۇ اوتوز قول آچ^{*}، ئىنى ده دؤرد قول آچ اولسون. اون بئر اورتوك بئر اولچوده اولسون. ^۹ بش اورتوبۇ آيرىجا و آلتى اورتوبۇ آيرىجا بىئرىشىدەر. آما ئالىتىنجى اورتوبۇ چادىرىين قاباق طرفىندىن قاتلا. ^{۱۰} بئر بىئرىشىمەنىن قيراق اورتوبون قيراغيندا ئالى ئالىمە، او بىئرى بىئرىشىمەنىن قيراق اورتوبون قيراغيندا دا ئالى ئالىمە دوزلىت. ^{۱۱} بورونجىدىن ئالى گىرە دوزلىت؛ گىرەلرە ئالىمەلرە تاخ و چادىرىي بىئرىشىدەر كى، او بوتۇو اولسون. ^{۱۲} چادىرىين اورتوكلىرىنىن آرتىق قالانلارى، هر ائكى طرفدىن اورتوبون يارىسىنى، خيمەنىن آرخا طرفىندىن ساللا. ^{۱۳} چادىرىين اورتوكلىرىنىن اوزونلۇغوندان هر ائكى اوجوندا آرتىق قالان بئر قول آچ پارچا هر ائكى طرفىندىن سالالاتىسىن كى، خيمەنى اورتىسون. ^{۱۴} چادىرىي اوچۇن قىرمىزى بويانمىش قوچ دەئىلرەنىن بئر اورتوك و اونون اوستۇندا سو ائتى دەئىلرەنىن باشقۇا بئر اورتوك دوزلىت.

دا اوچ شاخە چىخىسىن. ^{۱۵} بئر شاخەدە بادام چىچەيىنه بېزەر اوچ پىپىلا، بئر قۇنچە، و بئر گول اولسون. او بىئرىشىندا ده بادام چىچەيىنه بېزەر اوچ پىپىلا، بئر قۇنچە، و بئر گول اولسون. چىراقداندان چىخان بوتون آلتى شاخە يە بله اولسون. ^{۱۶} چىراقدانين مەلەستىندا دەن بادام چىچەيىنه بېزەر دۈرد پىپىلا، قۇنچەلەر و گوللەر اولسون؛ ^{۱۷} چىراقدانين مەلەستىندا چىخان شاخەلرەن بىئىنجى جوتۇنۇن ئالىندا بئر قۇنچە اولسون، چىراقدانين مەلەستىندا چىخان شاخەلرەن ئاكىنجى جوتۇنۇن ئالىندا بئر قۇنچە، و چىراقدانين مەلەستىندا چىخان شاخەلرەن اوجونجو جوتۇنۇن ئالىندا بئر قۇنچە اولسون. چىراقداندان چىخان بوتون آلتىندا دەن بئر شاخە يە بله اولسون. ^{۱۸} قۇنچەلەر و شاخەلرەن اونونلا بئر حئىصە دەن اولسونلار؛ هامىسى ياستىلامىش خالائىسى قىزىلداڭ اولسونلار. ^{۱۹} اونون اوچۇن يەدى چىراق دوزلىت و چىراقلارى اونون اوستۇنە قوى كى، قاباق طرفىنە ئاشيق سالسىن. ^{۲۰} پىلتە ماشىلارى و سئىنى لرى دە خالائىسى قىزىلداڭ اولسون. چىراقدان و اونون بوتۇن بو لوازىتماتى بئر تالانت^{*} خالائىسى قىزىلداڭ دوزلەتلىسىن. ^{۲۱} بونلارين هامىسىنى داغىدا سەن گۈرسىدىلەن نومونىيە موطبىق دوزلىت).

ربىئن خيمەسى

۲۶ ربىئن خيمەسىنى اون پرده‌دەن دوزلىت؛ پرده‌لرى نفەس توخونموش نازئك كتاندان، لاچورد، ارغوانى و قىرمىزى پارچادان، آما اوستۇنۇ گۈربىلار شەكتىندا ناخىشلا دوزلىت. ^{۲۲} هر پرده‌نىن اوزونلۇغۇ ائىشىمى سەڭىز قول آچ^{*}، ئىنى ده

اوستونو ده گروپلار شکلئنده ناخيشلا دوزلت.
۳۲ اوون دؤرد سوتون اوستوندە آس؛ هر دئرك
قىزىللا اۇرتولۇمۇش آقاقييَا آغاچىندان اولسون.
اوستوندە قىزىل قولابلارى اولسون و دۇرد
گوموش آلتىق اوستوندە دورسون.^{۳۳} پىرەنە
بىندىلدەن آس و شەhadت ساندىيىغى اورايىا،
پىرەنەن آرخاسىنا گىشىر. بو پىرە موقىسى بىرلە
لاب موقىسى بىرى آيىرسىن.^{۳۴} لاب موقىسى
يردە شەhadت ساندىيىغىنىن اوستونە كفارة
قاپاگىنى قوى.^{۳۵} مئزى پىرەنەن باير طرفنە،
چىراقدانى مئزىن موقابىتلەنە يعنى خىمەنەن
جنوب طرفنە، آما مئزى شىمال طرفنە قوى.^{۳۶}
خىمەنەن گىرئىشى اوچون آراكىسمەنلى
لاجورد، ارغوانى و قىرمىزى پارچا و نفسى
توخونمۇش نازىك كتاندان، ناخىش تىكمەسى
ائىلە دوزلت.^{۳۷} بو آراكىسمە اوچون ده آقاقييَا
آغاچىندان بش سوتون دوزلت و اوستونو
قىزىللا اۇرت؛ اوستوندە قىزىل قولابلار
اولسون و اوئلار اوچون بورونجىن بش آلتىق
تۆك.

بىاندیرما قوريانى اوچون قوربانگاه

كوربانگاهى آقاقييَا آغاچىندان
دوزلت. قوى اوزونلۇغۇ بش
قول آچ^{*}، إنى ده بش قول آچ اولسون،
كوربانگاه مورىع شىكلەندە، بويو دا اوج قول آچ
اولسون.^۲ قوربانگاهىين بويۇزلارىنى اوونون
دۇرد كونجونە قوى؛ بويۇزلارى اووننلا بىئى
حىنچىدەن اولسون. اوونون اوستونو بورونجىلە
اۇرت.^۳ اورانىن ياغ و كول قابلارىنى،
كۈركىلرئىنى، لېنچەلرئىنى، چىنگىللرئىنى،
خىكىندازارلارىنى و قالان شىلرئىنى بورونجىن
دوزلت.^۴ قوربانگاه اوچون بورونجىن تور
شىبكە، تورون دا دۇرد بوجاغىندا بورونجىن

خىمە اوچون آقاقييَا آغاچىندان دئك
دوران چىرچىنولۇر دوزلت.^{۱۶} هر چىرچىنۇن
اوزونلۇغۇ اون قول آچ^{*}، إنى ده قول آچ يارىم
اولسون.^{۱۷} هر چىرچىنۇن اوستوندە ائكى
بىئىشىنە باغانان گىشە اولسون؛ خىمەنەن
بوتون چىرچىنولۇر ئىنى بله دوزلت.^{۱۸} خىمە يە
چىرچىنولۇر دوزلت؛ جنوب طرفى اوچون
ائىئىمى چىرچىنۇ^{۱۹} و اوئلارىن آلتىندا
قويولاجاق قىيخ گوموش آلتىق دوزلت؛ هر
چىرچىنۇن آلتىندا ائكى رىزىمى اوچون ائكى
آلتىق اولسون.^{۲۰} خىمەنەن ائكىشىجى طرفىندە
شىمال سەمتىنە ده ائىئىمى چىرچىنۇ^{۲۱} و قىيخ
گوموش آلتىق، هر چىرچىنۇن آلتىندا ائكى
آلتىق، او بىئىشىن آلتىندا دا ائكى آلتىق
اولسون.^{۲۲} خىمەنەن قربە طرف اولان آرخاسى
اوچون آلتى چىرچىنۇ دوزلت.^{۲۳} آما خىمەنەن
آرخا كونجلارى اوچون ائكى چىرچىنۇ دوزلت.^{۲۴}
بۇنلار آساغىدا ائكى قات اولىوب يوخارىدا
بىئىشىجى حالقايا تاخىلىسىنلار؛ هر ائكى كونج
اوچون الە ائكى چىرچىنۇ اولسون.^{۲۵} بۇ سەكتۈز
چىرچىنۇ اوچون اون آلتى گوموش آلتىق، هر
چىرچىنۇن آلتىندا دا ائكى آلتىق اولسون.

آقاقييَا آغاچىندان دئركلەر دوزلت؛ بىشى
خىمەنەن بىئى طرفىندە كى چىرچىنولۇر اوچون،^{۲۶}
بىشى ده خىمەنەن قربە طرف اولان آرخا
طرفىندە كى چىرچىنولۇر ئىنى بىئى طرفىندە
اورتا دئرك چىرچىنولۇر ئىنى اورتاسىندا،^{۲۷}
بىئى اوجدان او بىئى اوجا قدر اوزانسىن.
چىرچىنولۇر قىزىللا اۇرت؛ دئركلەرن
كىچىئىيى حالقالارىنى قىزىلدا دوزلت؛^{۲۸}
دئركلەرى ده قىزىللا اۇرت.^{۲۹} دادغا سەنە
كۈرسەتدىيىم نومونە يە موتابىق خىمەنى قور.
پىرەنە لاجورد، ارغوانى و قىرمىزى
پارچا و نفسى توخونمۇش نازىك كتاندان،^{۳۰}

تئکمەلی آراگىسمە اولسون. اوئۇن دۇرد دئرىھى و دۇرد آلتىليغى دا اولسون.^{۱۷} حىطىن بۇتون اطراف دئركلەر گوموش بىندىلە بىندىلىشىن؛ اونلارىن گوموش قولابلارى و بورونج آلتىليقلارى اولسون.^{۱۸} حىطىن اوزۇنلۇغو يوز قولآچ و إنى هى يىرده الى قولآچ اولسون؛ نىقش توخۇنماش نازىك كىناندان اولان پىرەنئىن بويو دا بش قولآچ اولسون، آلتىليقلارى دا بورونجدىن اولسون.^{۱۹} خىمەنئىن عبادتى اوچون ائشلەن بۇتون شىلىرى، اوئۇن بۇتون يېرە وورولان مىخلارى، حىطىن بۇتون مىخلارى دا بورونجدىن اولسون.

كاھىنلىشىن تعىين اولۇنماسى

^{۲۰} سن ائسرايىل ئۇلادىلارينا امر ات كى، سنه ائشيق اوچون خالىص سىيخىما زىتون ياغى كىڭىشىنلر. بو ياغدان ھەمىشە بئر چىراق ^{۲۱} حوضۇر چادىرىنىدا شەhadت ساندىيەنин موقابىلىشىنەكى پىرەنئىن قىراغىندا يانسىن. هارونلا اوغۇللارى رىتىن حوضۇرۇندا اونا آخشامىدان سحرە قدر يىتىشىنلر. قوى بو نىتلەن-نىتلە ائسرايىل ئۇلادىلارى اوچون ابدى قايда اولسون.

۲۸ سن آما قارداشىن هارونو و اوئۇن اوغۇللارى نادابى، آبىھونو، الإزارى و ائتمامىرى ائسرايىل ئۇلادىلارينىن آراسىنidan يانىنا گىتىر كى، اونلار منه كاھىنلىك اتىشىنلر. ^۲ قارداشىن هارونا عئزىت و گۈزىللىك اوچون موقىدۇس پالتارلار حاضىرلا. ^۳ سن ده منىم حىتكەت روحو ائله دولىدوردوغۇم بۇتون مەھارتلى اوستالالارا تاپشىر كى، هارونون تقدىسى اولۇنماسى اوچون اونا پالتارلار حاضىرلاسىنلار و او منه كاھىنلىك اتىشىن.

دۇرد حالقا دۆزلىت. ^۴ اوئۇن قوربانگاهىن كىنارىنidan آشاغىيما قوى كى، تور اوئۇن يارىسىنا قدر يىتىشىن. ^۵ قوربانگاه اوچون آقاقىيا آغاچىنidan دئركلەر دۆزلىت و اوستۇنو بورونجله اۋرت. ^۶ دئركلەر حالقالارا تاخ كى، قوربانگاهى داشىيان زامان، دئركلەر اوئۇن ھەئىكى يانىندا اولسون.^۷ قوربانگاهىن اىچى بوش اولسون و اوئۇن تاختادان دۆزلىت. داغدا سەنگ ئۈرسىتىدىئىم كىمى اوئۇن دۆزلىت.

ربىن خىمەنئىن حىطىن

^۹ خىمەنئىن حىطىنى دۆزلىت. حىطىن جنوب طرفىنەد، بئر طرف اوچون اوزۇنلۇغو يوز قولآچ^{*} اولان پىرەلەر، نىقش توخۇنماش نازىك كىناندان، ^{۱۰} اوئۇن ائىشمى دئرەبىي و ائىشمى ئەلتىلىغى بورونجىدەن، دئركلەرلىن قولابلارى و بىندىلى دە گوموشىن اولسون. ^{۱۱} شمال طرفى اوچون دە اوزۇنلۇغو يوز قولآچ اولان پىرەلەر اولسون؛ اونلارىن ائىشمى دئرەبىي و ائىشمى ئەلتىلىغى بورونجىدەن، دئركلەرلىن قولابلارى و بىندىلى دە گوموشىن اولسون. ^{۱۲} قرب طرفىنەكى پىرەلەر، حىطىن إنى كىمى، الى قولآچ^{*} اولسون. بو پىرەلەر اوچون اون دئرک و اون ئەلتىلىق دۆزلىت. ^{۱۳} شرق طرفىنە دە حىطىن إنى الى قولآچ اولسون. ^{۱۴} دروازانىن بئر طرفى اوچون اوزۇنلۇغو اون بش قولآچ پىرەلەر، اونلارىن اوچ دئرەبىي و اوچ ئەلتىلىغى اولسون.^{۱۵} او بئرى طرف اوچون دە اوزۇنلۇغو اون بش قولآچ پىرەلەر، اونلارىن اوچ دئرەبىي و اوچ ئەلتىلىغى اولسون. ^{۱۶} حىطىن دروازاى اوچون اوزۇنلۇغو ائىشمى قولآچ اولان لاجورد، ارغوانى و قىرمىزى پارچا و نىقش توخۇنماش نازىك كىناندان ناخىش

دۇشلوك

۱۵ قضاوت دۇشلوپۇنو افود كىمى ناخىشلى قىزىلدان، لا جورد، ارغوانى و قىرمىزى پارچا و نېتىش توخونموش نازئك كاتاندان دوزلت.

۱۶ دۇشلوك ائتكى قات و مورىيە شىكىشىدە، او زونلۇغۇ بىر قارىش، إىنى دە بىر قارىش او لىسون.

۱۷ او ستوندە كى بىر چىچئۋە يە دۇرد سىپا داش تاخ بېرىنجى سىپا ياقوت، تۇپاز، زومرود ۱۸ ائكتىنجى سىپا فېرزوھە، لا جورد داشى و آغ عقىق ۱۹ او چۈنچو سىپا سېرگۈن، عقىق و آمىتىست، ۲۰ دۇردونجو سىپا زېرىجىد، دامارلى عقىق و يېسىم داشى او لىسون. بو داشلار حۇرمە قىزىل ساغاناقلا라 تاخىلىسىن.

۲۱ داشلار ائسرايىلشىن اوغوللارىينىن آدلارىنا موتابىق اون ائتكى و اون ائتكى قېلەلە اوچۇن هە داش بىر آدىن اويمىا مۇھورو او لىسون.

۲۲ دۇشلوکدە خالص قىزىلدان ائپە بىنzer بورما زىنجىزلىرى قايىر. ۲۳ دۇشلوکدە ائتكى قىزىل حالقا دوزلت و او نلاردى دۇشلوپۇن ائتكى او جونا تاخ. ۲۴ ائتكى قىزىل ئابى دۇشلوپۇن او جلارىنداكى ائتكى حالقا يا تاخ. ۲۵ ائپلەرن او بىرى او جلارىنى ائتكى حۇرمە ساغاناغا تاخىب، افودون چىئىنلەكلەرنىن قاباق طرفىنە باغلا. ۲۶ گىنە دە ائتكى قىزىل حالقا دوزلت و او نلاردى دۇشلوپۇن ائتكى او جونا، افودلا ياناشى ائچ قاتىنا تاخ. ۲۷ داها ائتكى قىزىل حالقا دوزلت و او نلاردى افودون نېتىش توخونموش چىئىنلەكلەرنىن قاباق طرفىنە، آشاغىيما، افودون گەمرى ائله بىرلەشمە او ستوندە بىركەت.

۲۸ او نلار دۇشلوك حالقالارى ائله افودون نېتىش توخونموش حالقالارىنا لا جورد قايتانلا باغانلىب، افودون گەمرئىن او ستوندە بىر كەنلەشىن كى، دۇشلوك افوددان ساللانمايسىن.

۴ او نلارين حاضيرلا ياجاغى پالتالار بونلاردىر: دۇشلوك، افود^{*}، او ست جوبە، ناخىشلى خىئرقە، عەمامە و قورشاق. بو موقدىس پالتالارى قارداشىن هارونا و او نون اوغوللارىنا حاضيرلا سينلار كى، منه كاھنەلەك اتسىنلار.

۵ قوي پالتالارى حاضيرلا يانلار قىزىل، لا جورد، ارغوانى و قىرمىزى پارچا و نازئك كىتان گۇتورسونلار.

افود

۶ افودو قىزىلدان، لا جورد، ارغوانى و قىرمىزى پارچا و نېتىش توخونموش نازئك كاتاندان ناخىشلا دوزلتىسىنلار.

۷ ائتكى چىئىنلەك او لىسون كى، هە ائتكى او جونو بىر بىرئەنە باغلا يېپ بىركەت. ۸ افودو باغلا يانىن او ستوندەن گىلن ناخىشلى گەمر، او نونلا بىر حىصەدن، او دا قىزىلدان، لا جورد، ارغوانى و قىرمىزى پارچا و نېتىش توخونموش نازئك كاتاندان او لىسون. ۹ ائتكى عدد دامارلى عقىق داشى گۇتور و او ستوندە ائسرايىلشىن اوغوللارىينىن آدلارىنى حىكەت. ۱۰ او نلارين دوغولما سيراسينا موتابىق بىر داشىن او ستوندە آلتى آدى، او بىرئىشىن او ستوندە قالان آلتى آدى، ۱۱ حىكاكىن ائشى او لان مۇھور او يىماسى كىمى ائتكى داش او ستوندە ائسرايىلشىن اوغوللارىينىن آدلارىنى حىكەت. حۇرمە قىزىل ساغاناقلا라 سالىب، ۱۲ بو ائتكى داشى افودون چىئىنلەكلەرنە تاخ. بونلار ائسرايىلشىن اوغوللارىينىن خاطىرە داشلاردى دىر؛ هارون او نلارين آدلارىنى رېش قاباگىندا ائتكى چىئىنلە خاطىرە كىمى گىردىڭىزك. ۱۳ حۇرمە قىزىلدان ساغاناقلا دوزلت، ۱۴ خالص قىزىلدان ائتكى ائپە بىنzer بورما زىنجىز دوزلت؛ بورما زىنجىزلىرى ساغاناقلا تاخ.

آلینیدا اولاچاق کی، رېئن حوضوروندا مقبول اویلسونلار.

^{۳۹} خىرقەنى نازىك كتاندان، تاخىشلى حئۇر، عىمامەنى ده نازىك كتاندان توخۇ. قورشاغى تاخىشلى دوزلت.

^{۴۰} هارونون اوغوللارينا خىرقەلر، قورشاقلار و عىزىز و گۈزىللىك اوچون پاپاقلار دوزلت.

^{۴۱} بونلارى قارداشىن هارونلا اوغوللارينا گىيىنلەر ئابىنلارى مسح ات، وظفەيە قوى و منه كاھىنلەك اتمك اوچون تقدىس ات.

^{۴۲} بىلدۇن بودا قدر لوت بىنلەرئى اۋرىتىن كتان آلت پاتتالاراي تىشكى. ^{۴۳} هارونلا اوغوللارى حوضور چادىريتىنا داخىل اولاندا، يىدا موقىدۇس يىرده خىدەمت اتمك اوچون قوربانىگاها ياخىنلاشاندا بونلارى گىيەجىكلەر كى، خاطاپيا باتىپ اۇلمەستىلر. بو، هارونلا اۋولادلارينا ابدى قايدا اویلسون.

كاھىنلەئىن تقدىس اولۇنماسى

^{۴۴} منه كاھىنلەك اتمك اوچون اونلارى بىلە تقدىس ات. قوصورسوز بىر گامىش و ائتكى قوچ گۇتور. ^{۴۵} مايسىز چۈرکلىرى، ياغلا يوغۇرلۇمۇش مايسىز فطرلىرى، و اوستونە ياغ سورتۇلۇمۇش مايسىز كولچەلرى نارين بوغدا اونۇندان حاضىرلا. ^{۴۶} اونلارى بىر سېدىن ائچىنە قوى، گامىش و ائتكى قوچلا بىرلىكىدە تقدىم ات. ^{۴۷} سونرا هارونلا اوغوللارىنى حوضور چادىريتىن گىئرئىشىنە گىئرئىب، اونلارى سودا قوصۇل ور. ^{۴۸} پاتتالارىنى گۇئىرۇوب هارونون آيتىنە خىرقەنى، نېقىش توخۇنۇمۇش إفود جوبەسەنى، إفودو و دۇشلۇيۇ گىيىنلەر و إفودون كىمرىنى بلېشە باغلا. ^{۴۹} اونون باشىنا عىمامەنى، عىمامەيە ده موقىدۇس تاجى قوى.

^{۴۹} هارون موقىدۇس يېرە داخىل اولۇدوغو زامان، رېئن قاباغىندا هەمىشەلەك خاطىرە اولاراق، ائسرايىلنىن اوغوللارىنىن آدلارىنى قضاوت دۇشلۇيۇندا، اورەيەيىشىن اوستوندە داشىيىاجاق. ^{۵۰} اورئىم و تومەئى* ده قضاوت دۇشلۇيۇنە قوى كى، رېئن حوضورونا داخىل اولۇدوغو زامان، اونلاردا اورەيەيىشىن اوستوندە اویلسون. بىلەجە هارون ائسرايىل اۋولادلارىنىن حۆكمۇنۇ رېئن حوضوروندا هەمىشەلەك اورەيەيىشىن اوستوندە داشىيىاجاق.

كاھىنلەئىن او بېرى پاتتالارى

^{۵۱} افودون جوبەسەنى تامامن لاجورد پارچادان تىشكى. ^{۵۲} اورقايسىندا باش كچىرتمك اوچون بىر اویلسون. اونون قىراغىندا جىرىپلەماماك اوچون بىر باخا توخۇنسون. ^{۵۳} جوبەنن آتەيىشىن اطرافيتا لاجورد، ارغانى و قىرمىزىي پارچادان نارلار و آرالارينا قىزىلدا زىنقىرۇولار دوز: ^{۵۴} جوبەنن آتەيى بىي بويونجا اطرافيتىدا قىزىل زىنقىرۇو و نار ئۆوبتەلە دوزولسىن. ^{۵۵} قوى جوبە هارون خىدەمت اتىئىي زامان آيتىندا اویلسون. وردئىي سەس ده اونون موقىدۇس يەر، رېئن حوضورونا گىئرئىب-چىخىدەيى زامان اشىدالىشىن كى، او اۇلمەسەن.

^{۵۶} خالىص قىزىلدا زىنقىرۇو بىر لۇوحەجىڭ دوزلەت و اونون اوستوندە مۇھور اويماسى اولاراق (رېبە موقۇسدەئ) يازىسىنىنى حككەت. ^{۵۷} اونو لاجورد قايتانلا عىمامەتىن اوستونە، قاباق طرفتەنە تىشكى. ^{۵۸} بىلەجە لۇوحەجىڭ هارونون آلينىن اوستوندە اویلسون. هارون او تەقصىرى داشىيىاجاق كى، ائسرايىل اۋولادلارى، تقدىس اتىئىكلىرى بوتون موقۇس ھەدىئەلرده، موڭكوندور ائشلەتىئىلر. او ھەمىشە هارونون

^{۴۰:۲۸} باش كاھىنلەن إفودونداكى دۇشلۇيۇندا اولان ائتكى قاپ. بونلار پوشك آتماق و تارىينى ائستەدىئىنى بىلەمك اوچون اىستەتفادە اولۇنۇردو.

^{۲۱} قوربانگاهداکی قاندان و مسح یاغیندان گؤتوروب هارونون باشینا تؤک و اوونو مسح ات. سونرا اوغوللارینی گىتلر اوونلا خىرقەلر گىئىدئ. ^{۲۲} هارونا و اوونون پالتارلارينا، اوغوللارينا و اونلارين پالتارلارينا چىلە. بله جه هارون و اوونون پالتارلاري، اوغوللارى و اونلارين پالتارلاري تقدىس اولونسون.

^{۲۳} سونرا قوچون پېيىنى؛ قارا جىئىرئىشنىن قويروغۇنۇ، اچ آلاتى اورئن پىنى، قارا جىئىرئىشنىن قويروغۇنۇ، بىنzer حىصەستىنى، هر انىكى بؤيرەپىنى، اوستوندەكى پىنى و صاغ بودو گۈتور. چونكى بو وظىفە يە قويولما قوچودور. ^{۲۴} رېتىن قاباغىندا اولان مايسىز چۈركلر سېدىندەن بىر چۈرك كۆكەسى، ياغلا يوغۇرۇلموش چۈرك كۆكەسى و بىر كولچە گۈتور. ^{۲۵} بونلارى هارون و اوونون اوغوللارينىن اللرئەن ور. بونلارى منىم حوضۇرۇمدا يلىتتەمە تقدىمى اولاراق يلىتتىنلر. ^{۲۶} سونرا بو شىلرىلى ئىللەتىن دىئب ياندىرى. بو، رېتە خوش اولان عطىرلى اواد تقدىمىدئ. ^{۲۷} هارونون وظىفە يە قويولما قوچوندان دوش آتىنى گۈتوروب يلىتتەمە تقدىمى اولاراق بىن زىن حوضۇرۇندا يلىلت. بو سىنچن پايىنديرى. هارونلا اوغوللارينىن وظىفە يە قويولما قوچوندان يلىتتىن دوش آتىنى و قالدىرييان بودو تقدىس ات. ^{۲۸} بو قالدىرييان تقدىم هارونلا اوغوللارينىن ائسرايىتللى لىردن گلن ابدى حاقى اولسون. ائسرايىتل اوغوللارينىن بارىش قوربانلاريندان دا بو، رېتە قالدىرييان تقدىم اولسون.

^{۲۹} هارونون موقدس پالتارلارى اۋزوندى سونرا اوغوللارينا قالسىن كى، اونلارى كىتەرەك مسح اولونوب وظىفە يە قويولسونلار. ^{۳۰} اوونون اوغلو دا كى، اوونون يرئەنە كاھىنلىرى و موقاسى يىرده خەندىت اتمك اوچون حوضۇر چادىرىينا گىڭىز، يىدى كون او پالتارلارى گىشىن.

^{۳۱} وظىفە يە قويولما قوچون آتىنى گۈتور و موقدس بىر يىرده قاینات. ^{۳۲} هارونلا

مسح یاغىنى گۈتوروب هارونون باشینا تؤک و اوونو مسح ات. سونرا اوغوللارينى گىتلر اوونلا خىرقەلر گىئىدئ. هارونا و اوونون پالتارلارينا، اوغوللارينىن باشىنلەك پاپاقي قوى. ابدى قايدىيا گۈرە كاھىنلىك اونلارين اولسون. بله جه هارونلا اوغوللارينى وظىفە يە قوى.

^{۳۳} سونرا حوضۇر چادىرىينىن گىئىشىن قاباغىندا گامىشى گىتلر، قوى هارونلا اوغوللارى اللرئىنى گامىشىن باشىننا قويسونلار. ^{۳۴} گامىشى رېتىن قاباغىندا، حوضۇر چادىرىينىن گىئىشىن گىن.

^{۳۵} گامىشىن قانىندا گۈتور و بارماقىيلا قوربانگاهىن بويىزوللارينا چىك. قانىن قالان حىصەستىنى دە قوربانگاهىن آتلىغىنا تؤك.

^{۳۶} حوانىن اچ آلاتىسى اورئن پىنى، قارا جىئىرئىشنىن قويروغۇ بىنzer حىصەستىنى، هر انىكى بؤيرەپىنى و اوستوندەكى پىنى قوربانگاهدا توستولەدئ ياندىرىن. ^{۳۷} گامىشىن آتىنى، دەئىشىنى و باغىرساغىنى دوشىركەننى إشىنىدە ياندىرى. بو، گوناھ قوربانى دىرى.

^{۳۸} بىر قوچ گۈتور؛ قوى هارونلا اوغوللارى اللرئىنى قوچون باشىننا قويسونلار. ^{۳۹} سونرا قوچو گىن، قانىنى گۈتور و اوونو قوربانگاهىن هر طرفىن سەپ. ^{۴۰} قوچو تىكە تىكە دوغرا، اچ آلاتىنى و بودلارىنى يوپۇپ، باشىنن و تىكە لرىشىن اوستونه قوى. ^{۴۱} بوتون قوچو قوربانگاهدا توستولەدئ ياندىرى. بو، رېتىن ياندىرىما قوربانى، اونا خوش اولان عطىرلى اواد تقدىمىدئ.

^{۴۲} سن او بىرى قوچو گۈتور، هارونلا اوغوللارى اللرئىنى اوونون باشىننا قويسونلار.

^{۴۳} سونرا قوچو گىن؛ قانىندا بىر آز گۈتوروب هارونون صاغ قولاغىنин مەرجە يىنه، اوغوللارينىن صاغ اللرئىنىن صاغ قولاق مەرجىكلەرنە، اونلارين صاغ اللرئىنىن و صاغ آيماقلارينىن باش بارماقلارينا چىك. قوچون قالان قانىنى قوربانگاهىن هر طرفىن سەپ.

اود تقدئمدئر. ^{۴۲} بو سئژئن اوچون نسئلدن- نسئله، حوضور چادیرینین گئرئشئنده رېئن قاباغیندا همسئه لىك ياندىرما قوريانى اولاچاق. من اورادا سئژئنله گئروشوب، سئننله دانىشاچاغام. ^{۴۳} اورادا من ائسرايىل اۇولادلارى ائلە گئروشەجىم؛ حوضور چاديرى منىم عئرئشىملە تقدئىس اولوناچاق. ^{۴۴} من حوضور چاديرىنى و قوربانگاهى تقدئىس ادھەجىم؛ هارونلا اوغوللارىنى دا تقدئىس ادھەجىم كى، منه كاھنەتكەن ئىستەنلر. ^{۴۵} ائسرايىل اۇولادلارى آراسىيندا ساكىن اولاچاغام و اونلار اوچون تارى اولاچاغام. ^{۴۶} اونلار دا بىلە جىكلەر كى، آرارىيندا ساكىن اولماق اوچون اونلارى مئصىر تورپاگىيندان چىخايدان تارىلارى رب، منم. اونلارين تارىسى رب، منم.

بوخور ياندىرماق اوچون قوربانگاه

۳۰ «آقاقيئيا آغاچىندان بوخور ياندىرماق اوچون قوربانگاه دوژلت. ^۲ دۈرەد گوشەلى، اوزونلۇغۇ بىر قول آچ ^{*} إنى بىر قول آچ، بويو دا ئىكى قول آچ اولىسون، بويىنۇزلارى اونۇنلا بىر حئىصەدن اولىسون. ^۳ اونون اوستۇنۇ، هر يانىنى و بويىنۇزلارىنى، خالىص قىزىللا اۇرت و اطرافينا قىزىل قالىش قوى. ^۴ بىرىئىشىن موقايىشىلدە اولانى ئىكى يانلاردا، قالىشىن آتىنا ئىكى قىزىل حالقا دوژلت كى، اونو آپاران دئركلەرنى كىچدىيى يىرل اولىسونلار. ^۵ دئركلرى آقاقيئيا آغاچىندان دوژلت و قىزىللا اۇرت. ^۶ بو قوربانگاهى شهادت ساندىيغىنин موقايىشىلدە اولان پىرەنئن قاباغينا، مئمۇم سئننله گئروشەجىئم يىرە، كىفارە قاپاگىينىن قاباغينا قوى.

اوغوللارى او قوجون آتىنى سبىددە اولان چۈركلە حوضور چاديرىنinin گئرئشئنده يىسئلىر. ^{۳۲} گوناھلارى باغيشلاتان بو تقدئىملەر آتاجاق او آداملار يېھى بىلەر كى، بو شىيلرلە اۆزۈئىنى تقدئىم و تقدئىس ادئرلە؛ ياد آداملار بونلارى يېھى بىلمىزلى، چونكى بو شىيلر موقدىسدىئىلر. ^{۳۳} اگر وظئفە يە قويولما قوريانىنinin آتىنىن و چۈرۈكىن سحرە قدر قالسا، اوندان قالانى ياندىرى؛ بو شىيلر بېئلەزم، چونكى موقدىسدىئىلر. ^{۳۴} من سەنە امر اتدىئىم كىمى، او جور دە هارونلا اوغوللارى اوچون ات.

اونلارين وظئفە يە كچەمە واختىنى يىدى گون داوم اتدىئر. ^{۳۵} هەر گون كىفارە اوچون بىر گامىشى گوناھ قوريانى اولاراق تقدئىم ات. قوربانگاه اوچون كىفارە ادەرك، اونو پاک ات و تقدئىس اتمك اوچون مىح ات.

۳۷ يىدى گون عرضىنە قوربانگاه اوچون كىفارە ادەرك اونو تقدئىس ات. سونرا قوربانگاه لاپ موقدىس سايلاچاق و اونا توخۇنان هەشى موقدىس اولاچاق.

گوندەلەشك تقدئىملەر

۳۸ همسئەلەشك هەر گون قوربانگاه اوستۇنەد بىر ائلەك ئىكى قوزۇ گىتىر. ^{۳۹} قوزۇنون بىرئىنى سحر، او بىرئىنى دە آخشامچاغى تقدئىم ات. ^{۴۰} بىرئىنجى قوزۇ ائلە بىرلەنكادە، دۈرددە بىر هەن ^{*} سىيخىما زىتون ياغى ائلە يوغۇرۇلموش، اوندا بىر إفا ^{*} نارىين اون و مايىع تقدئىمى اولاراق دۈرددە بىر هەن شراب گىتىر. ^{۴۱} آخشامچاغى كىنمى تاخىل تقدئىمى و مايىع ائلە سحرىكى كىنمى تاخىل تقدئىمى گىتىر. بو ربە خوش اولان عظرلى تقدئىمى گىتىر.

قاباغیندا ائسراييل اوولا دلارينين خاطره‌سى
اولا جاق.

بؤيوک بورونج لىئن

۱۷ رب موسایا دانىشىپ ددى: ^{۱۸} «يوماق اوچون بؤيوک بىر بورونج لىئن دوزلت. قوى آلتىلغى دا بورونجىن اولسون. اونو حوضور چادىرى ائلە قوربانگاهىن آراسىنى قوى، اىچىنى ده سو ائلە دولدور كى، ^{۱۹} هارونلا اوغوللارى آل و آياقلارىنى او سو ائلە يوسونلار. ^{۲۰} اونلار حوضور چادىرىينا داخىل اولدوغۇ زامان سوبىو ائلە يوبونسونلار، يوخسا اۋلە جىكلەر. خىدەمت اتمك اوچون و رې تقدىم توستولە دېب ياندىيرماق اوچون قوربانگاهى ياخىنلاشاندا دا ^{۲۱} آياقلارىنى يوسونلار، يوخسا اۋلە جىكلەر. بو هارونلا اوولا دلارى اوچون نىتلەن-نىتلە ابدى قىيدا اولسون.»

مسح اوچون ياغ

۲۲ رب موسایا ددى: ^{۲۳} «بو گۈزلى عطرئياتلاردان گوتور: بش يوز شىكىل^{*} دورۇ مور، اونون يارىسى قدر انكى يوز آلى شىكىل عطرلى دارچىن، انكى يوز آلى شىكىل عطرلى قامىش ^{۲۴} و بش يوز شىكىل چىن دارچىنى، هر شى موقدس مکانىنى شىكىلتنە گۈزە سايىلىسىن؛ ھم دە بىر هەن^{*} زىتون ياغى. ^{۲۵} بونلارдан موقدس مسح ياغى حاضيرلا؛ بو عطرئياتچىنин ترتىب اتىدىي عطرئيات، موقدس مسح ياغى اولا جاق. ^{۲۶} هەمن ياغلا بونلارى مسح ات: حوضور چادىرىنى، شهادت ساندىغى، ^{۲۷} مىزى و اونون بوتون لوازئماتلارينى، چىراقدانى و اونون اشىالارينى، بوخور قوربانگاهىنى، ^{۲۸} ياندىيرما قوريانلارى

۷ هارون هر سحر، چىراقلارى حاضيرلا دىغى زامان، قوربانگاهدا عطرلى بوخور ياندىيرسىن. ^۸ آخشامچاغى دا چىراقلارى حاضيرلا دىغى زامان اونو ياندىيرسىن. بو سئزىن اوچون نىتلەن-نىتلە رېشىن قاباغيندا ھەمشەلەنگ بوخور تقدىمى اولسون. ^۹ اونون اوستوندە نە ياد بوخور گىشىن، نە ياندىيرما قوريانى، نە دە تاخىل تقدىمى. مابع تقدىمى دە تۆكمەيشن. ^{۱۰} ائلەدە بىر دەھ هارون گوناھ اوچون كفارة قوربانىنین قانىنى قوربانگاهىن بويۇزلازىلار بىنچىكەرك، قوربانگاه اوچون كفارة اتسىن. بو قوربان گلن نىتلەر اوچون اولسون. قوربانگاه رې اوچون لەپ موقدسىدەر.»

سېياهى يا آلمَا گوموشو

۱۱ سۇنزا رب موسایا دانىشىپ ددى:
۱۲ «ائسراييل اوولا دلارىنى سېياهى يا آدىغىن زامان، سايىلان هر بىر آدام اۋۇز حىاتىنىن عوضىنى رېھ ورسىن كى، سايىلىدىقلارىنا گۈزە آرارلىرىندا بلا اولماسىن. ^{۱۳} سايىلىميش آدامالاردا داخىل اولان هر كىس يارىم شىكىل گوموش^{*} ورسىن. بو، ائىتمىرى گىرادان عبىارت اولان موقدس مکانىنى شىكىلتنە گۈزە سايىلىسىن. بو يارىم شىكىل رېشى پايدى دىرى. ^{۱۴} ائىتمىرى ياشىندا و اوندان يوخارى اولان، سايىلىميش اولان هر بىر كىشى بو پايدى رېھ ورسىن. ^{۱۵} حىاتلارينىزى كفارة اتمك اوچون رېشى پايدىنى ورنە، نە وارلى يارىم شىكىلدىن چوخ، نە دە كاسىب يارىم شىكىلدىن آسكتەك ورسىن. ^{۱۶} بو كفارة گوموشونو ائسراييل اوولا دلاريندان گۈزوروب حوضور چادىرىنىن عباداتى اوچون تعىئن ات. بو، حىاتلارينىزىن كفارةسى اوچون رېشى

اوغلۇ بىصەلەلى چاغىرى. ^۳ اونو تارىينىن روحۇ ائلە حىكىمت، فراتىت، بىتلەك و هر جور مهارتىلە دولدورمۇشام كى، ^۴ قىزىلاڭ، گوموشلە و بورونجىلە باجاريقلا ئىشلەسلىن، ^۵ ساغاناقلاز اوچون داش-قاش يونسون، آغاچ اويسون، هر جور مهارت گۆرسىدە بىللەسىن. ^۶ من دە دان قېيىلەسلىنىن آخىنماساك اوغلۇ اوھولىتايى اونا كۆمكچى تىعىن اتتىشىم. هر مودرئىك آدامىن اورەيىشە حىكىمت قويمۇشام كى، من سەنە نىجه امر اتتىشىم، بىلە دە اتسىنلر: ^۷ حوضور چادىرىپىنى، شەhadat ساندىغى و اوستوندەكى كەفەر قاپاگىنى، چادىرىپىن بوتون لوازئماتىنى، ^۸ مئرى و اوونون لوازئماتالارىنى، خالىص قىزىلداڭ چىراقدانى و اوونون بوتون اشىالارىنى، بۇخور قوربانگاهىنى، ^۹ ياندىرما قوربانلارى اوچون قورولان قوربانگاهى و اوونون بوتون لوازئماتىنى، بئۇيوك لىتىنى و اوونون آلتىلېغىنى، ^{۱۰} توخۇنۇش پالتارلارى يىعنى كاھىن هارونون موقىداس پالتارلارىنى و اوغۇلارىنىن كاھىنلىك اتمە پالتارلارىنى، ^{۱۱} مىح ياغىنى، موقىداس يې اوچون عطىرلى بۇخورو من سەنە نىجه امر اتدىيىم كىمى، قوى او جور دە دوزلىتىنلر. ^{۱۲}

سَبَّتْ أَسْتِرَاحَتْ گُونُو

^{۱۳} رب موساپا ددى: «سن ائسراپىل اۋۇلادىلارينا بىلە دە: "مېڭ سَبَّتْ گُونلِرِئِمى گىرك رئىعايت ادھىئىش. چونكى بۇ مىتمەلە سَبَّتْ آرانيزدا نىسلەن-نىسلە بىش علامەتىدەر كى، بىتلەسەتىز سَبَّتْ تىقدىس ادن رب، من. ^{۱۴} بىلە جە، سَبَّتْ گونۇنى رئىعايت ادئن، چونكى او سَبَّتْ اوچون موقىداس. كەم اونو لىكەلسە، گىرك اولدورولىسون. او گون ايش گۈرن ھر كى خالقى آراسىندان قووولىسون. ^{۱۵} آلتى گون ايش گۈرولىسون، آما يىدئىنجى

اوچون قورولان قوربانگاهى و اوونون بوتون اشىالارىنى، بئۇيوك لىتىنى و اوونون آلتىلېغىنى. ^{۱۶} بىلە جە بۇ شىلىرى تىقدىس ات كى، لاپ موقىداس اولسۇنلار؛ اونلارا توخونان هر شى موقىداس اولاچاق. ^{۱۷} هارونلا اوغۇلارىنى دا مىح ادرىك تىقدىس ات كى، منه كاھىنلىك اتسىنلر. ^{۱۸} ائسراپىل اۋۇلادىلارينا بىلە دە: بۇ سَبَّتْ اوچون نىسلەن-نىسلە منه موقىداس مىح ياغى دىر. ^{۱۹} بۇ ياغ ائنسان بىتلەنە تۆكۈلمەسىن. ترکىبىنە گۈرە، اونا بىنzerەرەج نە حاضىرلاماپىن. بۇ ياغ موقىداسدەر؛ اوونو موقىداس ساپىن. ^{۲۰} اونا بىنzerەرەنى تَرَتَبَ ادن و يا اوونو اۆزگە آدامىن اوستونە سورىن ھر كىس، خالقى آراسىندان قووولىسون». ^{۲۱}

بۇخور

^{۲۲} سۇنرا رب موساپا ددى: «بۇ عطىرلى ماڈەلردىن گۈرۈر: قارا كونىدور، اونتكا^{*}، خوش عطىرلى زەزەنە، خالىئص كونىدور؛ هر شى برابر مىقداردا اولسۇن. ^{۲۳} بۇنلاردا بۇخور حاضىرلا؛ عطىرئياتچىينىن تَرَتَبَ اتدىيى بۇ فاتىشىق دوزلۇ اولمالى و تمىز و موقىداسدەر. ^{۲۴} اوندان بىش قدر نارىن دؤى و شەhadat ساندىغىينىن قاباگىندا مېڭ سىنتلە گۈرۈشەجىئم يې اولان حوضور چادىرىپىنى قوى. بۇ سَبَّتْ اوچون لاب موقىداس اولسۇن. ^{۲۵} حاضىرلادىغىن بۇخورون ترکىبىنە گۈرە اۆزونۇز اوچون بۇخور حاضىرلاماپىن؛ بۇ سَبَّتْ اوچون ربە موقىداسدەر. ^{۲۶} هر كىس كى، عطىرلى اولماق اوچون اونا بىنzerەرەنى حاضىرلاسا، خالقىينى آراسىندان قووولىسون». ^{۲۷}

حوضور چادىرى اوچون اوستالار

^{۲۸} رب موساپا ددى: ^۲ «باخ، يەھودا قېيىلەسلىنىن خور اوغلۇ اورى

۷ رب موسایا ددی: «آشاغی دوش، چونکی مئصتر اولکه‌ستنندن گتیردئین خالقین، اخلاقینی پوزوب. ۸ اونلارا امر اتدئیم يولدان يامان تز دۇندولر. اۋۇزلىرى اوچون تۈكىم دانا دوزلۇتىپ اونا سجىدە قىيلدىلار، قوربان گىسىتلەر و دىتلەر: «اي ائسرايىل اۇولادلارى باخ، سىزى مئصتر اولکه‌ستنندن چىخاردار آلاھلارىنىز!» ۹ رب موسایا سۆزۈنۈ داوام وردى: «بو خالقى گۈرۈرم، باخ، او دىكىباش بىش خالقىدىرى. ۱۰ ائندى منى بوراخ كى، خالقا قىضبەنئىپ اونو يوخ ادئم، آما سىندن بېرىيوك مئلت گتىرئم.»

۱۱ موسا تارىسى رىبە يالوارىپ ددی: «يارب، نه اوچون اوز خالقينىن ضىئىتەن قىبىئن آلولانسىن؟ مگر سىن اونلارى مئصەر اولکه‌ستنندن بېرىيوك قوقوتىنەلەن و قودرتلى ئىللەن قورتارمادىن؟ ۱۲ آخى نه اوچون مئصىرلى لە دىتىنلەر كى، «اونلارى پىش نىتىلە چىخارتىدى كى، داغلاردا اۇلدۇرۇپ يەر اوزوندن يوخ اتسىئن؟ يالوارىپام، قىبىئى ياتىرت و اوز خالقينا بلا گتىرمك نىتىنندن دۇن. ۱۳ قوللارين اپراھىمى، ائسحاقى، و ائسرايىلى خاطىرلا. سىن اوز آدينا اونلارا آند ائچىب ددىن: «نسلىتىرى گۈرلەرەكى اولدۇزلار قدر چو خالدالاجاڭام؛ وعدە اتدئىم بىر اولكەنەن هامىسىنى نىلسلىتىرى ورجهيم و اونلار ابىدئىك اوراپا صاحبىن اولا جاقلاڭار.» ۱۴ بىله‌جه، رب اوز خالقينا بلا گتىرمك نىتىنندن دۇندو.

۱۵ موسا دۇندو و آلتىنە شەhadatىن ائكى لۇوحەسى اولاراق داغدان ئىndى. لۇوحەلەن ائكى طرفى يعنى هەر اوزو يازىلى ئىدى. ۱۶ اونلار تارىينىن ائشى ئىدى؛ اوستۇنده كى اويمى يازىلار اونون يازىسى ئىدى. ۱۷ يوشۇع خالقين سىس-كويونو اشىدئىب موسایا ددی: «دوشىركەدەن موحارىبە سىسى كىلەر.» ۱۸ موسا جاواب وردى: «بو قىلە چالانلارين نىداسى دىتەل، مغلوبىتىه دوشىنلرئىن دە سىسى دىتەل. من نىغمه سىسى اشىدئىرم.»

گون رب اوچون موقىدەس سىتەت ائسٹەراخت گونودور. او گون اىش گۈرۈن هەر كىس گىرک اۇلدورولسىن. ۱۶ ائسرايىل اۇولادلارى نىتىلەن-نەتىلە ابىدی عهد كىئى سىتەت گونونو رئعايت و عمل اتىنلەر. ۱۷ مىتىلە ائسرايىل اۇولادلارى آراسىندا ابىدی بىش علامىتىر كى، آلتى گون عرضىنندە رب گۈرلەر و بىرى دوزلەتىدى، آما يەنچىجي گون ائسٹەراخت اتىدى و دىنجلەلى.»

۱۸ سئىنا داغىيندا تارىينىن موسا ائله صۈجىتى قورتاراندان سونرا، تارى اۇز بارماقى ئىلە يازىلىميش ائكى شەhadat داش لۇوحەسىنى موسایا وردى.

قىزىل دانا

۳۲ خالق موسائىن داغدان ئىمكىدە گىجىتكەتىشنى گۈرەننەدە هارونون اطرافينا يېغىلىپ اونا ددى: «قالخ و بىتئم اوچون آلاھلار دوزلەت. قوي اونلار قاباگىمىزدا گتىنلەر. چونكى بىلمىتىك كى، بىزى مئصەردىن چىخاردان آدامىن يعنى بى موسائىن باشىنا نە گلېش!» ۲ هارون اونلار ددى: «آرۇدالارىنىزىن، اوغۇللارىنىزىن و قىزلارىنىزىن قولقلارىنidan قىزىل سىرغالارى چىخاردىب مىتم يانىما گتىرئن.» ۳ بۇتون خالق قولقلارىندا اولان قىزىل سىر غالارى چىخاردىب هارونا گىتىرىدى. ۴ هارون الرىئىن ئالىدigi سىر غالاردان اويمى آلتى ائله قىزىلا صورت ورئب تۈكە بىش دانا دوزلەتدى. خالق ددى: «اي ائسرايىل، باخ سىزى مئصەردىن چىخاردان آلاھلارىنىز!» ۵ هارون بۇنو گۈردىكەدە دانانىن قاباگىيندا بىش قوربانگاه دوزلەتى و اعلان اتىدى: « صباح رب نامئەنە بايرام اولا جاڭاق.» ۶ صباحىسى كون خالق سحر تزدن قالخىپ ياندىرما قوربانلارى ئىلە بارىش قوربانلارى گىسىدى. خالق اوتوروپ يېتىپ ائچىدى، و سونرا اويناماغا قالخىدى.

حضورونا قالخاجاغام کی، بلکه گوناهینیزی حفّاره اده بئلشم». ^{۳۱} موسا ربئن حضورونا قاییدیب ددی: «آه، بو خالق بئیوک گوناها باتیب، اوژونه قیزیلدان آلاله‌لار دوزل‌دئب؛ ^{۳۲} ائندی، يالواریرام، گوناهالارینی باغيشلا. اگر بله اتمیه‌سی، اوندا آدیمی يازدیغین کشتابدان سئل». ^{۳۳} رب موسایا ددی: «منم ضئن‌دئم کئم گوناه ائشله‌دئب، اونون آدینی کشتابیدان سئله‌جيم. ^{۳۴} لاتکن ائندی گت، خالقى سنه ددئیم يره آپار. ياخ، منم مله‌یشم سئنن قاباغیندا گدھ‌جك. آنجاق جزا گونو گلنده اونلارا گوناهالارینا گۇرە جزا وره‌جيم». ^{۳۵} او زامان رب خالقين اوستونه بلا گۇندردی، چونکى دانا دوزل‌دئلر، او دانا کى، هارون اونو دوزل‌لەتى.

سئنادان آيرىلماغا حاضيرلىق

۳۳ رب موسایا ددی:

اولكە سئىندىن چيخارتىدىغىن خالق بو يرى ترك ادئن؛ ائبراهىم، ائسحاقا و يعقوبا اىندى ائچىب «سئنن نىسلەنە اونو وره‌جيم» ددئىم تورپاغا گدئىن. ^۲ قاباغيندا بىر ملک گۇندرئىب كىغانلى لارى، امورلولارى، خىئاسى لرى، پېرزللى لرى، خىئولى لرى و بېرسىلولارى اورادان قوقوا جاغام. ^۳ سود و بال آخان تورپاغا گدئىن. سئز دئكباش خالقىسىنىز؛ بونا گۇرە من آرانيزدا گتمىيە جيم، يوخسا يولدا سئزى محو ادەرم». ^۴ خالق بو يامان خبىرى اشىئىدە ياس توتىدۇ. هچ كىس بىز تاخمادى.

^۵ رب موسایا ددی: «ائسرايىل اۋولادلارينا بلە دە: «سئز دئكباش خالقىسىنىز، من آرانيزدا بىر آن گىتسىيدىئم، سئزى محو ادەرم. آما ائندى بىزكىلرئىزى چيخاردىن. من دە بىلەم كى، سئرئىلە نە ادەجيم». ^۶ بلە جە خورب داغىينىن آتەينىدە ائسرايىل اۋولادلارى بىزكىلرئى سوپىوندولار.

^{۱۹} موسا دوشىرگە يە ياخىنلاشىب دانانى و اونون اطرافيينداكى رقىلىرى گۈرددو. او قىسىلدى و لۇوچەللى ئىشىن آتىب، داغىن آتەينىدە پارچا-پارچا سيندىرىدى. ^{۲۰} خالقين دوزل‌دئىي دانانى گۇتوروپ ياندىرىدى، توza دئىنە قدر آزى و سوپىون اوژونه سېئىب ائسرايىل اۋولادلارينا ائچتىرىدى.

^{۲۱} موسا هاروندان سوروشدو: «بو خالق سنه نە اتدى كى، اونلارى بله بئیوک گوناها باتىرىدىن؟» ^{۲۲} هارون جاواب وردى: «قوى آغام قىسىلنىمەسەن. سەن بو خالقى تانى يېرسان. اونون نىتىتى پېسەتىر. ^{۲۳} اونلار منه دەئلر: «بىزئم اوچجون آلالاھلار دوزلەت كى، قاباغىمىزدا كىسىئر. چونكى بىزى مئشىر تورپاغىيندان چىخارداران آدامىن-بو موسانىن باشىنا نە ايش گلدەتىنى بىلمەشكى!» ^{۲۴} من دە اونلارا ددئم: «كىمەد قىزىل وار، اونو چىخارتىسىن». خالق دا قىزىلى منه وردى. من اونو اودا آتىم و بو دانا آليندى».

^{۲۵} موسا گۈرددو كى، خالق نظارتىن چىخىب. هارون او قدر نظارتى ضعفلىتمەشىدى كى، دوشىنلار اونلارى لاغا قويوردولار. ^{۲۶} موسا دوشىرگەنئىن گىرئىشىدە دوروب چاگىرىدى: «ربئن طرفىنەد كەم وار منه يانىما گلىشىن!» بوتون لاوي اۋولادلارى اونون يانىنا بىغىلدىلار.

^{۲۷} موسا اونلارا ددی: «ائسرايىل تارىسى رب بلە دېشىر: «قوى هەر بىرئىز قىلىنجىنى بىلەنە قورشاسىن. هەر كىس دوشىرگەدە قاپى-قاپى گىرەرك اۆز قارداشىنى، دوستونو و قوشوشونو اۋلۇرسون». ^{۲۸} لاۋئلى لر دە موسانىن اونلارا امر اتىيى كىمى عمل اتدىل، او گون اوج منه ياخىن آدام هلاك اولىدو. ^{۲۹} موسا لاۋئلى لرە ددی: «بو گون سئرئىن هەر بىرئىز اوغلۇنون و قارداشىنین جانى باهاسىنا وظىفە يە تعىن اولۇنوب، الە كى، اوژونه بركت قازانسىن». ^{۳۰} صاباحىسى گون موسا خالقا ددی: «سئز بئیوک گوناها باتىدىينىز. آما من ائندى ربئىن

موسانین حوضور چادیری

۷ موسا چادیری گؤتوروپ اوونو دوشرگەدن کناردا اوزاقدا قوارادى. موسا اوونو حوضور چادیرى چاغىردى. رېلە مصلحتله شەن ھر کس دوشرگەدن کنارداكى حوضور چاديرينا گىدردى. ۸ موسا چاديرما طرف چىخىدىغى واخت بوتون خالق آياغا قالخىب دوارادى. هر کس چاديرينىن گىرئىشىنده گۈزىلەيسى، موسا چاديرما گىرنەن قدر دالىنجا باخاردى. ۹ موسا چاديرما گىرنەن بولود دئەرىمى دوشوب چاديرينىن گىرئىشىنده دوراردى؛ و رب موسا ائله دانىشاردارى. ۱۰ بوتون خالق حوضور چاديرينىن گىرئىشىنده دوران بولود دئەرىنى گۈزىنە، ھامى قالخىب اۋز چاديرينىن گىرئىشىنده سجىدە اىردى. ۱۱ رب موسا ائله اوزاۋىزه دانىشاردارى، نىجه كى، بىر نفر دوستو ائله دانىشير. سونرا موسا دوشرگە يە قايىداردى. لاکىن اوونون جاوان كۈمكچىسى نون اوغلو يوشۇچ چاديرى ترک اتمىدى.

تە داش لۇووحەلى

۳۲ رب موسا يادى: «أولكىلەر

بىنzerه ئىكى داش لۇووحە يون؛ سىينىدىرىدىغىن ئۆلكى لۇووحەلرde يازىيان سۈزلىرى، بو لۇووحەلرئىن اوستوندە يازاجاڭام. ۲ سحرە حاضىر اول و سحر سىنا داغىينا چىخ. اورادا داغىين باشىندا مىش حوضورومدا دور. ۳ قوى ھەچ كىس سىننەلە چىخماسىن و داغىين ھەچ يېئىنە ھەچ بىر آدام گۈرۈنەمىسىن. او داغىين آتىيەنە نە قويون-كچى او تلاسىن نە دە مال-حىوان.

۴ رب اونا بويوردوغو كىمى، موسا أولكىلەر بىنzerه ئىكى داش لۇووحە يوندۇ و سحر اركن قالخىدى و الشىدە ئىكى داش لۇووحەنى گۈتۈرۈپ سىننا داغىينا چىخادى. ۵ رب بولوددا ئىتىب، اورادا موسا ائلە دوردو و رب اولان اۋز آدىنى اعلان اتدى. ۶ سونرا موسانىن

تە داش لۇووحەلى

۱۲ موسا رىبە ددى: «باخ، سىن دېئرسىن: «بو خالقى چىخارت؟»؛ مىئىمە بىرلىككە كىمى گۈندەرە جىئىنى منه بىتلەئەمەرسىن. حالبۇكى سىن دەئىن: «سنى آدینلا تانى يېيرام و گۈزۈنە لوطىف تاپىسىان.» ۱۳ اگر من سىن گۈزۈنە لوطىف تاپىمىشام، يالوارىرام، اۋز يولۇنۇ منه بىتلەئەر كى، سنى تانى يېيم و گۈزۈنە لوطىف تاپىم. باخ، بى مئىلەت سىننە خالقىنەر.» ۱۴ رب جاواب وردى: «منىم حوضوروم سىننەلە گىدەجك. اۋزوم سىنە راحاتلىق ورەجىم.» ۱۵ موسا رىبە جاواب وردى: «اگر سىننە حوضورون بىزئىمەلە گىتەمىسە، بىزى بورادان گۈندەرمە. ۱۶ نە ائلە بىتلەك كى، من و سىن خالقىن، سىن گۈزۈنە لوطىف تاپىمىشىق؟ مىگر سىننە بىزئىمەلە گىتەمىيەنەن دېئىل؟ من و

سیزئن اوغوللارینیزی دا او آلالهalar را زئنا اتمیه چکمەستنلار.^{۱۷} اوزونوز اوچون تۆکمە آلالهalar دوزلتمەیش.

^{۱۸} مایاسیز چۈرك بايرامىنى توتون من سیزئن امر اتىئىش كىمى، آبىش آيىندا تعیین اولۇنماش وانخدا يىدی گون مایاسیز چۈرك يىش، چونكى آبىش آيىندا مئصىردىن چىخدىنیز.^{۱۹} بوتون اىللىك دوغولان اوغلاقلار و بوتون حيوانلارینیزین، ائستر مال-حیوانلینىزین، ائستر قويون-كچىنیزین اىللىك دوغولان اىركى بالالارى مىتمىدئ.^{۲۰} اىللىك دوغولان ايشىك بالاسى عوضىتىنې بىر قزو ورئن. اگر عوضىتىنې ورمە يەسئنئر، بوينونو سىنديرىن. آرانيزدا هر آدامىن اىللىك اوغلۇنون عوضىتىنې ورئن. هچ كىس حوضورومدا آلى بوش گۈزۈنمه سئن.^{۲۱} آلتى گون ائشلەتىرى گۈزۈن، آما يەتتىجى گون ائشتراحت ادئن. شوخوم و بىچىن و اختالارى دا بله ائشتراحت ادئن.^{۲۲} بوغدا بىچىش نوبارى ائله هفتەلر بايرامىنى ساخالىيin. اىلشن آخىرينىدا دا بىيغىم بايرامىنى توتون.^{۲۳} اىلدە اوج دەفە سىزئن بوتون كىشىلەتىز، پروردەنگار رب، ائسرايىلنىن تارىسىنин حوضورونا گلىستنلار.^{۲۴} چونكى من سىزئن قاباگىنیزدان مئلتلىرى قوواجاغام و سرحدلەتىزى گىشىلەندىرەجىم و سىز اىلدە اوج دەفە اۋز تارىنیز رېئ حوضوروندا گۈزۈنمك اوچون گلنلە، هچ كىس سىزئن تورپاگىنiza طاماح سالمايا جاق.

²⁵ منه گىتىرئلن قوربانىن قانىنى مایالى چۈركلە تقدىم اتمەيىش. پاسخا بايرامىنىن قوربان آتى سحرە قدر قالماسىن.²⁶ تورپاگىنن نوبارىنىن اىللىك حئصە سىنى تارىنیز رېشنى معبدىتىنە گىتىرئىن. كچى بالاسىنى آناسىنىن سودوتىدە پېشىرەمە يىش.

²⁷ رب موساپا ددى: «بو سۈزلەر ياز، چونكى بو كىلمەلەرە موطابقى، سىن و بوتون ائسرايىل لە عهد باغلامىشام».²⁸ بله جە، موسا

قاپاگىنيدان كچەرك ددى: «رب من، رحملت و فيضلى رب تاري، حدسزىن سېتلى، محبتى و حققىلە دولو.⁷ مئلىر نىسلە قدر محبتى گۈرسەدەرم، تقصىرى، عوصىانى و گوناھى باغيشلايارام؛ لاكتىن خاطاكارى جزايسىز قويىمارام، آتالارىن جزايسىن اوج دۇردى نىسلە قدر اوغوللارينا و نوه-نتجهملەئەن گىتىرەم».

⁸ موسا فورزن يوره دۇشەنېت سجدە اتدى.

⁹ سونزا موسا ددى: «اي پىروردىڭار، اگر گۈزۈنده لوطف تاپمىشام، يالوارىرام، قوى رب يېزىن آرامىزدا اولسون. بو خالق دىكباش اولسا دا، تقصىرئىمزلە گوناھىمېزى باغيشلا و بئزە صاحب اول».

¹⁰ رب موساپا ددى: «باخ، من ائندىي عهد باغلاييرام. خالقىن هامىسىنин قاباگىندا الە مەؤجۇزەلر ادەجىم كى، بىلەسى دونيادا هچ بىر يerde هچ مئلىت آراسىندا يارانمايسىب. سىزئن اطرافىنیزداكى بوتون خالقالار رېتىن ايشىنى گۈزەجىكلەر. چونكى مەتىم سىتىن اوچۇن ادەجىم شى قورخولودور.¹¹ مەتىم سىزە بىر گون وردەتىم امرى رئاعتىت ادئن. باخ، من قاباگىنیزدان إمورلۇلارى، گىئانلىلارى، خىتەتلەلى لرى، پىرئىزلى لرى، خىشۇلى لرى و پىوسلولارى قوورام.¹² اوزونوزو گىرددىئىز تورپاگىن ساكتىلىرى ائله عهد باغلاماقدان گۈزەلەيىش كىنى، او سىزئن آرانيزدا بىر تله اولماسىن.¹³ اونلارىن قوربانگاھالارىنى سوئكۈن، موقدىس سوتۇنلارى سىنديرىن، آشىرە بولتىرىنى كىسىن.¹⁴ آىرى بىر آلالا سجدە اتمەيىش، چونكى رېشىن آدى قىرتىئ، او قىرتىلى تارىيدىر.¹⁵ مىادا او تورپاگىن ساكتىلىرى ائله عهد باغلاياسىنیز و اونلار اۋز آلالهalarى ائله زىشى ادئب اونلاردا قوريان گىسن واخت، سئرى دە دعوت ادەلر كى، اونلارىن قوربانلارىندا يېيە سىتىز ؟¹⁶ اونلارىن قىزىلارىنى اۋز اوغوللارىنیز آرواد آلمايىن كى، اونلار اۋز آلالهalarى ائله زىشى ادئب

ربئن مسکنى اوچون هدئىه لر

۴ موسا ائسراييل اوپلادارينين بوتون جاماعاتينا ددى: «ربئن امر اتىشى ايش بودور: ^۵ اوژ آرانيزدان ربئ بىر هدئىه يېغىن. قوى گۇپلىو اشتىپىن هر كىس ربئ بىلە هدئىه گىشىشىن: قىزىل، گوموش، بورونج، ^۶ لاجورد، ارغوانى و قىرمىزى پارچا، نازىك كاتان، كچى توکو، ^۷ قىرمىزى بوبانمىش قىچ دەرئلىرى، سو اشىي دەرئلىرى، آقاقىيا أغاجى، ^۸ چىراق اوچون ياغ، مسح ياغى و عطىرىلى بوخور اوچون ادوئىهلر، ^۹ إفودلا دەشلىوپون اوستونه تاخىلان دامارلى عقىقى و ساغنانق داشلارى.

۱۰ آرانيزداكى اوره يىي حئكمىتلە دولو هر آدام گلشب ربئن نە امر اتىشىنى دۈزلىشىشىن: ^{۱۱} خىمەنى، اوونون چادىرىينى، اۋرتويونو، گىرەلرئىنى، چىرچىئەلرئىنى، دئركىلرئىنى، سوتونلارىنى و آلتىقلارىنى؛ ^{۱۲} ساندىغى و اوونون دئركىلرئىنى؛ كفاره قاپايغىنى، آراكىسمە پىردهنى؛ ^{۱۳} مىزى، اوونون دئركىلرئىنى و بوتون لوازما تىنىي، تىقىلىشىنى ئاشىقى ياخىغىنى؛ ^{۱۴} اشىقى ورن چىراقانلىقانى، اوونون لوازما تىنىي، چىراقانلىقانى و اشىقى ياخىغىنى؛ ^{۱۵} بوخور قوربانگاهىنى و دئركىلرئىنى؛ مسح ياخىغىنى، عطىرىلى بوخورو؛ خىمەنىنىڭ گىرئىشى اوچون چۈركلەرنى؛ ^{۱۶} ياندیرىما قوربانلارى اوچون قورولان قوربانگاهى، اوونون اوچون بورونج تورو، دئركىلرئىنى و بوتون لوازما تىنىي؛ بئۈوك لىنى و اوونون آلتىليغىنى؛ ^{۱۷} حىطىن پىردهلرئىنى، سوتونلارىنى و آلتىقلارىنى؛ حىطىن دروازاسى اوچون آراكىسمەنى؛ ^{۱۸} خىمەنىنى مىخلارىنى؛ حىطىن مىخلارىنى؛ اوئنلارين ائپلەرنى؛ ^{۱۹} موقدىس يerde خەندىت اوچون توخونمۇش پاتالارلارى: كاھئن هارونون موقدىس پاتالارلارىنى و اوغۇللارىنىن كاھئنلىك اتمە پاتالارلارىنى». ^{۲۰} ائسرايىللە لرئن بوتون جاماعاتى موسانىين يانىتىدان چىخىدى. ^{۲۱} اوره يىشە قويولان و

ربىلە قىrix گون-قىرخ گجه قالدى. بو مودەت عرضىندە موسا ھېچ چۈرک يىمەدى، ھېچ سو دا ائچىمەدى. او، ئۇوحەلرئن اوستوندە عەھىن سۆزلىرئىنى، اوون فرمانى يازدى.

موسانىين اوزو نور ساچىر

۲۹ موسا اللننە اىكى شەhadت لۇوحەسىنى توتوب، سىئنا داغىنيدان اىننە بىلمىرىدى كى، ربىلە دانىشىدىيغىنە گۈزە، اوزو نور ساچىر. ^{۳۰} هارون و بوتون ائسراييل اوپلادارى موسانىين اوزونو نور ساچان گۇردولر و اوغا ياخىنلاشماقدان قورخاللolar. ^{۳۱} موسا اونلارى چاگىرىدى و هارونلا بوتون جاماعات باشچىلارى اوونون يانىتا قايتىدىلار و موسا اونلارلا صۈحبىت اتدى. ^{۳۲} سونرا بوتون ائسراييل اوپلادارى اوغا ياخىنلاشدىلار. موسا اونلارا امر اتىدى كى، ربئن سىئنا داغىندا اوغا دانىشىدىيغىنا عمل اتسىنلر. ^{۳۳} موسا صۈحبىتىنى اونلارلا قورتاراندا اوزونە بىر نىقاب چىكدى. ^{۳۴} موسا ربئن حوضۇرۇنا اوونونلا دانىشماق اوچون گىلندە، نىقابى چىخاردىبىن، قايداناجاق نىقابىسىز اولاردى. چىخاندا اوغا نە امر اولوندوغۇنۇ، ائسراييل اوپلادارينا نقل اهدىرى. ^{۳۵} ائسراييل اوپلادارى دا موسانىين اوزونون نور ساچىدىيغىنى گۈزەرئىلر. سونرا موسا ائچەرى گىرئىب ربىلە دانىشانا قدر نىقاپى اوزونە چىڭىدى.

سېت گونو اوچون قانون

۳۵ موسا ائسراييل اوپلادارينىن بوتون جاماعاتىنى يېغىب اونلارا ددى: «رب سىزە امر اتىدى كى، بو شىلەرە عمل ادەستىنر. ^۱ آلتى گون اىش گۈرۈلسۈن، آما يەئىنجى گون سىئىن رې اوچون موقدىس سېتىنىز، ائستىراتحت گونۇنۇزدور. او گون اىش گۈزەن هر كىس اۇلدۇرولسىن. ^۲ سېت گونو ياشادىيغىنىز ھېچ بىر يerde اود ياندیرىمايىن».

داش-قاش یونسون، آغاج اویسون، هر جور مهارتله باجاريق گۇرۇدە بىتلەشىن. ۳۴ رب اونون و دان قېيىلەسەندىن آخىساماك اوغلۇ اوھولىتىبىن اوزكىلىرىنى بىجاچارىغى قويوب كى، باشقالارينى دا اوپىرىتىنلر. ۳۵ اوزكىلىرىنى حىكىمته دولدوروب كى، اويمىچىلىق، ناخىشچىلىق، لاجورد، ارغوانى و قىرمىزى پارچادا و نازىك كىتاندا ناخىش تىكىمەسى، توخوجولوق، و هر جور سەت باجارا بىتلەشىنلر.

۳۶ بىصەللىل، اوھولىتىباب و هر باجاريقلى كى، رب موقدس يرئىن بىشا ائشىنى اتمك اوچون اونلارا بىشا باجاريماق اوچون حىكىمت و فراست و رئب، گىرك رېبىن بىتون اونلارا امر اتىدىي كىمى ائشلەسەنلر.

۲ موسا بىصەللىلى، اوھولىتىبابى و بىتون اوھولىرى حىكىمته دولو آداملارى چاڭىرىدى؛ يعنى رېشىن اونلارىن اوزكىلىرىنى حىكىمت قويىدۇغۇ آداملارى، اوھىكىن بىشا گۈرمك ائشىتەينلەن ئامىسىنى. ۳ اونلار بىتون اوھىتىھىلىرى كى، ائسرايىل اۋۇلدادرارى اونلارى موقدس يرئىن بىشا ائشىنى گۈرمك اوچون گىتىمىشىدئىر، موسانىن يانىندا ئەتكۈرۈلەر. ائسرايىل اۋۇلدادرارى هر سحر اۋز گۈپىلە ئەلە تقدىملەر گىتىمىھ داوا و رەزىدەلر. ۴ او خات موقدس يرئىن بىنناسى ئەلە مشغۇل اولان بىتون حىكىمتلىي صەتكارلار هر ائشىندىن آل چىكىب، ۵ موسانىن يانىنا گىلدەلر و اونا دەئلر: «خالق رېشىن امر اتىدىي بىشا ائشى اوچون لازىم اولاندان داها چوخ شى گىتىرىب.»^۶ موسا امر وردى و دوسرگەدە اعلان اتىدىي كى، نە كىشى، نە دە آرداد موقدس ير اوچون داها هىتىئە گىتىرمەسىن. بىلەجە خالقىن چوخ هىتىئە گىتىرمەسىن، مانع اولدو. ۷ چونكى بىتون ائشى گۈرمك اوچون لازىم اولان مەتقىداردان داها دا آرتىق وار اتىدى.

گۈپىلو ائستەين هر آدام گلېب حوضۇر چادىرىنداكى اىش اوچون، اونون بىتون خىتەمەتى و موقدس پالتارلاار اوچون رېبە هىتىئە گىتىرىدى. ۲۲ كىشىلەر و آرودالار، گۈپىلو ائستەينلەن ئامىسى بىزكىلى سانجاقلار، گوشوارالار، اوزكىلىر، گردنىنلەر كىمى بىتون قىزىل اشىلارىنى، رېبە تقدىم كىمى گىشىدەلر. رېبە هىتىئە قىزىل تقدىم ادن هر كىس ۲۳ كىمەدە لاجورد، ارغوانى و قىرمىزى پارچا، نازىك كىتان، كچى توکو، قىرمىزى بويانمىش قوج دەرئلىرى و سوا ئاتى دەرئلىرى وار ائدى، بونلارى تقدىم اتىدى. ۲۴ رېبە هىتىئە اولاقاچى گوموش و بورونجى گىتىرن هر كىس دە اونو تقدىم اتىدى؛ كىمەدە آقاڭىيا آغاچى وار ائدى، اونو خىتمەت ائشى اوچون تقدىم اتىدى. ۲۵ اورەبى حىكىمته دولو بىتون آرودالار اۋز اللرى ئەلە آيىردىئى لاجورد، ارغوانى و قىرمىزى اپلىنك و نازىك كىتان اپلىنى تقدىم اتىدىلر. ۲۶ اوزكىلىرىن بىاشى گۈرمك ائستەين باجاريقلى آرودالار كچى توکو آيىردىلر. ۲۷ خالقىن باشقىچىلار بونلارى تقدىم اتىدىلر: افۇدلا دۇشلىپۇن اوسوتونە تاخىللان دامارلى عقىق و ساغاناق داشلارىنى،^۸ چىراق، مىسح ياغى و عطىرىلى بۇخور اوچون ادۇئىھەلر و ياغى. ۲۹ ائسرايىل اۋۇلدادرارىندا ئەتكىشى و آرداد كى، رېشى موسا واسىطەسى ئەلە امر اتىدىي نە ائش اوچون تقدىم اتمك ائستەينىرىدى، رېبە اۋز گۈپىلو ئەلە تقدىم گىتىرىدى.

خىمە اوچون اوستالار

۳۰ موسا ائسرايىل اۋۇلدادرارىندا دىدى: «باخىن، رب يەھودا قېيىلەسەندىن خور اوغلۇ اورى اوغلۇ بىصەللىلى آدى ئەلە چاڭىرىب ۳۱ و اونو تارىينىن روحو ائلە، باجاريق، فراست، بىڭىشكەن، و هر جور مهارتله دولدوروب كى، ۳۲ او، قىزىللا، گوموشلە، بورونجىلە باجاريقلا ائشلەشىن،^{۳۳} سىيغىنالار اوچون

اتمک اوچون بورونجىدىن آلى گىرە دوزلتدى.

۱۹ چادير اوچون قىرمىزى بويانمىش قوچ دىئرلەندىن بىر اۇرتۇك و اوئون اوستۇنده سو ائتى دىئرلەندىن آىرى بىر اۇرتۇك دوزلتدى.

۲۰ خيمە اوچون آقاقيا آغاچىنidan دىك دوران چىرچنولەر دوزلتدى.

۲۱ هر چىرچنۇھەن ئوزونلۇغو اون قول آچ^{*}، انى ده قول آچ يارىم^{*} ائدى.

۲۲ هر چىرچنۇھەن ئوزونلۇغۇ دوزلتدى.

۲۳ خيمە بىرېشىنے باغلاتان گىرە وار ائدى؛ خيمەنىن بوتون چىرچنۇھەرنى بله دوزلتدى.

۲۴ خيمە اوچون چىرچنولەر دوزلتدى؛ جنوب طرفى اوچون ائىشىمى چىرچنۇھەن^{**} و اونلارين آلتىندا قويولا جاق قىرخ گوموش آلتىق دوزلتدى؛ هر چىرچنۇھەن ئۆتىندا ائكى گىرەسى اوچون ائكى آلتىق دوزلدى.

۲۵ خيمەنىن ائكىنجى طرفى اوچون، شىمال سەمتىنده ائىشىمى چىرچنۇھەن^{**} و قىرخ گوموش آلتىق، هر چىرچنۇھەن ئۆتىندا ائكى آلتىق، او بىرئىشىن ئۆتىندا دا ائكى آلتىق دوزلدى.

۲۶ خيمەنىن قربە طرف اولان آرخاسى اوچون آلتى چىرچنۇھە دوزلدى.

۲۷ آما خيمەنىن آرخا كونجلرى اوچون ائكى چىرچنۇھە دوزلدى؛

۲۸ بونلار آشاغىدا ائكى قات او لوب يوخارىدا بىرئىنجى حالقايا تاخىلىدilar؛ هر ائكى كونج اوچون الە ائكى چىرچنۇھە دوزلدى.

۲۹ بىش پىرىزلىك دوزلدى.

۳۰ آقاقيا آغاچىنidan دئركلر دوزلتدى؛ بش دئرك خيمەنىن بىر طرفىنده كى چىرچنولەر اوچون،

۳۱ آقاقيا آغاچىنidan دئركلر دوزلتدى؛ بش دئرك خيمەنىن بىر طرفىنده كى چىرچنولەر اوچون،

رېشى خيمەنىن دوزلدىلەسى

۱۸ ئاشى گۈرمىك اوچون اورىكلرى حىكىمته دولو بوتون آداملار، خيمەنى اون پىردىن دوزلدىلەر. پىردىلەر ئىقىسى توخۇنۇمۇش نازىك كىناندان، لاجورد، ارغوانى و قىرمىزى پارچادان دوزلدىلەر، اوستۇنۇ دە گۈرپىلار شىكلىنى داخىشلا دوزلدىلەر.^۹ هر پىردىن ئوزونلۇغۇ ئايىشىمى سكىز قول آچ^{*}، انى ده دۈرد قول آچ^{*} ائدى. بوتون پىردىلەر همن اولچوودە ئىدى.

۱۹ بىصەللىپ پىردىلەر ئىشىنى بىرېشىنە بىرلەشىدەردى. او بىرىي بىشىنى دە بىرېشىنە بىرلەشىدەردى.

۲۰ بىش بىرلەشمەنىن اوجوندا اولان پىردىن قىراغىندا لا جورد ائلمەلر دوزلتدى؛ او بىرىي بىرلەشمەنىن اوج پىردى سەنتىن قىراغىندا دا بىرېشىنەن موقابىلىنى دە ئىلەر دوزلدى.

۲۱ بىش بىرەدەيە آلى ئىلەمە، او بىرىي بىرلەشمەدە كى پىردىن قىراغىندا دا، آلى ئىلەمە بىرېشىنەن موقابىلىنى دوزلدى.

۲۲ قىزىلداش آلى گىرە دوزلتدى، گۈرەلە پىردىلەر بىركىتدى و چادىرى بىرلەشىدەردى. بله جە، خيمە بوتۇۋا اولدو.

۲۳ خيمەنى اۇرئىن چادىر اوچون كچى توكوندىن اون بىش پىرە دوزلدى.

۲۴ هر پىردىن ئوزونلۇغۇ اوتوز قول آچ^{*}، انى ده دۈرد قول آچ ائدى. اون بىش پىرە بىش اولچوودە ئىدى.

۲۵ بىش پىرەنى آيرىيغا، آلتى پىرەنى دە آيرىيغا بىتىشىدەردى.

۲۶ بىش بىرلەشمەنىن قىراغىندا آلى ئىلەمە، او بىرىي بىرلەشمەنىن قىراغىندا سەنتىن قىراغىندا دا آلى ئىلەمە دوزلتدى.

۲۷ چادىرى بىرلەشىدەر ئىش بوتۇۋا

۹:۳۶ تقرىئىن ۱۲/۶ متر

۹:۳۶ تقرىئىن ۱/۸ متر

۱۵:۳۶ تقرىئىن ۱۳/۵ متر

۲۱:۳۶ تقرىئىن ۴/۵ متر

۲۱:۳۶ تقرىئىن ۷۰ سانتىمتر

اگاجىنidan دئركلر دوزلەتىپ اوستونو قىزىللا دوزلەتىلىدى. ^٥ ساندىغى داشيماق اوچون دئركلرى ساندىغىن يانلارىنىداكى حالقالارا كېچىرتىدى. ^٦ خالىص قىزىلidan كفارة قاپاگىنى دوزلەتىدى؛ اوچونلugu ائكى قول آچ يارىم، ئىنى ده قول آچ يارىم ائدى. ^٧ كفارة قاپاگىنىن هر ائكى اوچون اوچون ياستىلانىمىش قىزىلidan ائكى گرۇب دوزلەتىدى. ^٨ بىر گرۇببو قاپاگىنى بىر اوچوندا، او بىرىشىنى ده او بىرى اوچوندا دوزلەتىدى؛ قاپاگىنى ائكى اوچوندا اولان گرۇبلار اوچونلا بىر حىصەدەن ائدى. ^٩ گرۇبلار يوخارى طرف آچىلىميش قانادلارى ائلە كفارة قاپاگىنى اوچىتىلەر. گرۇبلارين اوچوندا بىرىشىنىن موپايىشىندا قاپاغا طرف ائدى.

تەقدس چۈركلرى اوچون

مئزئىن دوزلەتىلمەسى

١٠ آقاقىيا آگاجىنidan بىر مئز دوزلەتىدى؛ اوچونلugu ائكى قول آچ ^{*}، ئىنى بىر قول آچ ^{*}، بويو دا قول آچ يارىم ^{*} ائدى. ^{١١} اونو خالىص قىزىللا اوچىتىدۇ، اطرافينا قىزىل قالىب دوزلەتىدى. ^{١٢} اطرافينا بىر اوچون ائشىنده يان لۇوھەلرى دوزلەتىدى؛ اونلارىن اطرافينا دا قىزىل قالىب دوزلەتىدى. ^{١٣} مئز اوچون دۇرد قىزىل حالقا تۆكىدۇ، حالقالارى اونون دۇرد آياغىنداكى دۇرد كونجە بىرکەتىدى. ^{١٤} حالقالار يان لۇوھەلره ياخىن اولاراق مئزى آپاران دئركلرئن كچىتىي يىرلى ائدى. ^{١٥} مئزى آپارماق اوچون دئركلرى آقاقىيا آگاجىنidan دوزلەتىدى و اونلارى قىزىللا اوچىتىدۇ. ^{١٦} مئزئى اوستوندە اولان لوازئماتى، نىمچەلرى و قابلارى، مايع

اولان آرخا طرفىندەكى چىرچۇولەر اوچون دوزلەتىلىدى. ^{٣٣} چىرچۇولەرئن اورتاسىنidan بىر اوچدان او بىئى اوچا قادر اوزانان اورتا دىرك دوزلەتىدى. ^{٣٤} چىرچۇولەرى قىزىللا اوچىتىدۇ؛ دئركلرئن كچىتىي حالقالارىنى قىزىلidan دوزلەتىدى؛ دئركلرى ده قىزىللا اوچىتىدۇ.

^{٣٥} پىردهنى لاجورد، ارغوانى و قىرمىزى پارچا و نەقش توخونلۇمۇش نازىك كىناندان، اوستونو ده گرۇبلار شىككىندە ناخىشىلا دوزلەتىدى. ^{٣٦} اونون اوچون آقاقىيا آگاجىنidan دۇرد سوتون دوزلەتىدى و اونلارى قىزىللا اوچىتىدۇ، اوستوندە قىزىل قولابلارى قويدۇ؛ اونلار اوچون دۇرد گوموش آتلىقى تۆكىدۇ. ^{٣٧} چادىرىن گىڭىرىشى اوچون آراكىسمەنى لاجورد، ارغوانى و قىرمىزى پارچا و نەقش توخونلۇمۇش نازىك كىناندان ناخىش تېكىمەسى ائلە دوزلەتىدى. ^{٣٨} اونون بش سوتون و قولابلارىنى دا دوزلەتىدى؛ يوخارىبالارىنى و گىڭىرلەرنى قىزىللا اوچىتىدۇ؛ آما اونلارىن بش آلتىقى بورونجىدن ائدى.

عهد ساندىغىنин دوزلەتىلمەسى

٣٧ بىصەلل آقاقىيا آگاجىنidan ساندىق دوزلەتىدى. ساندىغىن اوچونلugu ائكى قول آچ يارىم ^{*}، ئىنى قول آچ يارىم ^{*} و بويو قول آچ يارىم ائدى. ^٢ اونو ائچەرئىن و چۈلەن خالىص قىزىللا اوچىتىدۇ، اطرافينا دا قىزىل قالىب دوزلەتىدى. ^٣ اونون دۇرد آياغى اوچون دۇرد تۆكمە قىزىل حالقا، ائكى حالقانى بىر يانى اوچون، قالان ائكى حالقانى دا او بىرى يانى اوچون دوزلەتىدى. ^٤ آقاقىيا

تقدیم‌لرئین تؤکولمه‌سی اوچون سَهْنگلری، و
کاسالاری خالنص قیزیلدان دوزلتدى.

بوخور ياندیرماق اوچون قوربانگاهین دوزلدىلمه‌سی

۲۵ آقاقيا آغاچىدان بوخور اوچون
قوربانگاه دوزلتدى؛ موربَع شَكْلَشِنَدَه ائىدى؛
اوزونلوغو بىر قول آچ^{*}، إنى بىر قول آچ، بويو
دا ائىكى قول آچ^{*} ائىدى. بويونزلارى اونونلا بىر
حىصىدەن ائىدى. ۲۶ اونون اوستونو، هر يانينى و
بويونزلارىنى خالنص قىزىلا اۇرتىدو، اطرافينا
قىزىل زولاق قويido. ۲۷ بىرئىشىن موقابىلەندە
اولان ائىكى يانلاردا، قالبىشىن آلتىندا ائىكى
قىزىل حالقا دوزلتدى كى، اونو آپاران دئركلر،
اونلارىن ائچئنه كچىئىلر. ۲۸ دئركلرى آقاقيا
آغاچىدان دوزلدىب اونلارى قىزىلا اۇرتىدو.
۲۹ عطرئىاتچىين ائشى اولان موقدس مسح
ياغىنى و عطىرىلى بوخورو دا حاضيرلادى.

ياندیرما قوربانى اوچون قوربانگاهين قورولماسى

۳۸ ياندیرما قوربانى اوچون، قوروغان
قوربانگاهى آقاقيا آغاچىدان دوزلتدى؛ اوزونلوغو بىش قول آچ^{*}، إنى
ده بىش قول آچ، موربَع شَكْلَشِنَدَه، بويو دا
اوج قول آچ^{*} ائىدى. ۲۰ قوربانگاهين دۈرد
كونجوندە اونونلا بىر حىصىدەن اولان دۈرد
بويونز دوزلتدى، اوستونو بورونجلە اۇرتىدو.
۲۱ قوربانگاهين لوازئماتىنى، ياغ و كول
قابلارىنى، كوزكلرى، لېنچەلرى، چىنگللىرى و
خىڭناتازلارى، هر شىي بورونجىن دوزلتدى.
۲۲ قوربانگاه اوچون بورونجىن تور شبکە
دوزلتدى كى، كىارىنidan آشاغى ييا، اونون

قىزىل چىراغدانىن دوزلدىلمه‌سى

۱۷ چىراقدانى خالنص قىزىلدان دوزلتدى.
بو چىراقدان ياستىلامىش قىزىلدان ائىدى؛
پاياسى، مئلهلىرى، پىشالالارى، قۇنچەلرى
و گوللرى اونونلا بىر حىصىدەن ائىدى.
۱۸ چىراقدانىن يانلارىدان آلتى شاخە يعنى
اونون بىر يانىنidan اوج شاخە، او بىرى يانىنidan
دا اوج شاخە چىخدى. ۱۹ بىر شاخەدە بادام
چىنچە يىنە بىزەر اوج پىشىلا، بىر قۇنچە و بىر
گول، او بىرى شاخە دە بادام چىنچە يىنە بىزەر
اوج پىشىلا، بىر قۇنچە، و بىر گول دوزلتدى؛
چىراغدانىن بوتقۇن آلتى شاخەلرى دە
ائىدى. ۲۰ چىراقداندا بادام چىنچە يىنە بىزەر
دۈرد پىشىلا، قۇنچەلر و گوللار وار ائىدى.
۲۱ چىراقداندان چىخان شاخەلرئىن بىرئىتىجى
جوتونون آلتىندا بىر قۇنچە وار ائىدى.
چىراقداندان چىخان شاخەلرئىن ائىكتىجى
جوتونون آلتىندا بىر قۇنچە، و چىراقداندان
چىخان شاخەلرئىن اوجچونجو جوتون آلتىندا بىر
قۇنچە وار ائىدى. چىراقداندان چىخان بوتون
آلتى شاخەدە بىلە وار ائىدى. ۲۲ قۇنچەلرى و
شاخەلرى اونونلا بىر حىصىدەن ائىدى، يعنى
هامىسى ياستىلامىش خالنص قىزىلدان
ائىدى. ۲۳ اونون اوچون يىدى چىراق دوزلتدى.
پىئلتە ماشالارى و سېنىلىرى دە خالنص
قىزىلدان ائىدى. ۲۴ چىراقدانى و اونون بوتون
لوازئماتىنى بىر تالانت^{*} خالنص قىزىلدان
دوزلتدى.

۲۴:۳۷ تىرىن ۳۴/۵ كىلو
۲۵:۳۷ تىرىن ۴۵ سانتىمتر
۲۵:۳۷ تىرىن ۹۰ سانتىمتر
۱:۳۸ تىرىن ۲/۳ متر
۱:۳۸ تىرىن ۱/۴ متر

ائدی. حیطئن دروازاسینین هر ائکی طرفی اوچون اوزونلوغو اون بش قول آچ پردهلر وار ائدی کی، اونلارین اوج دئره‌بی و اوج آلتليغى وار ائدی.^{۱۶} حیطئن بوتون اطراف پردهلري نفئس توخونموش نازئك كتاندان،^{۱۷} دئركلرئن آلتليقلارى بورونجدن، دئركلرئن قولابلارى و بندلرى گوموشدن، باشليقلارين اورتوبو ده گوموشدن ائدی؛ حيظئن بوتون دئركلرى گوموشله بندلەتلەر.^{۱۸} حيظئن دروازاسينين ناخيش تئكمەلى آراگىسمەسى لاجورد، ارغوانى و قيرمизى پارچادان و نفess توخونموش نازئك كتاندان ائدی؛ اوزونلوغو ائىشىمى قول آچ^{*}، بويو دا حيظئن پردهلرى كئىمئى بش قول آچ^{*} ائدی.^{۱۹} اونون دۈرد دئره‌بى و دۈرد آلتليغى بورونجدن، قولابلارى گوموشدن، باشليقلارينين اورتوبو و بندلرى ده گوموشدن ائدی.^{۲۰} خيمەنن و حيظئن بوتون اطراف مېخالارى بورونجden ائدی.

حضور چادىرى اوچون ائشلەنن شىلر

۲۱ بودور شهادت خيمەستئن لوازئماينىن حسابى كى، لاۋىللى لىر موسانىن امرى ائلە كاھشن هارونون اوغلو اشتامارين باشچىلىقى آلتىندا خەندىتتى اوچون اونلارا مشغۇل ائدەلر. ۲۲ يەھودا قېبلەستىندن خور اوغلو اورى اوغلو يەھىللى رېئن موسايانا نە امر اتدىئىنى دوزلەتىدى. ۲۳ اونونلا چالىشان آخنساماك اوغلو اوھولىتىاب كى، دان قېبلەستىندن ائدی، اويمچىلىق و ناخيشچىلىق ائشىنى باجارىردى؛ هم ده لاجورد، ارغوانى و قيرمizى پارچادا و نازئك كتاندا ناخيش تئكمەسى ائشىنى.

ياريسينا قدر يەئىشىرىدى.^{۲۴} بورونج تورون دۇرد بوجاغىندا دئركلرئن كچدىئى دۇرد حالقانى تۆككىدۇ.^{۲۵} آقاقيانى آغاچىندا دئركل دوزلەتىپ، اوستونو بورونجىله اۋرتىدۇ.^{۲۶} قوربانگاهى آپارماق اوچون دئركلرى اونون هر ائكى يانىنداكى حالقانلارا تاخىدى. قوربانگاهىن ائچى بوش ائدی و اونو تاختادان دوزلەتىدى.^{۲۷} بئۈيۈك لېئىنى و اونون بورونج آلتليغىنى حوضور چادىرىنин گىرئىشىندە خەندىتتى دەن آروادلارين گوزگولرئىندە دوزلەتىدى.

ربئن خيمەستئن حيظئن دوزلەتمەسى

۹ ربئن خيمەستئن حيظئن دوزلەتىدى. حيظئن جنوب طرفىندا، بىر طرف اوچون، اوزونلوغو يوز قول آچ^{*} اولان پردهلر وار ائدی كى، نازئك كتاندان نفئس توخونموشدو.^{۱۰} اونلارين ائىشىمى دئركلرى و ائىشىمى آلتليغى بورونجden ائدی، دئركلرئن قولابلارى و بندلرى ده گوموشدن ائدی.^{۱۱} شىمال طرفى اوچون، اوزونلوغو يوز قول آچ اولان پردهلر وار ائدی، پردهلرئن ائىشىمى دئركلرى و ائىشىمى آلتليغى بورونجden ائدی، دئركلرئن قولابلارى و بندلرى ده گوموشدن ائدی.^{۱۲} قرب طرفىندا آلى قول آچ^{*} پرده وار ائدی؛ اونون اون دئره‌بى و اون آلتليغى وار ائدی. دئركلرئن قولابلارى و بندلرى ده گوموشدن ائدى.^{۱۳} شرق طرفىندا ده حيظئن إنى آلى قول آچ ائدی.^{۱۴} دروازانىن بىر طرفى اوچون اوزونلوغو اون بش قول آچ^{*} پردهلر وار ائدی؛ و اونلارين اوج دئره‌بى و اوج آلتليغى وار ائدى؛^{۱۵} دروازانىن او بىرى طرفى ده بلە

تۇخۇنۇمۇش پالتارلارى لاجورد، ارغوانى، و قىرمىزى پارچادان حاضىرلا迪لار، نجه كى، رب موسايى امر اتىئىشدى.

إفودون دورلەئىلمىسى

۲ افودو قىزىلدان، لاجورد، ارغوانى و قىرمىزى پارچا و نىڭش تۇخۇنۇمۇش نازىك كىتاندان دوزلىتىدى. ۳ قىزىل لۇوحەلەرى دۇيدولو و او، اونلاردان ساپلار گىسى و اونلارلا لاجورد، ارغوانى و قىرمىزى پارچا و نازىك كىتانىن آراسىنىڭ نىڭش تۇخۇنۇمۇش ناخىشلار تىشكىدىلەر. ۴ ئىكى چىئىنلەك دوزلىتىلەر كى، إفودون هر ئىكى اوچونو بېرىئەنە باغانلىيرىدى. ۵ اونو اوستۇندن باغانلىيان ناخىشلى كىم، ھەمن خىصەدن يعنى او دا قىزىلدان، لاجورد، ارغوانى و قىرمىزى پارچا و نىڭش تۇخۇنۇمۇش نازىك كىتاندان ائىدى. نجه كى، رب موسايى امر اتىئىشدى.

۶ دامارلى عقىق داشلارى كى، اونلارين اوستۇنده ائسرايىتلەن اوغوللارينىن آدلارى مۇھور اويماسى كىمى حىكى اولۇنۇمۇشدا و حۇرمە قىزىل ساغاناقلارا سالىنەمىشىدى، ۷ إفودون چىئىنلەكلىئەن تاخىدىلار. بونلار ائسرايىتلەن اوغوللارينىن خاطەرە داشلارى دىرى. نجه كى، رب موسايى امر اتىئىشدى.

دؤشلوپۇن دورلەئىلمىسى

۸ دؤشلوپۇ دە إفود كىمى ناخىشلى قىزىلدان، لاجورد، ارغوانى و قىرمىزى پارچا و نىڭش تۇخۇنۇمۇش نازىك كىتاندان دوزلىتىدى. ۹ دؤشلوک موربۇ شەكىشىنە ئىكى

۲۴ موقۇس پېرىن بوتون بىنناسى اوچون انشەن قىزىللىين، يعنى پىللەتمە تقدىمى اوЛАراق هەدىيە ورئىلن قىزىللىين چىكىسى موقۇس مکانىن شىكىلەنە گۈرە ئىشىرىمى دوقۇز تالانت يىدى يوز اوتوز شىكىل^{*} ائىدى. ۲۵ او گوموشون چىكىسى كى، جاماعات سىيابىي با آليان زامان وردىنلەر، موقۇس مکانىن شىكىلەنە گۈرە يوز تالانت و مئن يىدى يوز يىتمىش بش شىكىل^{*} ائىدى. ۲۶ يعنى آدامايشى بېرىكا كى، موقۇس مکانىن شىكىلى ئۆلچۈسونە گۈرە يارىم شىكىل^{*} ائىدى. سايىلەمىش آدامالارين سابى كى، ئىشىرىمى ياشىندا و اوندان يوخارى، اولان آدامالار اندىل، جىمى ۶۰۳۵۵۰ كىشى ائىدى. ۲۷ موقۇس پېرىن آتلىقلارىنى و پەرەنەن آتلىقلارىنى تۆكمك اشىشە يوز تالانت^{*} گوموش: يوز آتلىق اوچون يوز تالانت، يعنى هر آتلىق اوچون بىر تالانت گوموش اشىلەنди. ۲۸ مئن يىدى يوز يىتمىش بش شىكىل^{*} گوموش دە سوتوپلار اوچون قارماقلار دوزلىتمك، باشلىقلارىنى ئۈرەتمك و اونلارى بىنلىمك اوچون اشىلەنди. ۲۹ پىللەتمە تقدىمى اوЛАراق هەدىيە ورئىلن بورونجۇن چىكىسى يىتمىش تالانت و ئىكى مئن دۆرد يوز شىكىل^{*} ائىدى. ۳۰ اوندان حوضۇر چادىرىي گەرئىشىشىن آتلىقلارى، بورونج قوربانگاڭ، اوستۇنده كى بورونج تور، قوربانگاھين بوتون لوازىماتى، ۳۱ حىطىن اطراف آتلىقلارى، خىمەنەن بوتون پايالارى و حىطىن بوتون اطراف مىخالارى دوزلىتىدى.

هارونون موقۇس پالتارلارى و ۳۹ موقۇس يىرده خىئەمت اوچون

توخونموش كىناندان نارلار دوزدولر.^{٢٥} خالىص قىزىل زينقىروولار دوزلەتىب، جوېئنن آتىي بويونجا نارلارىن آراسىنا تىكىدىلر.^{٢٦} بىلەجە خىدەمت جوېھ سىئىن آتەبى بويونجا اطرافيىدا زينقىرو و نار، سىرا ائله دوزدولدو. نجه كى، رب موسايىا امر اتىمىشدى.

^{٢٧} هارون و اوغوللارى اوچون توخونما نازىك كىنان خىرەقلرى،^{٢٨} نفس توخونموش نازىك كىنان عمامە، نازىك كىنان پاپاقلارى،^{٢٩} آىئرمە نازىك كىنان آلت پالتارى، نفس توخونموش نازىك كىنان لاچورد، ارغوانى و قىرمىزى پارچادان ناخىش تىكمەلى قورشاغى تىكىدىلر. نجه كى، رب موسايىا امر اتىمىشدى.

^{٣٠} خالىص قىزىلidan موقىسى تاج اولان لۇوحە جىئىسى دوزلەتىلر و اونون اوستوندە مؤھور اويماسى اولاراق «ربە موقىسىدئىر» يازىسىنى يازدىلار.^{٣١} لاچورد قاتيان تىكىدىلر كى، اونو عمامەئىش اوستونه قويسونلار. نجه كى، رب موسايىا امر اتىمىشدى.

ائشن باشا چاتماسى

^{٣٢} بىلەجە خىمە، يىعنى حوضور چادىرى اوچون بوتون اىشلر باشا چاتدى. رب موسايىا نجه امر اتىمىشدى، ائسرايىشل اۇلۇدلارى دا بىو اىشى إلهجە تاماملا دىيلار.^{٣٣} خىمەنى موسانىين يانىنا گىتىردىلر. چادىرىنى و اونون بوتون لوازئماتىنى، گىرەلرئىنى، چىرچىۋەلرئىنى، دئركلەرنىنى، سوتونلارىنى، آلتلىقلارىنى،^{٣٤} قىرمىزى بويانمىش قوچ دەرئىلەندىن اۇرتۇيو، سو ائتى دەرئىلەندىن دوزلەتلىمىش اۇرتۇيو، آراكىسمە پىرددەسەنى،^{٣٥} شەھادت ساندىغى و اونون دئركلەرنىنى، كەفارە قاپاغىنى؛^{٣٦} مىزى و اونون لوازئماتىنى؛ تقدىئ چۈركلەرنى،^{٣٧} خالىص قىزىلidan چىراقدانى، اونون دوزلەلموش چىرقاclarىنى و ائشىق ياغىنى،^{٣٨} قىزىل قوربانگاهىنى، مسح ياغىنى، عاطىرى بوخورو، چادىرىين گىرئىش آراكىسمەسەنى،

قات اىدى؛ اوزونلوغونو بىئر قارىش، إىنشى ده بىر قارىش دوزلەتىلر.^{١٠} اوستونه دۆرد سىرا داش تاخدىلار. بىرئىنجى سىرا ياقوت، توپاز، زومرود،^{١١} ائشكىنجى سىرا فىروزە، لاچورد داشى و آغ عققى،^{١٢} اوچونجو سىرا سىركىن، عققى و امىتىست؛^{١٣} دۇزدۇنجو سىرا زىرىجد، دامارلى عققى و يىشىم داشى اىدى. بو داشلار حؤرمە قىزىل ساغاناقلارا تاخىلىدى.

^{١٤} داشلار ائسرايىشل اوغوللارىينين آدلارينا گۈرە اون ائكى و اون ائكى قىبلە اوچون نظرەد توتولمۇشدو و هر بىر آدین اويمىما مۇھۇر كىمى اىدى.

^{١٥} دۇشلوكىدە خالىص قىزىلidan ائپە بىزەر بورما زىنچىرلار قايرىدىلار.^{١٦} ائكى حؤرمە قىزىل ساغاناق و ائكى قىزىل حالقا دوزلەتىلر. ائكى حالقانى دۇشلوپۇن ائكى اوجونا تاخىلىلار.^{١٧} ائكى قىزىل ائپى دۇشلوپۇن اوجلارىنىداكى ائكى حالقايا تاخىلىلار؛^{١٨} اپلەرئىن او بىئى اوجلارىنى ائكى حؤرمە ساغاناغا تاخىب، إفودون چىئىنلەكلىرىنىن قاباق طرفىتە باغلادىلار.^{١٩} گەننە ده ائكى قىزىل حالقا دوزلەتىب، اونلارى دۇشلوپۇن ائكى اوجونا، إفودلا ياناشى اىچ قاتىينا تاخىلىلار.^{٢٠} داها ائكى قىزىل حالقا دوزلەتىلر و اونلارى إفودون ناخىشلى كىرى ائلە بىرلەشمە اوستونه بىركتىدىلر.^{٢١} دۇشلوك حالقالارى ائلە إفودون ناخىشلى لاجورد قاتىنلا باغلايىب،^{٢٢} دۇشلوك ناخىشلى كىرى ائلە بىرلەشمە اوستونه بىركتىدىلر كى، دۇشلوك إفوددان ساللانماسىن. نجه كى، رب موسايىا امر اتىمىشدى.

^{٢٣} إفودون جوېھ سىئىن تامانن توخونما لاجورد پارچادان تىكىدىلر. جوېھ نەن اورتاسىندا ير تىكىدىلر، اونون قىراغىنىدا جىرىيەلماق اوچون بىر ياخا توخودلار.^{٢٤} جوېھ نەن آتەيىشنىن اطرافيىنا لاجورد، ارغوانى و قىرمىزى پارچادان و نفسى

اولسون.^{۱۰} یاندیرما قوربانلاری اوچون قورولان قوربانگاهی، اونون لوازئماتینی مسح ات و قوربانگاهی تقدیس ات کی، او لاب موقدس اولاچاق.^{۱۱} بئیوک لیهنى و اونون آلتیغىنى،^{۱۰} حيطىن پردهلرئىنى، سوتونلارىنى و آلتلىقلارىنى، حيطىن دروازاسى اوچون آراگىسمەنى، اونون آلتىغىنى مسح ادئب، تقدیس ات.

^{۱۲} هارونلا اوغوللارىنى حوضور چاديرينىن گىرئىشىنە گىتش و اورادا سو ائلە يوپىندور.^{۱۳} هاروننا موقدس پالتالار گىيىندىر. اونو مسح ادئب، تقدیس ات کى، منه كاھىنلەك اتسىن.^{۱۴} سۇنزا هارونون اوغوللارىنى گىتىرىب، اونلارا خىرقەل گىيىندىر.^{۱۵} آتالارىنى مسح اتدىئى كىمى اونلارى دا مسح ات کى، منه كاھىنلەك اتسىنلەر. اونلار نىتلەن-نىتلەن ابدى كاھىنلەك اوچون مسح اولوناجاقلار.^{۱۶} رب موسايىا نجه امر اتمىشدى، او دا بو جور اتدى.

^{۱۷} بله جه اتكىنجى ائلىش، بېرىنجى آيىن بېرىنجى گۇنوندە خيمە قورولدو.^{۱۸} موسا خيمەنى قوردو: آلتلىقلارىنى قويido، چىرچئوھلرئىنى بىركىتدى، دئركىرئىنى قوردو و سوتونلارىنى دىكلىكتىدى.^{۱۹} خيمەنى اوستونە چادير سالدى، اونون اوستونە دە چاديرىن اۇرتىويونو قويido. رېئن موسايىا امر اتدىئى كىمى اوللدو.^{۲۰} بوندان سونرا او شهادت لۇوحەلرئىنى گۇئوروب، ساندىغىن ائچىنە قويido. دئركلىرى ساندىغا تاخدى، كفكارە قاپاچىنى دا ساندىغىن اوستونە قويido.^{۲۱} ساندىغى خيمەنىئ ائچىنە گىتىرىدى و آراگىسمە پردهسەنى قوروب، شهادت ساندىغىنин قاباغىنىڭ گىسى. رېئن موسايىا امر اتدىئى كىمى اوللدو.^{۲۲} مىزى حوضور چاديرينىن ائچىنە، خيمەنىئ شىمال طرفىتىدە، پردهنەن بايىر طرفىتىن پىرلشىرىدى.^{۲۳} اونون اوستونە رېئن حوضوروندا چۈرك دوزدو. رېئن موسايىا امر اتدىئى كىمى اوللدو.^{۲۴} چىرقادانى دا حوضور چاديرينىن ائچىنە، مىزىن موقابىلتىنە، خيمەنىئ جنوب

^{۳۹} بورونج قوربانگاهىنى، قوربانگاهىن بورونج تورونو، اونون دئركلىرىنى و بوتون لوازئماتىنى، بئیوک لیهنى و اونون آلتىغىنى،^{۴۰} حيطىن پردهلرئىنى، سوتونلارىنى و آلتلىقلارىنى، حيطىن دروازاسى اوچون آراگىسمەنى، اونون اپلىرىنى و ميخالارىنى، خيمە يعني حوضور چاديرى و خيمەنى عىباداتى اوچون بوتون اشىالارى،^{۴۱} موقدس يerde خەىدەت اوچون توخونمۇش پالتارلارى، كاھىن هارونون موقدس پالتالارى و اوغوللارىنىن كاھىنلەك اتەمە پالتالارلى اوナ گىتىرىدەلر.^{۴۲} رب موسايىا نجه امر اتمىشدى، ائسرايىل اۋولاڭلارى دا بو ائشى إله جە تاماملا دىلار.^{۴۳} موسا بوتون ائشلىرى نظردن كچىرەت كۈردو كى، اونلار بو ائشە رېئن امر اتدىئى كىمى عمل ادئلر. موسا اونلارا بىرگەت وردى.

خيمەنىن قورولماسى و تقدیس اولونىماسى

۴۰

رب موسايىا ددى: ^۲ بېرىنجى آيىن بېرىنجى گۇنۇ رېئن خيمەنى يعني حوضور چاديرىنى قور،^۳ شهادت ساندىغى اورايا قوى و پرده ائلە قاباچىنى گس.

^۴ سۇنزا مىزى گىتش، اوستونە اشىالارى دوز. چىرقادانى گىتش، چىرقلارلى دا قوراشدىر.^۵ بوخور اوچون قىزىل قوربانگاهى شهادت ساندىغىنин قاباچىنا قوى. خيمەنىن گىرئىش آراگىسمەنىئ دە قور.^۶ ياندирما قوربانلارى اوچون قوروغان قوربانگاهى خيمەنىن يعني حوضور چاديرىنин گىرئىشىن موقابىلتىنە پىرلشىرىدە.^۷ بئیوک لیهنى حوضور چاديرى ائلە قوربانگاهىن آراسىينا قوى، ائچىنە سو تؤك.^۸ اطراف حيطى و حيطىن دروازاسىنین آراگىسمەنىئ قور.

^۹ سۇنزا مسح ياغىنى گۇئوروب، خيمەنى و ائچىنەدە كى هر شىمى مسح ات؛ بله جه اونو و بوتون لوازئماتىنى تقدیس ات کى، موقدس

کئمی یویوندولار. ^{۳۳} خیمه ائله قوربانگاهین اطرافیندا حیطی قوردو و حیط دروازاسینین آراگسمه سئنی آسدي. بله جه موسا ائشلري تاماما لادي.

ربئن جلالی

^{۳۴} او واخت بولود حوضور چاديريني بورودو و ربئن جلالی خيمه نی دولدوردو. ^{۳۵} موسا حوضور چاديرينا گره بشلمهدی، چونکی بولود اونون اوستونده يرلشمئشدي و ربئن جلالی خيمه نی دولدورموشدو. ^{۳۶} ائسراييل اولوادلارينين بوتون سفرى بويو بولود خيمه نئن اوستوندن قالخاندا يولا دوشردئلر؛ ^{۳۷} لاکن بولود قالخماياندا، قالخدىغى گونه قدر يولا دوشمىزدئلر. ^{۳۸} بوتون سفرلىرى بويو ائسراييل اولوادلارينين گۈزلرى قاباغيندا گوندوز ربئن بولودو خيمه نئن اوستونده، گجهلر ده او د بولودون ائچىنده ائدى.

طرفىنده پىلشدئردى. ^{۲۵} چيراقلارينى دا ربئن حوضوروندا قوراشديرىدى. ربئن موسا يام امر اتدىي كىمى اولدو. ^{۲۶} قىزىل قوربانگاهى دا حوضور چاديرينين ائچىنده، پىدەن ئقاباغيندا پىلشدئردى؛ ^{۲۷} اوونون اوستونده عطىلى بوخور ياندىردى. ربئن موسا يام امر اتدىي كىمى اولدو. ^{۲۸} خيمه نئن گىرئىشىنده آراگسمه نى قوردو. ^{۲۹} ياندىرما قوربانلارى اوچون قورولان قوربانگاهى، خيمه نئن، يعنى حوضور چاديرينين گىرئىشىنده يرلشدئردى؛ اوونون اوستونده ياندىرما قوريانيني و تاخىل تقدىمىتى گىتىرىدى. ربئن موسا يام اتدىي كىمى اولدو. ^{۳۰} بؤيووك لېنهنى حوضور چاديرى ائله قوربانگاه آراسىندا پىلشدئرئ، ائچىنە يوينماق اوچون سو تۆكىدو. ^{۳۱} موسا، هارون و هارونون اوغوللارى اورادا آل - آياقلارينى يودولار. ^{۳۲} نه زامان حوضور چاديرينا گىردىلر، نه زامان قوربانگاهى ياخىنلاشىلار، ربئن موسا يام امر اتدىي

